

"...SKOLA"
knihovna pokrokové práce
učitelstva československého.

ROČNÍK II

Vychází 4 krát ročně

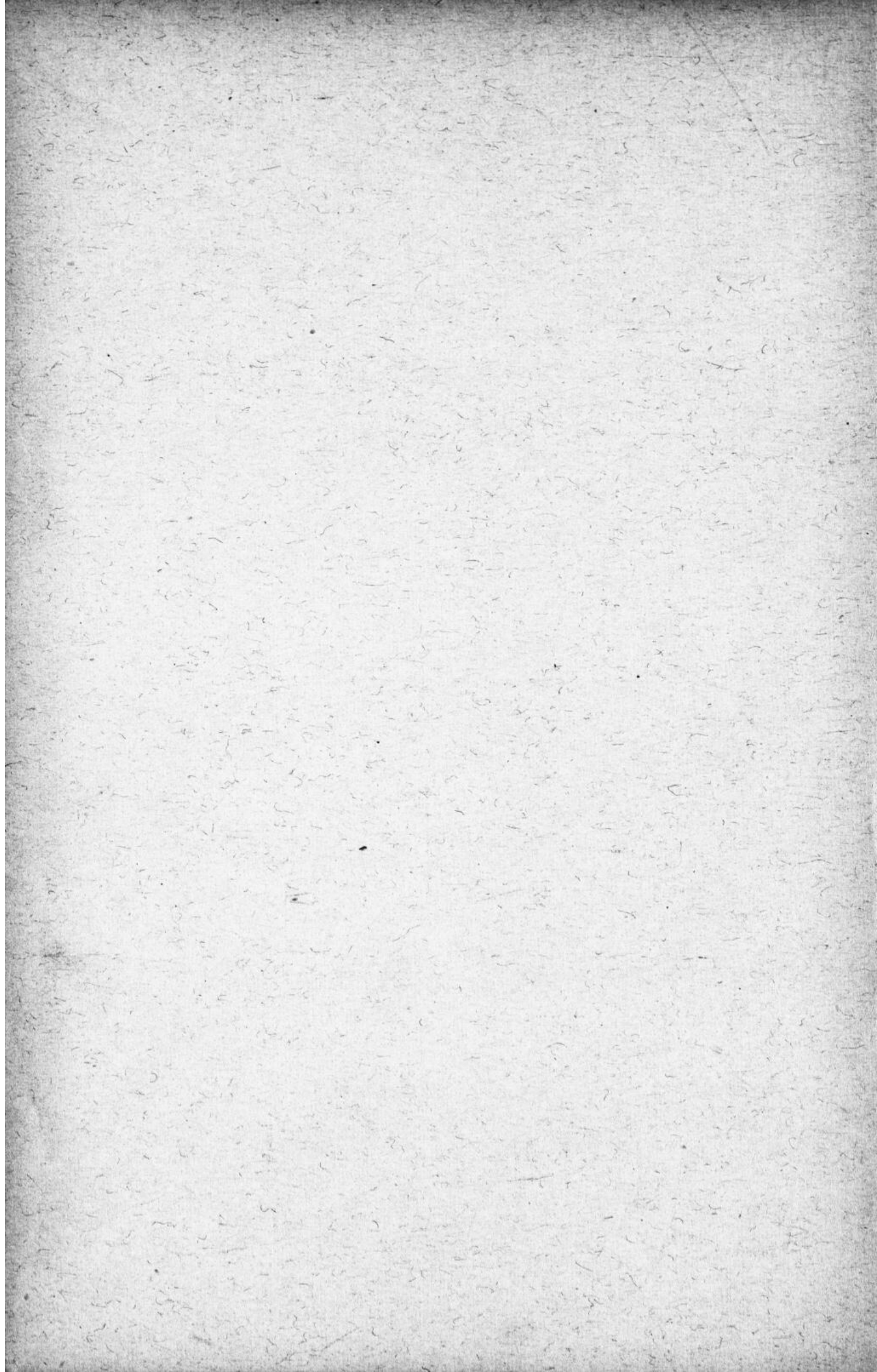
SWAZEK 4

JUDr. Alois Rašín
NÁZORNÉ
SMĚNKÁŘSTVÍ

1909

Nákladem

Zemského Ústř. Spolku Jednot Učit. v král. Českém
V komisi knihkupectví JOSEFA RAŠÍNA v Praze.

Čís. inv.

17676

Pr. obch. (smín.)

NÁZORNÉ SMĚNKÁŘSTVÍ.

==
NĀPSAL

JUDr. ALOIS RAŠÍN.

V PRAZE.

NÁKLADEM ZEMSKÉHO ÚSTR. SPOLKU JEDNOT UČITELSKÝCH
V KRÁL. ČESKÉM.

V KOMISI KNIHKUPECTVÍ JOSEFA RAŠÍNA V PRAZE.

F9549/2
6783/r7

ZF47

Tiskem Jos. Vochtáře v Brandýse n. L.

KNIHOVNA The logo consists of the letters "V" and "E" in a stylized, bold font, with a horizontal line passing through the middle of the "V".	KNIHOVNA VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE Nám. W. Churchilla 4 130 67 Praha 3 - Žižkov
--	---

PŘEDMLUVA.

Pokusil jsem se v přítomném spisku způsobem snadno srozumitelným a pokud možno názorným vyložití směneční právo v Rakousku platné.

Čtenář ovšem musí všechny příklady, všechno, o čem se ve spisku mluví, provést na směnečních cvičných blanketech, současně se čtením, aby skutečně názorně se učil směnečnímu právu.

Tohoto názorného učení se jest třeba právě v tomto oboru právním, poněvadž při směnce všechno záleží na jejím obsahu a formě, a jen stálým praktickým cvičením lze nabýti přesných vědomostí a plné jistoty ve věcech směnečních.

Snad tento pokus můj v mnohých kusech jest nedokonalý. Snažil jsem se však v něm o to, abych přecházel od známých věcí k neznámým, abych u čtenáře předpokládal co nejméně právnických vědomostí.

Každému budu povděčen, kdo mne na nedostatky upozorní, abych je mohl napravit při vydání příštím.

V Praze, v dubnu 1906.

SPISOVATEL.

Oddíl I.

Vydání směnky.

(Vyplnění směnečního blanketu. — Podpis vydatele. — Právní jednání tvořící základ směnky. — Rozdíl mezi směnkou a dluhopisem. — Podstatné, zákonem žádané náležitosti směnky. — Úkoly. — Zákonem nežádané; ale v obchodu obvyklé údaje na směnce. — Zákonná ustanovení.)

Každému ze čtenářů, který jest v hospodářském životě činným, přišla do ruky listina, která byla označena v napsaném nebo tištěném textu jako směnka. Mnohý byl požádán, aby dal jinému poučení, jak se směnka napíše, neb vyplní.

Zpravidla byl mu v tom případě předložen podlouhlý blanket, na němž bylo vytištěno na jedné straně :

V K

..... zaplaťte za tuto

..... směnku na řad

Korun

hodnotu a zúčtujte ji návěští.

.....

.....

.....

V

Poznámka. Vzor viz vzadu pod čís. 1.

Již z tohoto vytištěného obsahu blanketu jest zřejmo, že slouží k tomu, aby správným vyplněním vznikla listina, kterou nazýváme směnkou.

Vyplníme tedy blanket takto :

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905. zaplaťte za tuto směnku na řad pana Josefa Nováka, obchodníka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští.

*Pan Karel Burda, obchodník
v Týništi n. Orl.*

Karel Císař.

Vyplněný blanket předložíme panu Karlu Císařovi k podpisu a na jeho dotaz: „Kde má podepsat?“ odpovíme: „Nařizujete p. Burdovi, aby platil. Směnka tato má úplně formu dopisu. Nahoře uvádíme datum, kdy jste ji psal, pak píšete rozkaz, pak adresu toho, komu nařizujete a konečně pod rozkazem se podepíšete.“

Pravidelně ovšem nedovede nám ten, kdo přeje si vyplnění směnky, zodpověděti snad otázky mu kladené, jako kde a kdy směnka vydána bude, kdy má být splatna a pod., nýbrž bude nám vypravovati o právním jednání, jež jest důvodem vydání směnky. Pan Karel Císař bude nám vypravovati na příklad toto:

„Prodal jsem Karlu Burdovi, obchodníku v Týništi n. Orl. obilí, za které mi zůstal dlužen 250 K (tím řekl nám, kdo jest jeho dlužníkem a že hodnotu dal mu v účtě).

Obnos 250 K zavázal se zaplatiti mně buď hotově dne 30. dubna 1905 s 2% srážkou, aneb dáti mně na plný obnos směnku, splatnou 1. srpna 1905. (Tím řekl nám, kdy smí býti směnka vydána [1. května 1905, den po splatnosti hotovými] a kdy směnka má býti splatna.) Já však koupil jsem od Jos. Nováka mlátičku a vyjednal jsem s ním, že buď 1. května 1905 mu zaplatím hotově, zaplatí-li mně Burda, nebo že mu dám směnku na Burdu, aby tak místo mne zaplatil Novákovi Burda.“ (Tím řekl nám, komu má Burda platit.)

Z uvedeného jest zřejmo, že pravidelně bude směnka výsledkem nějakého právního jednání, že bude zde právní a hospodářský důvod k tomu, proč ten, kdo vydává směnku, osobě v adrese jmenované placení prikazuje.

Ze směnky však není zřejmo, proč Karel Císař nařizuje placení Karlu Burdovi a proč má Burda platit Novákovi.

A v tom jest veliký rozdíl mezi směnkou a jinými listinami k nějakému plnění zavazujícími. V dluhopisu obyčejném na př. musí býti udáno, proč se zavazuje dlužník k zaplacení dluhu (poněvadž mu byly věřitelem peníze zapůjčeny, poněvadž uznává povinnost k náhradě škody, poněvadž nedoplatil tržní cenu za zboží neb nemovitost atd.)

Při směnce však důvod právní, důvod vzniku dluhu, není třeba uváděti. Podle našeho zákona není třeba ani napsati, v čem věřitel hodnotu obdržel. Za to ovšem zákon jest velice přísný co do formy směnečné, poněvadž tam, kde není jiných pomůcek k výkladu vůle podepsaných stran než jen listina, jen směнка, musí býti závazek přesný, jasný a určitý.

Zákon nepředepsal, že by směнка musila býti napsána na nějakých blanketech úředních, může býti napsána na archu papíru, na plátně, na kameni, prkně, inkoustem, tuší, psacím strojem neb ručně.

Rozhodným jest, aby v listině takové byly všechny podstatné náležitosti zákonem žádané, aby byla po zákonu platna. Směнку shora uvedenou bylo by možno napsati také takto:

V Kostelci n. Orł., 1. května 1905. Panu Karlu *Burdovi*, obchodníku v *Týništi n. Orł.* nařizují, aby zaplatil *dne 1. srpna 1905* za tuto *směнку* panu Josefu *Novákovi*, obchodníku v Chocni *dvě stě padesát korun.*

Karel *Císař.*

Takto napsaná listina jest úplně platná a správná směнка, poněvadž má všechny zákonem žádané náležitosti, které tučným tiskem jsou vyznačeny.

1. Je označena v textu jako směнка. Bez tohoto označení nebyla by listina směnkou. Kdyby listina byla pouze nadepsána názvem „směнка“, nebyla by směnkou, nýbrž označení její musí nalézati se v textu listiny;

2. jest v ní udán peněžní obnos, který má býti placen. Směnkou nelze nařizovati jiné plnění, než v peněžích. Neplatnou byla by směnka, kterou by se nařizovalo na př. placení státními papíry, zbožím a pod. Zaplacení peněžního obnosu směnečního musí býti nařizováno najednou, nikoliv snad po lhůtách. Směnka znějící: „Zaplaťte za tuto směnku dne 1. srpna 1905 100 K, dne 1. září 1905 100 K, dne 1. listopadu 1905 50 K, jest neplatná. Suma směnečná musí býti určitá. Neplatnou jest směnka, v níž nařizovalo by se placení úroků. Na př.: „Zaplaťte za tuto směnku dne 1. srpna 1905 250 K se 6⁰/₀ úrokem od 2. května 1905.“;

3. jest v ní udáno jméno osoby, které má býti placeno. Není potřebí, aby udáno bylo také jméno křestní a bydliště osoby této. Při firmě obchodní, při spolku, společenstvu, musí býti udáno správné znění firmy;

4. jest udán čas, kdy má býti placeno a to tak, že se dá určití přesně den, kdy má býti placeno. Podle zákona lze určití platební dobu pouze tímto způsobem: na určitý den (1. srpna 1905.);

na určitou dobu ode dne vydání (na př. u naší směnky „za tři měsíce ode dneška“ [1. května 1905.]);

na viděnou (a vista). t. j. směnka má býti zaplacená při předložení;

na určitou dobu po viděné („za dva měsíce po vidění“);

na trhy;

5. jest podepsána od toho, kdo směnku vydal, jeho jménem (Císař). Není potřebí, aby podepsal ji také jménem křestním. Musí však býti podepsána, nikoliv snad jen razítkem jeho opatřena.

Vydá-li směnku firma, spolek, společenstvo, musí býti podepsána tak, jak firma, spolek, společenstvo právoplatně podepisují.

6. Udání místa (v Kostelci n. Orl.), dne, měsíce a roku (1. května 1905.) kdy směnka byla vydána, t. j. Karlem Císařem napsána a podepsána.

7. Jméno osoby, která má platiti (Burda). Postačí příjmení, není třeba jména křestního. U firem, spolku, společenstva správné znění firmy.

8. Místo, kde se má platiti (Týniště n. Orl.), poněvadž podle zákona místo uvedené při jméně toho, jenž má platiti, pokládá se nejen za jeho bydliště, nýbrž také za místo platební.

Shrneme-li těchto 8 náležitostí, obdržíme platnou směnku tohoto znění:

1. V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.
2. Panu Burdovi v
3. Týništi n. Orl. nařizují, aby
4. 1. srpna 1905. zaplatil za tuto
5. směnku panu
6. Novákovi
7. dvě stě padesát korun.
8. Císař.

(Proloženě vytištěná slova značí nutné náležitosti směnky.)

Úkoly.

1. V Pardubicích, o vánocích 1906. Za dva měsíce ode dneška zaplatte za tuto směnku na řad Jana Volného korun dvě stě, hodnotu ve dříví a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Josef Roubal
v Praze.

V. Kareš.

Je platna tato směnka? Kdy je vydána? Jak musí býti určena doba vydání? Urči den splatnosti!

*

2. Jan Novotný zapůjčil dne 1. prosince 1905 Josefu Novákovi 300 K a umluvili spolu, že mu obnos ten zaplatí buď hotově 1. ledna 1906, neb že na jeho řad, bude-li chtít, zaplatí za směnku 306 K za 4 měsíce potom.

Josef Novák jest dlužen Jaroslavu Jindrovi 506 K. Dne 1. ledna 1906. pošle mu 200 K a směnku na 306 K vydanou na Jana Novotného. Jak ji vyplnil?

*

3. V Rožmitále, 1. února 1906. Dne 1. února 1906 zaplatte za tuto směnku na řad pana lesního v Rožmitále korun 400.—, hodnotu ve dříví a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Jan Černý
v Praze.

V. Kareš.

Je platna tato směnka? Kdy jest vydána a kdy splatna? Jak jmenuje se ten, komu se má platit? Kde jest splatna? Která z podmínek platnosti není dodržena?

Co by mohlo býti na směnce vynecháno bez ujmy platnosti její? Co jest v ní nutné?

*

S m ě n k a.

4. Na Smíchově, 12. ledna 1906. O svátcích velikonočních 1906 zaplaťte K 320.— na řad Karla Vovsa.

Pan
řídící učitel
v Lochovicích.

Josef Vraný.

Je platna tato směnka? Které podstatné vady má? Které podstatné náležitosti jsou správně vyplněny?

*

V Praze, 16. února 1906. Za tři měsíce ode dneška zaplaťte za tuto směnku K 200.— na řad Živnostenské banky pro Čechy a Moravu v Praze.

Pan Jan Černý, učitel
v

Ústřední záložna učitelstva československého v Praze, zapsané společenstvo s ručením omezeným.

(razítkem vytištěno).

Je platna? Které podstatné náležitosti nemá? V kterých podstatných kusech jest správně vyplněna?

Vydatelem (trassantem) směnky vydané čili cizí (tratta) jest osoba, která podpisem svým na směnce nařizuje směnečníkovi (trassátovi), aby obnos peněžitý, uvedený na směnce, osobě třetí, remittentovi, zaplatil.

Směnečníkem (trassatem) směnky vydané jest osoba, které nařizuje vydatel, aby peněžitý obnos uvedený ve směnce osobě třetí, remittentovi, zaplatila.

Remittentem (odeslatelem) směnky vydané jest osoba, které dle rozkazu vydatel má platiti směnečník peněžitý obnos uvedený ve směnce. Směnka, v níž vydatel nařizuje směnečníkovi, aby osobě třetí, remittentovi, zaplatil obnos peněžní ve směnce určený, jest směnkou vydanou čili cizí (tratta).

V našem příkladu jest Karel Císař vydatelem, Karel Burda směnečníkem, Josef Novák remittentem.

Zodpověz si, kdo je vydatelem, směnečníkem a remittentem v úkolech 1.—5.

* * *

Vydatel Karel Císař mohl by tedy napsati směnku :

1. V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905. Panu Burdovi v Týništi n. Orl. nařizují, aby 1. srpna 1905 zaplatil za tuto směnku panu Novákovi dvě stě padesát korun. Císař.

On však ve skutečnosti napíše směnku takto :

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.	
	K 250.—
Kolek v korunové měně 20 hal.	<i>Dne 1. srpna 1905. zaplaťte za tuto jedinou směnku na řad pana Josefa Nováka, obchodníka se stroji v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští.</i> Pan Karel Burda, obchodník v Týništi n. Orl. <i>Karel Císař.</i>

Vidíme, že vydatel (Císař) uvádí křestní jména směnečníka i remittenta, bydliště remittenta, ač toho zákon ku platnosti směnky nežadá.

Musíme si býti vědomi toho, že zákon určil jen nejnutnější náležitosti, aby směnka byla právně platnou. Život a praktické použití směnky v obchodě vytvořily však některé zvyklosti, které směnku činí určitější, jasnější a proto jich musí dbáti ten, kdo chce směnky v obchodním životě užiti.

Proto také Karel Císař dbal nejen toho, co zákon jako nevyhnutelné předpisuje, nýbrž také toho, co obchod žádá a vyplnil směnku také údaji, které nejsou k platnosti nevyhnutelné, ale jsou v životě obchodním jako užitečné uvedeny :

1. Označil směnku jako *jedinou*. Později dovíme se, že možno na jeden a týž obnos vydati směnek několik, které se označí jako: *první, druhá, třetí* atd.

Označil-li ji tedy vydatel jako směnku jedinou (solo), nemůže vydati druhou, třetí atd.

2. Nařizuje, aby platil Burda *na řad* p. Nováka, což znamená, že může platiti buď jemu, neb někomu jinému, koho remittent na směnce určí, tedy na jeho řad. Toho dodatku není na směnce třeba. I kdyby tam stálo jen „zaplaťte p. Novákovi“, má přece p. Novák právo, směnku směnečně postoupiti a směneční dlužník musí platiti tomuto novému majiteli směnky. Podle starého směnečného řádu, nyní již neplatného, musilo býti na směnce uvedeno „na řad“, aby mohla býti právoplatně jinému postoupena směnečně. Nyní toho třeba není. Ale forma se zachovala setrvačností. (Podle nynějšího směnečného řádu může vydatel vyloučiti převoditelnost směnky výslovným zákazem: „zaplaťte panu Josefu Novákovi v Chocni nikoli však na jeho řad!“)

3. Uvádí, že hodnotu obdržel remittent v *úctě*. Zákon neptá se, jak směnka vznikla, zdali hodnota směnečná byla vyplacena, čili nic. V obchodě však vyvinula se zvyklost taková, poněvadž chce se přece věděti, zdali směnka jest výsledkem obchodu mezi vydatelem a směnečníkem, či zdali je to zápůjčka. Protože zde platil Císař Novákovi směnkou účet za stroj, označil hodnotu v účtě. Kdyby mu byl zapůjčil směnkou peníze, napsal by hodnotu „v hotovosti“ a pod.

4. Nařizuje směnečníkovi, Burdovi, aby hodnotu zúčtoval bez návěští. Také tohoto nařízení potřebí není a vyvinulo se jen v obchodní praxi. Doložka taková značí, že vydatel (Císař) nedal směnečníku (Burdovi) zprávu o tom, že na něho vydal směnku. Návěští nedal Císař Burdovi proto, že již dle ujednání měl právo vydati na něho směnku. Mohl však přes to podat mu o vydání směnky zprávu, a pak by na směnku napsal „zúčtujte ji dle návěští“.

V takovém návěští, psaném ve formě dopisu sdělil by Císař Burdovi:

„Dne 1. května 1905 vydám na Vás směnku splatnou k 1. srpnu 1905 v jednom exempláři na řad pana

Jos. Nováka, obchodníka se stroji v Chocni. Směnečného obnosu budiž použito ku zaplacení pohledávky mé u Vás dle účtu ze dne 1. dubna 1905.

V Kostelci n. Orl., 30. dubna 1905.

Karel Císař v. r.

Toto návěští zaslal by vydatel před tím, než směnku dá z rukou, aby Burda o vydání směnky byl zpraven včas. Zpravidla potvrdí Burda Císařovi toto návěští a prohlásí, že s ním souhlasí.

5. Císař uvedl nahoře obnos směnečný číslicemi, v textu směnky slovy. Postačilo by, kdyby pouze v textu byl obnos uveden číslicemi nebo slovy. Ale obchodní zvyk zavedl tento způsob jednak proto, aby falšování bylo stíženo, jednak pro přehlednost směnky. Zákon vzal k tomu také zřetel a ustanovuje, že ve směnce, v níž obnos směnečný udán jest číslicemi a písmeny, platí slovy vyjádřený obnos. Je-li vícekrát ve směnce napsána summa směnečná písmeny, a to různě, platí menší obnos.

6. Vydatel Karel Císař napsal směnku na kolkovaném blanketu.

K platnosti směnky není potřebí, aby byla kolkována.

Nekolkovaná směnka, nedostatečně kolkovaná, nesprávně neb pozdě kolkovaná jest platná, ale všichni ti, kdož ji uvedou do oběhu, podepíší, byli by pokutováni těžkými pokutami poplatkovými. Proto nekolkovaná, nedostatečně neb pozdě kolkovaná směnka se pro obchod vůbec nehodí.

* * *

Zmínili jsme se v tomto oddílu několikrát o tom, co zákon ustanovil.

O směnečném právu vydán u nás (v době absolutismu) císařský patent ze dne 25. ledna 1850 č. 51. říšského zákoníka, kterým zaveden byl pro celý obvod rakouského císařství všeobecný řád směnečný s platností od 1. května 1850. Platnost tohoto zákona byla

vyrovnáním s Uhrami z r. 1867. obmezena pouze na království a země na říšské radě zastoupené.

Řád směnečný (zkráceně „směn. ř.“) skládá se z uvozovacího zákona, jenž obsahuje 7 paragrafů a z vlastního všeobecného řádu směnečného, jenž sestává ze 100 článků.

V dodatku I. tohoto spisu uvádíme doslovné znění těchto zákonů s doplňky.

V oddílu tomto probrali jsme ze zák. uvozovacího § 1., ze směn. řádu čl. 4., 5., 7., kteréž čtenář dobře přečte a si zapamatuje.

Oddíl II.

Odevzdání směnky vydané remittentovi.

(Remittent zkoumá směnku. — Zvláštní zákonná ustanovení o splatnosti. — Kolkování směnek; dle čeho se řídí; výše kolku; kdy musí býti směnka kolkem opatřena; jak sluší provéstí kolkování. — Úkoly. — Zákonná ustanovení.)

Karel Císař, vydatel směnky vydané (cizí), zašle směnku shora uvedenou remittentovi Josefu Novákovi na zaplacení svého dluhu. Směnka tato zní:

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.

K 250.—

Kolek v
korunové
měně

20 hal.

Dne 1. srpna 1905. zaplaťte za tuto
jedinou směnku na řad *pana Josefa Nováka,*
obchodníka v Chocni, korun dvě stě padesát,
hodnotu v účtě a zúčtujte ji *bez* návěšti.

Pan Karel Burda,
obchodník
v Týništi n. Orl.

Karel Císař.

Josef Novák bude směnku nejprve zkoumati:

1. Kde je vydána, kdy je vydána? (zopakuj z předešlého oddílu o místě a době vydání).
2. Kdy je splatna, je-li zřejmý ze směnky určitý den splatnosti?
3. Kdo je remittentem a je-li správně udán?
4. Na jaký obnos peněžní směnka správně zní?
5. Je-li listina označena v textu jako směnka?

6. Kdo je vydatelem a je-li správně podepsán? (srovná také jeho podpis na směnce s jiným podpisem jeho).

7. Je-li udáno jméno osoby, která má platiti? (Jak nazývá se taková osoba?)

8. Je-li udáno místo, kde se má platiti.

Tím prozkoumal podstatné náležitosti směnečné a shledal:

1. na směnce udáno jest místo vydání, den, měsíc a rok vydání;

2. splatnost určena jest určitým dnem, měsícem a rokem. Neplatna byla by směнка: „Dne 29. února 1906 zaplaťte“ Platna jest směнка s určením splatnosti: „Na začátku května 1906 zaplaťte“ „Uprostřed (medio) května zaplaťte“ „Koncem (ultimo) května zaplaťte“, poněvadž zákonem (čl. 30. směn. řádu) stanoveno, že značí „na začátku měsíce“ vždy 1. den v měsíci, uprostřed (medio) značí 15. den v měsíci, koncem (ultimo) značí poslední den v měsíci.

Platna jest směнка: V Praze, 1. února 1906. „Za půl měsíce zaplaťte“ Dle zákona (čl. 32. posl. odst. sm. ř.) půl měsíce jest 15 dní. Tedy směнка bude splatna 16. února přes to, že únor má 28 dní a polovice jest jen 14 dní. „Za dva a půl měsíce“ jest platné určení. Nejprve se počítají měsíce a pak připočítá se 15 dní.

Poznámka 1. Platnou byla by směнка, kdyby den splatnosti udán byl takto:

V Praze, dne 1. května 1905. Za tři měsíce ode dneška zaplaťte

Kdy jest směнка taková splatna? 1. srpna 1905, poněvadž lhůta („za tři měsíce“) počítá se podle kalendáře tak, že splatnost musí připadnouti na den téhož čísla.

Takovéto směnky, v nichž je označena splatnost lhůtou ode dne vydání, od datování, jsou „směnky a dato“.

Poznámka 2. Splatnost směnky může býti také určena na dobu trhu neb veletrhu. Trvá-li trh jeden den, jest splatna směnka v tento den. Trvá-li více než jeden den, ale méně než 8 dní, jest splatnou v den předposlední. Trvá-li trh déle než osm dní, jest splatna třetí den před ukončením trhu. (§ 3. a 4. uvoz. zákona ke směn. řádu).

Poznámka 3. Splatnost směnky může býti také určena: „Na viděnou (neb a vista) zaplatíte“

Dnem splatnosti jest pak den, kdy směnka k placení se předloží.

„Za 14 dní po vidění zaplaťte“ den splatnosti jest za 14 dní po dni, kdy směnka k placení byla předložena, při čemž den předložení se nepočítá do doby 14 dnů.

O těchto směnkách promluvíme později, až poznáme ještě jiná ustanovení směnečného řádu.

Všechna určení splatnosti směnky musí býti taková, aby mohl býti z nich přesně ustanoven den splatnosti.

3. Remittent jest zde správně udán. Zopakuj si, co v 1. oddilu řečeno o remittentovi.

4. Obnos směneční jest také správně udán a to v penězích. Nařizuje se, aby zaplatil korun 250, souhlasně číslý i slovy. Na směnce shora je udána měna zkráceně K 250.—. Koruny zkráceně uvádějí se dle zákona K (bez tečky) nikoli K., Kor., k a dokonce ne Kr. neb kr. Obzvláště při směnkách německy psaných špatné zkrácení korunové měny může vésti k pochybnostem. Na př. směnka:

Prag, 1. Feber 1906.

Kr. 250.—.

Vier Monate a dato zahlen Sie gegen diesen Solowechsel auf die Order des Herrn Josef Novák Kr zwei Hundert fünfzig.

Má zaplatiti směnečník 250 korun, nebo 250 krejcarů? Zkratka pro krejčary byla „kr.“! Takovouto směnku by Novák Císařovi vrátil, poněvadž z ní není jasno, mnoho-li má býti zapláceno.

Zopakuj si, co v I. oddílu bylo řečeno o obnosu směnečném, o tom, když je rozdíl mezi summou číslicemi a slovy vypsanou.

5. Zopakuj z I. odd., co řečeno o označení listiny jako směnky.

6. Josef Novák bude zkoumati pravost podpisu vydatele p. Karla Císaře. Neboť, kdyby podpis nebyl pravý, nebyl by Karel Císař ze směnky k placení zavázán. Zákon ustanovuje, že v tom případě, když podpis vydatele jest falešný neb falšovaný, přece ostatní podpisy na směnce, jsou-li pravé, zavazují podepsané. Ale Josef Novák nemohl by od Císaře žádati zaplacení, a proto zkoumá pravost podpisu (čl. 75., 76. sm. ř.). Kdyby místo podpisu byly na směnce jen tři křížky neb jiná znamení ruky, měla by jen tehdy směneční platnost, kdyby byla soudem neb notářem ověřena (čl. 94. sm. ř.). Zopakuj z I. oddílu, co řečeno o vydateli.

7. Zopakuj z I. odd., co řečeno o směnečníku.

8. Místo splatnosti udáno. Kde je směnka splatna?

Také co do ostatních údajů na směnce, které nežadá zákon nutně, ale v obchodu jsou obvyklé, prozkoumal remittent směnku. Které to jsou údaje? Zopakuj z I. oddílu.

Obzvláště pak zastavil se u toho, zdali směnka je správně kolkována.

Shledal, že směnka je vydána v Kostelci n. Orl., v Čechách, v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, že jest to tedy směnka tuzemská, že podléhá tedy kolkům u nás zavedeným a zákonu ze dne 8. března 1876 č. 26. říšského zák.

Poplatek řídí se:

1. dle obnosu směnečného,

2. dle doby, kdy má býti směnka zaplacená: směnky, které jsou splatny do 6 měsíců ode dne vydání, musí býti opatřeny kolkem podle stupnice (škály) první.

Směnky, které jsou splatny déle než za 6 měsíců ode dne vydání, musí býti opatřeny kolkem podle stupnice druhé.

Stupnice I. (i s přírážkou):

až do 150 K	K —10
přes 150 až do 300 K . K —20	
" 300 " " 600 " . K —40	
" 600 " " 900 " . K —60	
" 900 " " 1200 " . K —80	
" 1200 " " 1500 " . K 1—	
" 1500 " " 1800 " . K 1·20	
" 1800 " " 2100 " . K 1·40	
" 2100 " " 2400 " . K 1·60	
" 2400 " " 2700 " . K 1·80	
" 2700 " " 3000 " . K 2—	
" 3000 " " 6000 " . K 4—	
" 6000 " " 9000 " . K 6—	
" 9000 " " 12000 " . K 8—	
" 12000 " " 15000 " . K 10—	
" 15000 " " 18000 " . K 12—	

a tak dále za každé 3000 K
další kolek za 2 K, při čemž
necelých 3000 K pokládá se za
plné 3000.

Stupnice II. (i s přírážkou):

do 40 K	K —14
přes 40 " do 80 . K —26	
" 80 " " 120 . K —38	
" 120 " " 200 . K —64	
" 200 " " 400 . K 1·26	
" 400 " " 600 . K 1·88	
" 600 " " 800 . K 2·50	
" 800 " " 1600 . K 5—	
" 1600 " " 2400 . K 7·50	
" 2400 " " 3200 . K 10—	
" 3200 " " 4000 . K 12·50	
" 4000 " " 4800 . K 15—	
" 4800 " " 6400 . K 20—	
" 6400 " " 8000 . K 25—	
" 8000 " " 9600 . K 30—	
" 9600 " " 11200 . K 35—	
" 11200 " " 12800 . K 40—	
" 12800 " " 14400 . K 45—	
" 14400 " " 16000 . K 50—	

Přes 16.000 K z každých 800 K
platí se K 2·50. Obnos necelých
800 K počítá se za plný.

Směnka od Karla Císaře vydaná na 250 K musí
býti kolkována kolkem za 20 h. Jakým kolkem musila
by býti kolkována, kdyby zněla:

V Kostelci n. Orl., 1. května 1905.

Dne 2. listopadu 1905 zaplaťte za tu jedinou
směnku p. Jos. Novákovi korun dvě stě padesát?

3. Povinnost poplatkovou splniti lze při směnkách
pouze a jedině tím, že se píše na papíře předem
již kolkovaném. Nelze napsati směnku a dáti ji teprve
potom kolkovati. Nepostačí také, aby se směnka prostě
okolkovala od toho, kdo ji chce vyplňovati, nýbrž ze
směnky musí býti zřejmo, že byla kolkována dříve, než
byla vyplněna. Proto lze splniti poplatkovou povinnost
pouze dvojím způsobem:

- a) použitím úředních blanketů směnečních;
- b) použitím vlastních blanketů, které byly opatřeny
správou finanční úředním znamením kolkovým. Mini-
sterium financí může totiž povolit, aby pro firmu ně-

jakou byly její blankety směnečné na rubu zvláštními znameními kolkovými kolkovány ;

c) okolkováním směnečního blanketu nekolkováního, neb papíru, na němž směnka má býti napsána, u berního úřadu. Kolek nalepí se na rub směnky a úřad berní přetiskne kolek razítkem, které obsahuje nejenom udání úřadu, který kolkování provedl, nýbrž také den, měsíc a rok, kdy se tak stalo. Po případě úřad přepíše kolky těmito údaji. Kolek přetisknutý označen takto:

d) blankety směnečné, které se prodávají, jsou určeny pro směnky do 6 měsíců, poplatné dle stupnice I. Kdyby měla býti vydána směnka splatná déle než za 6 měsíců po vydání, musí se dáti stejným způsobem jako pod b) uvedeno blanket kolkovati dle stupnice II. ;

e) stane-li se, že máme sice blanket úřední, na př. pro směnku do 300 K, chceme však vydati směnku na 400 K, můžeme dáti způsobem uvedeným pod b) doplniti kolek. Směnka do 300 K kolkuje se 20 hal., od 300—600 K kolkem za 40 h. Doplníme tedy 20hal. blanket směnečný na rubu kolkem za 20 h a dáme kolek u berního úřadu přetisknouti (obliterovati).

Úkoly.

Na cvičné blankety napiš všechny směnky, na něž dány zde jen z části příklady.

*

Ze zákona probrali jsme v tomto oddílu: čl. 30., 32. a 94. sm. řádu, § 3. a 4. uvoz. zák. ke směn. řádu. Ze zákona z 8. března 1876 č. 26. říš. zák. — kterýžto zákon je v této knize v dodatku II. — probrány §§ 1., 2., 3., 4., 14. A, B, C, D, 15.

Oddíl III.

Osoby nezpůsobilé ke směnečným závazkům.

(Způsobilost věřitele směnečního. — Způsobilost dlužníka. — Osoby vojenské. — Nezpůsobilost ke směnkám. — Doba, dle níž se řídí. — Její účinky.)

Remittent p. Novák bude zkoumati směnku ještě po jiné stránce: jsou-li osoby směnečných dlužníků způsobilé k uzavírání směnečných jednání.

Věřitelem směnečným (v našem příkladě Josef Novák) může býti každá osoba, která může nabývatí práv. Remittent může býti tedy na př. nezletilý potud, pokud jest jen směnečním věřitelem.

Dlužníkem směnečním, kterým je každý, kdo směnku podepíše, může býti:

a) dle článku 1. směn. řádu pouze ten, kdo se může pravoplatně smlouvou zavazovati. Nezpůsobilí k směnečním závazkům jsou proto:

1. nezletilí, t. j. ti, kdož nedosáhli 24. roku věku svého, nebo ti, kdož před dosažením 24. roku nebyli soudně propuštěni z moci otcovské;

2. ti, nad nimiž přes dosažení 24. r. moc otcovská byla soudně prodloužena;

3. šílení a blbí;

4. soudně prohlášení marnotratníci;

5. hluchoněmí, kterým byl zřízen opatrovník;

6. nedovolené spolky a společnosti;

7. členové duchovních řádů.

b) Podle cis. nařízení ze 3. července 1852 č. 138. říš. zák. jsou ke směnečním závazkům nezpůsobilí vojenští důstojníci ve službě činné i na odpočinku a mužstvo branného stavu. Způsobilí ke směnkám jsou však osoby vojenské, které mají jen hodnost důstojnickou, nejsou však důstojníky (jako vojenští lékaři, účetní důstojníci, auditori, voj. duchovní).

Důstojníci v záloze, mužstvo záložní, mužstvo propuštěné na trvalou dovolenou, jsou způsobilí ke směnečným závazkům a to i v době, kdy jsou na cvičení.

Osoby vojenské mohou ovšem býti směnečními věřiteli.

Způsobilé ke směnečným závazkům jsou osoby právnické (obce, spolky), společnosti obchodní, společenstva, světští duchovní, křidatáři (v konkurs upadli). ženy.

Pro směneční způsobilost některé osoby rozhodnou je doba, kdy se osoba ta na směnce podepsala, nikoli kdy směnka je splatna, nebo kdy byla vydána.

Nezletilý, který se podepíše na směnce v době nezletilosti, není zavázán i když v době splatnosti směnky jest zletilým.

Podpisem nezpůsobilé osoby nestává se směnka neplatnou; jsou-li na ni podpisy osob způsobilých a nezpůsobilých, jsou osoby způsobilé ke směnečným závazkům plně zavázány ze směnky od nich podepsané do té míry, do jaké jich podpis na směnce je zavazuje.

Ze zákona probrali jsme: čl. 1., 2., 3. směn. ř.; cis. nařízení ze 3. července 1852 č. 138. ř. z., uvedené při čl. 1. Pročti a dobře zapamatuj.

Oddíl IV.

Přijetí směnky.

(Komu předloží se směnka k přijetí. — Kde bude předložena. — Jak provede se přijetí. — Směnka přijatá čili akcept. — Příjemce či akceptant. — Odmitnutí přijetí a jeho následky. — Protest pro nepřijetí. — Zajištění pro nepřijetí. — Přijetí částečné neb s omezením.)

Na směnce, kterou poslal Karel Císař Josefu Novákovi, nařizuje sice Karlu Burdovi, aby zaplatil 250 K, že by však Burda byl ochoten tento příkaz splnit, že by rozkaz Císařův přijal, není ze směnky zřejmo.

Proto Josef Novák dojde buď sám, nebo pošle svého zřízence do Týniště n. Orli., nebo požádá obchodního přítele svého a předloží směnku Karlu Burdovi se žádostí, aby ji přijal a na důkaz přijetí ji na přední straně její podepsal. Předloží mu ji v jeho obchodní místnosti a kdyby ji neměl, v jeho bytě. Jen tak provede se správně praesentace. Kdyby ji předložil na ulici, v hostinci, na burse a pod., nemusí Burda směnky přijati. (Čl. 91. sm. ř.) Předloží mu ji ve všední den, poněvadž v neděli praesentace je nepřipustna a mohl by Burda z toho důvodu právem přijetí zamítnouti. (Čl. 92. sm. ř.)

Karel Burda směnku přijme (poněvadž vskutku odpovídá úmluvě jeho s Císařem) a podepíše ji pod jménem vydatele, neb jinde na přední straně buď svým jménem (t. j. příjmením) neb křestním jménem a příjmením.

Může také napsati k tomu slovo „přijal“, „přijal jsem“. Přijetí směnky musí se státi podpisem a na směnce, nikoli snad zvláštním prohlášením mimo směnku!

Vydaná směnka opatřená podpisem směnečníka (trassata), jest směnkou přijatou, akceptem (od latinského slova „accipio“ = přijímám, „acceptus“ = přijatý). Takové směnce říká se v obchodě krátce „akcept Karla Burdy“. Až do přijetí byla to jen „tratta na Karla Burdu“, „směnka vydaná na Karla Burdu“.

Směnka zní pak takto :

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905. K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto jedinou směnku na řad Josefa Nováka, obchodníka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda, obchodník Karel Císař v. r.
v Týništi n. Orl. Přijal Karel Burda v. r.

Podpisem na směnce stal se Karel Burda dlužníkem směnečním, který v den splatnosti směnku zaplatiti má. Kdyby on nezaplatil, má Josef Novák právo žádati zaplacení na něm i na Karlu Císařovi a musí oba platiti rukou společnou a nerozdílnou, to jest každý celou sumu směnečnou (ne snad jen polovičku), ale tak, že co jeden platí, odpočítá se také druhému. Jeden s druhým dohromady jsou zavázáni remitentovi, jestliže akceptant v den splatnosti směnky nezaplatí. Rozdíl mezi závazkem akceptanta (Burdy) a vydatele (Císaře) vůči Novákovi jest jen ten: Akceptant (příjemce) je povinen platiti v každém případě; vydatel jen tehdy, nezaplatí-li příjemce včas. Příjemce jest proto přímým směnečným dlužníkem, kdežto proti vydateli má remittent jen postih čili regress, postihuje, přidržuje ho k placení, nezaplatí-li přímý dlužník, příjemce.

Přijetí směnky na směnce provedené je neodvolatelné. I kdyby příjemce podpis svůj do datečně škrtl, jest přece zavázán ze svého akceptu. (Čl. 21. a 24. sm. řádu.)

Dosud byl Burda směnečníkem, trassátem. Přijetím směnky, podpisem svým stal se příjemcem, akceptantem.

Stane se však, že Karel Burda, který neobdržel o vydání směnky návštěi od Karla Císaře (o návštěi mluvili jsme v I. oddíle), zaslal mezitím, co směnka byla zaslána remittentovi a od něho do Týniště, hotové peníze Karlu Císařovi. Předložil-li mu Novák po zaslání peněz směnku k přijetí, odmítne Burda svůj podpis s prohlášením, že zaslal mezitím obnos směnečný Císařovi.

Jak zachová se v tomto případě Josef Novák, aby si zajistil směnečnou sumu? Požádá nejbližšího c. k. notáře, aby směnku předložil Karlu Burdovi k přijetí a — kdyby přijetí odepřel — aby odepření osvědčil. (Čl. 25.—28. sm. ř.)

Tím poznáváme zvláštní formu tak zv. protestu čili osvědčení, veřejné listiny, kterou se nějaká událost ze směnky nezřejmá, ale pro vzájemné směneční nároky na směnce podepsaných důležitá osvědčuje, zjišťuje tak, aby o tom, že se stala, nebylo pochybnosti.

Tím, že Burda nepřijme směnku, vznikne Novákovi proti vydateli Císařovi nárok na zajištění, zabezpečení směnečního obnosu.

Toto právo dává mu zákon z těchto důvodů: Když Novák (remittent) obdržel od Císaře směnku vydanou na Burdu, převzal ji v důvěře, že ji Burda přijme, že bude mít listinu, na základě které bude moci vymáhati zaplacení na dvou osobách, příjemci a vydateli.

Když směnečník odepře přijetí, má Novák právo žádati zaplacení jen na vydateli (Císařovi), má o jednoho směnečně zavázaného méně. Proto dává mu zákon právo, aby žádal hned od vydatele (Císaře) zajištění pohledávky své buď zástavou nějakou, hotovostí k soudu složenou a pod. Aby však bylo naprosto určitě prokázáno, že

směnečník odepřel přijetí, aby nemohl remittent Novák (zvěděl na př. dodatečně, že Burda není v dobrých poměrech peněžních) jenom odepření přijetí předstírat, vyžaduje se osvědčení úřední, veřejnou osobou vydané.

Notář odebere se k p. Burdovi, předloží mu směnku k přijetí a když přijetí odepře, sepiše o tom takovéto osvědčení čili protest.

Kolek za 2 K

Číslo protestu 126.

Osvědčení.

Na požádání a ve jménu p. Josefa Nováka, obchodníka se stroji v Chocni předložil jsem já c. k. notář původní směnku, dole opsanou, kolekem za 20 h opatřenou, dnes odpoledne směnečníku p. Karlu Burdovi v jeho obchodní místnosti v Týništi n. Orl. k přijetí, obdržel jsem však od něho odpověď: „Nepřijmu, poněvadž peníze zaslal jsem již vydateli.“

Poněvadž přijetí této směnky se nestalo, vydal jsem o tom tento protest.

V Kostelci n. Orl., dne šestého května roku tisícího devítistého pátého.

(Pečeť.)

Karel Krása, c. k. notář.

Opis:

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto jedinou 20 hal. směnku na řad pana Josefa Nováka, obchodníka kolek. v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští.

*Pan Karel Burda,
obchodník v Týništi n. Orl.*

Karel Císař v. r.

Za pravost opisu

(Pečeť.)

Karel Krása, c. k. notář.

Na základě tohoto protestu jest nyní Josef Novák oprávněn žádati od Karla Císaře zajištění směneční summy — zaplacení smí žádati až 1. srpna 1905 — a kdyby mu je Císař nedal, může na zajištění žalovati.

Předložení směnky ku přijetí čili praesentaci provedl notář v obchodní místnosti Burdově (čl. 91. sm. řádu). Protest jeho obsahuje :

1. doslovný opis směnky,
2. jména osob, pro které a proti kterým byl proveden (pro Nováka, proti Burdovi),
3. žádost, kterou vznesl notář na osobu, proti které protest vznesl (požádal Burdu, aby směnku přijal);
4. odpověď její („nepřijmu, zaslal jsem peníze vydateli“). Kdyby nedal Burda vůbec odpovědi, poznamená notář, že odpovědi nedostal; kdyby nebyl přítomen, poznamená odpověď zástupce jeho, aneb konstatuje, že nebyl přítomen v obchodní místnosti. Kdyby směnečník na udaném místě nebydlel, odebere se notář na obecní neb policejní úřad a bude pátrati po jeho obchodní místnosti nebo bytě. Nezjistí-li je tam, poznamená to do protestu;
5. udání místa, kalendářního dne, měsíce a roku, kterého se stalo vybidnutí, aneb aspoň bezvýsledný pokus;
6. podpis notáře, který osvědčení předsevzal s úřední pečeti jeho.

Protesty mohou předsevziti také soudy, v kterémžto případě podepíše protest soudní úředník a dá soudní pečeti. Nahoře na osvědčení napsáno jest „Číslo protestu 126“. Notáři a úředníci soudní mají totiž povinnost protesty jimi provedené v úplném znění den ode dne a v pořádku dle data vepsati do zvláštního rejstříku, jehož list od listu opatřen jest čísly pořadem jdoucími. (Čl. 87., 88., 89., 90. směn. řádu.)

Karel Burda může však mít ještě jiné námitky. On pošle na př. Císařovi jen 50 K, jest mu dlužen 200 K. Předloží-li se mu směnka na 250 K, přijme ji jen obmezeně, jen za 200 K a napíše na ni: „*Přijal na K 200— Karel Burda.*“ S tím se ovšem nemusí Josef Novák spokojiti a dá směnku co do zbytku 50 K protestovati pro nepřijetí tak, jak shora vyličeeno.

Také jiné obmezení, co do přijetí vyvolá protest pro odepření přijetí směnky.

O tom, jakým způsobem dosáhne se zajištění, promluvíme až při probírání soudního řízení ve věcech směnečných.

* * *

Zbývá ještě otázka, co by nastalo, kdyby Karel Burda buď neuměl psáti, neb následkem úrazu nějakého nemohl psáti.

1. Mohl by buď opatřiti směnku znamením ruky (třemi křížky, třemi kolečky). V tomto případě je nutno, aby bylo takovéto znamení ruky soudně neb notářsky ověřeno; nestačí ověření svědky.

2. Je-li protokolovaným obchodníkem (to jest obchodníkem, jehož firma je zapsána do rejstříku vedeného u soudu obchodního neb u obchodního senátu soudu zemského neb krajského) a má-li prokuristu čili zmocněnce zaneseného do téhož rejstříku obchodního, požádá ho, aby za něho podepsal. Ten pak podepíše tak, jak dle rejstříku podepisovati má, na př. „Karel Burda per procura.“

3. Nemá-li prokuristy, avšak jinou osobu, na př. Antonína Čížka, oprávněnou k tomu, aby zaň podpisovala, ta podepíše: Karel Burda v plné moci Antonín Čížek. Tedy musí podepsati také svoje jméno a doložku plnou moc naznačující. Mimo to bude žádati věřitel plnou moc na Antonína Čížka znějící, Karlem Burdou podepsanou. Jinak by nemohlo býti směnečně žalováno.

Kdyby někdo jako zmocněnec jiného směnku podepsal, aniž by měl k tomu zmocnění, jest osobně zavázán tak, jakoby byl podpisem svým zavázán ten, za jehož zmocněnce se vydával (podepsal-li vydatele, zavázán jest jako vydatel, podepsal-li akceptanta jako akceptant). Totéž platí o poručnících, kurátorech a jiných zástupcích, překročí-li vydáním, přijetím neb jiným směnečným prohlášením svoji plnou moc. (Čl. 94., 95. směn. ř. a zák. z 19. června 1872 č. 88. říš. z., u čl. 95. sm. ř.)

Zopakujeme-li uvedené, shledáme :

Příjemcem je směnečník v adrese uvedený, podepíše-li směnku svým jménem (příjmením) neb firmou na přední straně směnky. Musí ji podepsati, nikoli jen razítkem opatřiti. Firma musí býti znamenána tak, jak uvedeno v příslušném obchodním rejstříku.

Podpis znamení ruky (křížky) musí býti notářsky ověřen.

Plnomocník obyčejný musí míti plnou moc písemnou.

Prokurista má plnou moc v rejstříku obchodním veřejně přístupném, nemusí tedy míti plné moci zvláštní.

Odepření přijetí osvědčí se protestem pro nepřijetí. Protest (osvědčení) vznesse notář neb soudní úředník.

Takovým osvědčením zjišťuje se skutečnost neb událost nějaká ze směnky nezřejmá, ale pro závazky směneční důležitá.

Přijme-li směnečník neúplně neb s výhradami, dá se opět odepření bezpodmínečného a úplného přijetí osvědčiti.

Přijetí provedené jest neodvolatelné.

Přijetí bez podmínek jest neobmezené.

Přijetí částečné jest tolik, jako odmítnutí přijetí. Za summu přijatou jest ovšem příjemce směnečně zavázán.

Úkoly:

1. V Praze, dne 1. dubna 1905. Za čtyři měsíce ode dneška zaplaťte za tuto první směnku na řád Josefa Sedmíka na Smíchově korun 400.—.

Pan Josef Kavalir,
c. a k. setník v Praze.

Jan Zedník.
Přijal Josef Kavalir.

Kdo ze směnky jest zavázán? Kdo není zavázán? Je směnka platná? Jak bude směnka kolkována?

*

2. V Praze, 2. května 1905. Dne 2. července 1905 zaplaťte za tuto směnku na řád Karla Bernáška na Žižkově korun deset tisíc, hodnotu v účtech a zúčtujte ji dle návěští.

Pan Ladislav Nový,
knihtiskař na Král. Vinohradech.

Jaroslav Sehnal.
Přijal za 5000 K Lad. Nový.

Jaké má následky toto přijetí? Mnoho-li musí dne 2. července zaplatiti Ladislav Nový? Jak bude zníti protest? Jakým kolkem bude směnka kolkována?

*

Ze zákona probrána v tomto oddíle ustanovení: čl. 21.—28., 87., 88., 89., 90., 91., 94., 95. sm. ř. a zák. z 19. června 1872 č. 88. ř. z.

Oddíl V.

Směnka vlastní.

(Slib směnečný. — Rozdíl mezi vydanou a vlastní směnkou. — Rozdíl mezi vydatelem vydané a vlastní směnky. — Podstatné náležitosti směnky vlastní.)

Karel Burda odmítl přijetí směnky, vydané na něho Karlem Císařem a za důvod uvedl toto: Věděl o svém závazku a proto poslal Císařovi dne 30. dubna 1905 směnku na 250 K, poněvadž mu nebylo známo, že Karel Císař na něho vydal směnku Novákovi. Směnka, kterou zaslal, zněla:

V Týništi n. Orl., dne 30. dubna 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplatím za tuto jedinou směnku na řád pana Karla Císaře v Kostelci n. Orl. korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě.

Karel Burda.

Ve směnce této Karel Burda slibuje zaplacení, sám se zavazuje k placení, není mu plnění jiným nařizováno. Takovou směnku nazýváme směnkou vlastní.

Od směnky vydané čili cizí liší se tato směnka tím, že:

1. ve směnce cizí nařizuje vydatel (Císař) směnečníkovi, aby platil osobě ve směnce určené (remitentovi), ve směnce vlastní zavazuje se vydatel (Burda), že zaplatí osobě ve směnce jmenované. U obou smének jest vydatel, ale u směnky vydané (cizí) jest vydatel věřitelem, u vlastní dlužníkem.

2. Obě směnky jsou splatny v Týništi n. Orl., ale u směnky Karlem Císařem vydané určuje se místo splatnosti dle bydliště směnečníka, jak udáno jest

v adresse, u směnky vlastní jest místem splatnosti místo vydání.

3. Na směnce vydané jest adresa směnečníka a směnka jest úplná přijetím se strany směnečníka. U směnky vlastní není směnečník, není potřeby přijetí, poněvadž již podpisem vydatele vlastní směnky jest závazek směnečního dlužníka směnečně proveden.

U směnky vlastní budou pak tyto nutné náležitosti, potřebné k její platnosti:

1. označení listiny v textu názvem směnka;
2. přesné vyznačení peněžitého obnosu, který se má platiti;
3. udání místa, dne, měsíce a roku vydání; místo vydání jest místem platebním;
4. určení splatnosti způsobem takovým, aby ze směnky byl úplně zřejmý den splatnosti její;
5. jméno neb firma toho, jemuž vydatel platiti chce; postačí pouhé příjmení;
6. podpis vydatele (nikoli pouhé razítko) jeho jménem neb firmou.

O těchto náležitostech platí vše, co jsme řekli při směnce vydané, což zopakuj. Rovněž platí to, co o nepodstatných dodatcích na směnce bylo řečeno při směnce vydané.

Směnka vlastní kolkuje se stejně jako směnka vydaná.

Úplně platná jest tedy směnka vlastní takto napsaná (ležatá slova jsou podstatné náležitosti směneční):

V Týništi n. Orl., dne 30. dubna 1905.

1. srpna 1905 zaplatím za tuto směnku panu Císaři korun dvě stě padesát.

Burda v. r.

*

Úkoly: Přeměň v předchozích úkolech všechny směnky vydané na vlastní.

Ze zákona probrali jsme v tomto odstavci čl. 96., 97. směnečního řádu.

Oddíl VI.

Směnky nepravidelné.

(Směnka vydaná na vlastní řád. — Směnka vydaná vlastní. —
Směnka vydaná vlastní na vlastní řád. — Směnka umístěná.)

Dosud probírali jsme směnky vydané, při nichž byli vydatel, směnečník a remittent tři různé osoby.

Toho však není potřebí. Vydatel směnky vydané může býti zároveň remittentem tím, že nařídí, aby směnečník „na jeho vlastní řád“ zaplatil. Karel Císař mohl také směnku vydati takto:

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto jedinou směnku na řád *můj vlastní* korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař (v. r.)

Takováto směnka, v níž vydatel jest současně remittentem, sluje směnka vydaná na vlastní řád, neb směnka cizí (tratta) na vlastní řád.

Směnka vlastní nemůže býti na vlastní řád. Byla by neplatnou směnka:

V Týništi n. Orl., dne 30. dubna 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 *zaplatím* za tuto směnku na řád *svůj vlastní* korun dvě stě padesát.

Karel Burda.

Byl by zde Burda věřitelem (remittentem vlastní směňky) i dlužníkem (vydatelem vlastní směňky) zároveň a směňka taková nahrazovala by jaksi papírové peníze, mohla by bez převádění obíhat.

To nemůže se státi při směnce vydané, kde vydatel a směnečníkem je tatáž osoba, neb dokonce, kde vydatel, směnečníkem a remittentem je tatáž osoba. Směňka platná jest:

V Praze, dne 1. května 1905.

K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto směňku na řád Manze ve Vidni korun dvě stě padesát, hodnotu ve zboží a zúčtujte ji dle návěsti.

J. R. Vilimek
ve Vidni.

J. R. Vilimek.
J. R. Vilimek přijal.

Takováto směňka je směňka vydaná vlastní, vydatel i směnečník (po přijetí příjemce) jsou tytéž osoby, tytéž firmy, ale místo vydání a místo splatnosti musí býti různá. J. R. Vilimek má jeden obchod v Praze, jeden ve Vidni. Vydal tedy v Praze, ve svém pražském obchodě směňku na svůj vídeňský obchod, jemuž placení přikázal. Timto přikazem zavazuje se vlastně sám ku placení a proto nazývá se směňka taková vydaná vlastní. Základem směňky může býti tento obchod: Pražské nakladatelství J. R. Vilimek prodalo vídeňskému obchodu J. R. Vilimek knihy za 250 K. Pražský obchod J. R. Vilimek koupil od Manze knihy za 250 K. Směňkou poukazuje nyní vídeňský obchod, aby Manzovi zaplatil.

Směňka vydaná vlastní může zníti dokonce na vlastní řád, poněvadž zde není nebezpečí, že by tím směňka stala se papírovým penízem, poněvadž musí směnečník zkoumati, zdali majitel směňky řádně ji nabyt.

* * *

Směnky vydané i vlastní mohou mít také odlišná ustanovení co do místa platebního. Pravidlem jest, že u směnky vydané pokládá se udané místo v adrese směnečníka za jeho bydliště a za místo platební, u vlastní směnky pak jest místo vydání místem platebním. To však jen tenkrát, není-li na směnce udáno jiné místo platební.

V našem příkladu směnky vydané od Císaře na Burdu, i směnky vlastní vydané Burdou, jest bydliště směnečníka v Týništi n. Orl., místem vydání vlastní směnky Týniště n. Orl.

V Týništi n. Orl. není však ani okresní soud, ani notář, a bylo by proto obtížno dáti směnku protestovati. Proto směnky s takovým místem splatnosti nejsou v obchodě oblíbeny a žádá se pravidelně, aby směnka byla splatna v místě, kde má sídlo okresní soud.

Toho lze docílit tím, že na směnkou připiše se takové místo splatnosti. To lze provést buď prostým jmenováním místa, při čemž se předpokládá, že směnečník směnky vydané a vydatel směnky vlastní budou v ty dny, kdy směnka jim bude předložena ku placení, v označeném místě, že tam budou mít svoje místnosti obchodní nebo byt.

Má-li na př. Burda mimo obchod v Týništi n. Orl. ještě obchod v Pardubicích, připiše Císař na směnkou pod adresu: Splatna v Pardubicích.

Bude tedy směnka zníti:

V Kostelci n. Orl., 1. května 1905. K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto směnkou na řád Josefa Nováka v Choceň korun dvě stě padesát, hodnotu ve zboží a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař v. r.

Splatna v Pardubicích.

Taková směnka, v níž jest udáno platební místo rozdílné od bydliště směnečnickova, neb u směnky vlastní rozdílné od místa vydání směnky, sluje směnkou umístěnou čili domicilovanou.

Směnka takto umístěná předloží se v Týništi n. Orl. směnečnickovi, aby ji přijal; může připsati k udání místa splatnosti ještě osobu, které se má směnka k placení předložiti. Burda je na př. v obchodním spojení s Občanskou záložnou v Pardubicích. Ví, že v době splatnosti směnky v Pardubicích nebude; připiše proto na směnce za slova „Splatna v Pardubicích“ ještě slova „u Občanské záložny.“

Bude pak směnka zníti:

V Kostelci n. Orl., 1. května 1905. K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto směnku na řád Josefa Nováka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu ve zboží a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař v. r.
Karel Burda v. r.

Splatna v Pardubicích u Občanské záložny.

Občanská záložna v Pardubicích jest umístěnkou, domiciliátkou směnky.

Nenapiše-li Burda na směnku domiciliata (umístěnce), má se za to, že bude v době splatnosti v Pardubicích a že směnku tam zaplatí.

Při směnce vydané domicilované může vydatel naříditi, aby směnka předložena byla směnečnickovi k přijetí tím, že pod adressou připiše: „Budiž předložena k přijetí do 1 měsíce.“ Kdyby nebyla k přijetí předložena v této lhůtě, nemůže se hojiti remittent na vydateli. (Zopakuj oddíl o přijetí.)

*

Úkoly: Přeměň směnky dosavadní na směnky na vlastní řád a domiciluj je, urči také domiciliata.

Ze zákona probrali jsme v tomto oddílu čl. 6. a 24. sm. ř.

Oddíl VII.

Směneční převod směnky.

(Rubopis. — Převod práv. — Převod závazků. — Rubopis vyplněný; nevyplněný; blanco indossament. — Oběh směnky s rubopisem nevyplněným. — Kdo a jak smí rubopisy vyplniti. — Směnka papírem na řád. — První, druhý, třetí indossant. — Kdo je indosatář čili rubopisník. — Pořad rubopisů. — Kdo smí převáděti. — Přivěsek čili alonge.)

Směnka vydaná a ještě nepřijatá mohla by se dostat od remittenta do oběhu dříve, než by byla směnečníkem přijata.

Karel Císař zaslal Josefu Novákovi směnku:

V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905.

K 250.—.

Kolek Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto jedinou směnku na řád Josefa Nováka v Chocni
za korun dvě stě padesát, hodnotu ve zboží a
20 hal. zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař.

V oddíle o přijetí směnky předložil ji Josef Novák Karlu Burdovi k přijetí. Mohl však udělati také něco jiného. Je dlužen Janu Novotnému v Týništi n. Orl. 300 K, splatných k 1. srpnu 1905. Zašle mu směnku jako splátku svého dluhu. Za tím účelem na druhé straně směnky, na rubu napíše:

„Misto mne na řád Jana Novotného v Týništi n. Orl.“ a podepíše:

Josef Novák.

Tímto rubopisem čili indossamentem nařizuje tedy remittent směnečníkovi, aby místo jemu zaplatil panu Janu Novákovi v Týništi n. Orl.

Slovo indossace pochází z latinského indorso (na hřbetě, na zádech, na rubu), z něhož vzniklo italské sloveso indosso. Josef Novák, převáděje směnku, sluje indossant = rubopisec, girant (čti žirant). Jan Novotný, na nějž se směnka převádí, sluje indossatar = giratár, rubopisník. Převod sám nazývá se rubopis neb indossament neb giro (čti žiro).

Rubopisem stal se majitelem směnky a směnečním věřitelem Jan Novotný; dosavadní věřitel Josef Novák stal se směnečním dlužníkem, který jest povinen s Karlem Císařem rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti Janu Novotnému, kdyby Karel Burda směnky ani nepřijal ani nezaplatil. (Po přijetí směnky od Karla Burdy jsou všichni tři — Burda, Císař, Novák — povinni směnku zaplatiti rukou společnou a nerozdílnou, kdyby Burda [příjemce] včas nezaplatil.)

Rubopisem převádějí se veškerá práva ze směnky na rubopisníka. Indossovatí lze však jen celou směnečnou summu, ne její část.

Jan Novotný směnku postoupí Jaroslavu Toužimskému v Častolovicích tím způsobem, že na rubu napíše pod rubopis Novákův:

Místo mne na řád Jaroslava Toužimského v Častolovicích

Jan Novotný

a směnku mu odevzdá. Jan Novotný jest indossant = rubopisec, girant; Toužimský indossatár = giratár.

Jan Novotný stal se směnečním dlužníkem nového věřitele Jaroslava Toužimského.

Směnka tedy převádí se na jinou osobu, postupuje se podpisem majitele směnky, jehož vlastnictví ke směnce je zřejmo ze směnky samé, umístěným na rubu směnky, a odevzdáním směnky tomu, komu byla postoupena; s podpisem může býti spojeno prohlášení, na čí řád platiti se má.

Úplně platné převody směnky rubopisem byly by tedy ty, kde by byly jen pouhé podpisy. Může tedy rub směnky vypadati:

bud':

anebo:

*Misto mne na řád
Jana Novotného v Tý-
ništi n. Orl.*

Josef Novák (v. r.)

*Misto mne na řád
Jaroslava Toužimské-
ho v Častolovicích.*

Jan Novotný (v. r.)

Josef Novák (v. r.)

Jan Novotný (v. r.)

V prvním případě jde o indossament (rubopis) vyplněný, při němž jest ze směnky zřejmo, na koho byla převedena, v druhém případě jde o indossament nevyplněný čili blanco indossament, z něhož není zřejmo, na koho převedl směnku Josef Novák, ani na koho ji převedl Jan Novotný.

Při blanco indossamentu mohl totiž Josef Novák dáti směnku jiné osobě a tato teprve bez převodu rubopisem Janu Novotnému. Směnka mohla býti v několika rukách. Josef Novák mohl ji prodati neb darovati někomu, tento mohl zaplatiti směnkou svůj dluh a mohl ji prodati teprve Janu Novotnému, oba bez

svého podpisu na směnce a tedy bez směnečního závazku svého.

Směnka mohla obíhati, přecházeti z ruky do ruky nesměnečně, jen na základě obecného práva; osoby mohly nabývati vlastnictví k ní koupí, darováním, smírem, zápůjčkou a jiným právním jednáním, kterým se vůbec věci a práva nabývati mohou, bez podpisu toho, kdo je na ně převáděl, na směnce. Pokud kdo z nich byl vlastníkem směnky, byl směnečním věřitelem. Jakmile odevzdáním směnky blanco indossované jinému vlastnictví jejího pozbyl, přestal býti směnečním věřitelem, ale nestal se směnečním dlužníkem, poněvadž směnky nepodepsal.

Jan Novotný připojiv blanco rubopis, podepsav se na rubu směnky, převedl ji dále směnečně, stal se směnečně zavázán, jakmile směnku odevzdal Jaroslavu Toužimskému.

Jaroslav Toužimský má právo blanco indossace vyplniti. Nesmí však vyplniti je jmény těch, do jichž rukou směnka nesměnečně — totiž bez podpisu majitele na směnce — přešla, i kdyby to věděl, nýbrž jen tak, jak převody ze směnky jsou zřejmy.

Může tedy vyplniti rubopis Josefa Nováka jen slovy: Místo mne na řád Jana Novotného.

Je úplně lhostejno, že Novák dal směnku svým nevyplněným rubopisem převedenou osobě jiné než Janu Novotnému a tento majitel směnky teprve Janu Novotnému.

Neboť Novák prohlašuje nevyplněným rubopisem, že směnku převádí na každého, kdo bude jejím majitelem bez ohledu na to, jak ji nabude. Převádí ji tedy také na př. na toho, kdo by ztracenou směnku našel, kdo by ji ukradl a pod. Převedl ji tedy také na Jana Novotného, u něhož ze **směnky** je zřejmo, že jejím majitelem byl, poněvadž ji podepsal.

* * *

Řekli jsme již v I. oddílu, že směnka jest papírem na řád čili ordrepapírem, nebo papírem indossovatelným.

To znamená, že směnečnímu dlužníku musí býti lhostejno, komu platí a platí-li tomu, kdo dle směnky, dle podpisů na směnce jest k přijetí směnečního obnosu oprávněn, že zaplatí svůj řád u svého původního věřitele.

Poněvadž však právě ze směnky se musí přesvědčiti, že skutečně řádně směnka na nynějšího majitele přešla, mohl směnečný řád připustiti jen určitou, přesně stanovenou formu tohoto převodu.

A to stalo se ustanoveními o indossaci.

Poněvadž ze směnky musí býti jasno, kdo je oprávněným majitelem, musí jíti převody za sebou tak, aby vždy převáděl směnečně prokázaný majitel směnky.

Prvním majitelem směnky jest remittent. Proto on při převodech na rubu musí býti první podepsán. V našem příkladě jest remittentem Josef Novák a proto správně směnka převedena od něho.

Druhým rubopisem jest indossatář prvního, remittentova (Novákova) indossamentu. V našem příkladě Jan Novotný.

Třetím rubopisem indossatář druhého gira (Jaroslav Toužimský).

Čtvrtým rubopisem indossatář třetího gira atd.

Tedy na rubu směnky musí býti podpisy v tomto pořádku za sebou:

1. remittent,
2. indossatář prvního indossamentu,
3. indossatář druhého indossamentu,
4. indossatář třetího indossamentu,
5. indossatář čtvrtého indossamentu.

Nesprávný převod byl by tento:

Josef Novák

Misto mne na řad Jaroslava Toužimského

Jan Novotný v. r.

Misto mne na řad Ludvíka Munzara

Alois Vokurka,

poněvadž v pořadí indossamentů není indossace (převedení) na Aloise Vokurku Jaroslavem Toužimským, který na rubu podepsán není.

K vyškrtnutým indossamentům sluší hleděti tak, jakoby na směnce nebyly.

Při směnce vydané na vlastní řád bude prvním rubopisem? Kdo je remittentem: vydatel.

Při směnce vlastní bude prvním indossantem remittent.

* * *

Směnku lze rubopisem převésti na každého, kdo jest způsobilým k nabývání práv. Kdo však nemá způsobilosti zavazovati se směnečně, nemůže převáděti směnku rubopisem na jiného. (Zopakuj oddíl III.)

Rubopisem může býti směnka převedena třeba na směnečníka, vydatele, v pozdějších girech na remittenta, na předcházejícího některého rubopisce, a tito mohou zase dále směnku indossovati.

Není potřebí, aby napsáno bylo křestní jméno, stav a bydliště; k platnosti indossamentu stačí napsati na rub směnky pouhé příjmení. V obchodě ovšem bude se žádati, aby převoditel podepsal tak, aby byla osoba jeho jista. (Proto firmy připojují zpravidla na okraj přední strany směnky svoje razítko.)

* * *

Směnka, jak jsme ji nahoře uvedli, bude dále převáděna rubopisy tak, až celá zadní strana její bude popsána. Ale majitel její bude chtiti dále indossovati. To provede tím způsobem, že přilepi se na směnku na zadní její stranu pod poslední indossament pruh papíru, zpravidla tak dlouhý a široký jako směnka, na přední straně označí se jako:

Přívěsek neb Alonge

a opiše se naň směnka; na zadní straně indossuje se směnka dále a to tak, aby indossament byl jak na směnce, tak na přívěsku. Přívěsek (alonge, čti alónž) tvoří pak součást směnky. Směnka s alonží vypadá takto:

Přední strana :

Přívěsek ke směnce : K 250.—. V Kostelci n. Orl. dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto první směnku na řád pana Josefa Nováka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští. Pan Karel Burda, Karel Císař v. r. obchodník v Týništi n. Orl.	Kolek za 20 hal.	V Kostelci n. Orl., dne 1. května 1905. K 250.—. Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto první směnku na řád pana Josefa Nováka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě a zúčtujte ji bez návěští. Pan Karel Burda, Karel Císař. obchodník v Týništi n. Orl.
---	---------------------------------	---

Zadní strana :

*Misto mne na řád
Jana Novotného.*

Josef Novák.

*Misto mne na řád
Jaroslava Toužimského.*

Jan Novotný.

*Misto mne na řád
Aloise Vokurky.*

Jaroslav Toužimský.

*Misto mne na řád
Ladislava Karla.*

Alois Vokurka.

Misto mne na řád

Bohdana Vorla v Praze.

Ladislav Karel.

O tom, jak přívěsek na směnce má být upevněn, není předpisů zákonných. Ale forma, jak jsme ji uvedli, vyvinula se v obchodě.

Úkoly :

1. Proved' indossaci na směnkách daných za příklady.
2. Bude indossament na směnce neplatné platný, bude zavazovat? Převádějí se práva ze směnky!
3. Bude platný indossament na směnce, na niž jsou jen některé podpisy nezávazné, osob nezpůsobilých ke směnkám?

*

Ze zákona probrali jsme v tomto oddíle : čl. 9. odst. 1., 10., 11., 12., 13., 36. a 12. směn. řádu.

Oddíl VIII.

Nepravidelné rubopisy.

(Rubopis zmocňovací čili procura-indossament. — Rubopis k inkassu. — Rubopis bez závaznosti čili bez obliga. — Rubopis po splatnosti směnky protestované; směnky včas neprotestované.)

Bohdan Vorel, který posledním girem na přívěsku směnečném nabyt vlastnictví vydané směnky dosud nepřijaté, chce směnku postoupiti peněžnímu ústavu. Směnka je mu však vrácena s tím, že ústav peněžní tratty, t. j. směnky vydané nepřijaté nepřijímá čili neeskontuje, nýbrž žádá, aby směnka byla již přijata.

V cizině oběh tratt jest značný. U nás vzhledem k tomuto stanovisku rakousko-uherské banky nepatrný; poněvadž banky nemohou dáti směnku vydanou a ještě nepřijatou do rakousko-uherské banky, nepřijmou ji. Obchodníci pak — nemohouce zjednati si za ni peníze u bank — nepřijímají ji také, chtějí již úplný akcept.

Bohdanu Vorlovi nezbude než postarati se o to, aby Karel Burda směnku akceptoval. Poněvadž je v Praze, nevyplatilo by se mu, aby jel do Týniště a směnku tam k přijetí předložil. Provede to proto tím způsobem, že na svého obchodního přítele Jana Šváchu v Týništi směnku rubopisem převede za tím účelem, aby ji předložil Burdovi k přijetí.

Poněvadž se však nemá platiti Šváchovi, nýbrž on jest jen zmocněn k určitému úkonu, totiž ku předložení směnky k přijetí, bude ji pan Bohdan Vorel indossovati obmezeně, totiž napíše:

„Za mne panu Janu Šváchovi jako plnomocníku mému.

Bohdan Vorel.“

Směnku pošle na to Šváchovi s dopisem, v němž ho žádá, aby ji předložil k přijetí Burdovi.

Když přijetí je provedeno, zašle Jan Švácha směnku Bohdanu Vorlovi, kterýž škrtně giro zmocňovací a převede ji girem plným na toho, komu směnku chce postoupiti. Plnomocník má totiž právo svým zmocňovacím rubopisem směnku převést, nemá však právo převést pravým indossamentem.

Škrtnutí gira zmocňovacího provést může, poněvadž tím pořad převodů nebude porušen.

Takovýto zmocňovací rubopis čili procura-indossament může býti při různých úkonech proveden.

Je na př. zmocňovacím rubopisem indossament inkassní, jímž zmocňují někoho, aby směnku k zaplacení předložil a peníze vybral. Napiše pak Bohdan Vorel:

*„Za mne panu Janu Šváchovi k vybrání
(k inkassu).“*

Bohdan Vorel.“

Plnomocník nestává se směnečním věřitelem.

* * *

Řekli jsme již, že podpisem na směnce indossant se zavazuje směnečně, že stává se směnečním dlužníkem.

To však může indossant vyloučiti tím, že ke svému giru připojí dodatek: „bez mé závaznosti“, „bez mého obliga“.

Převede-li Bohdan Vorel směnku na Václava Bayera, nechce však za zaplacení vůči žádnému směnečnímu věřiteli ručiti, napiše na rub:

„Za mne Václavu Bayerovi bez mé závaznosti.“

Bohdan Vorel.“

Takto obmezená indossace působí, že Bohdan Vorel ani vůči svému indossatáři, ani vůči pozdějším nabyvatelům směnky není směnečně zavázán.

Takovéto indossamenty bez obliga přicházejí velmi zřídka, poněvadž obmezením tím dává indossant na jevo, že nemá důvěry ani k akceptantovi ani ke svým předchůdcům na směnce.

Proto by Václav Bayer sotva se spokojil s takovýmto obmezeným převodem, ježto takovou směnku nemohl by předati dále, nikdo by mu ji nevzal.

Zákon však přece připustil takovýto rubopis, poněvadž někdy může plynouti z ujednání stran podobné obmezení.

* * *

Zpravidla směnka indossuje se až do splatnosti. Jenom takové rubopisy mají plnou vyličenou závaznost a všechny důsledky. Avšak i po splatnosti směnky lze indossovati směnku. Ale účinky takové indossace nejsou plné.

Dovíme se v pozdějších kapitolách, že pro zachování práv směnečných proti indossantům jest zapotřebí, aby směnka byla předložena směnečníkovi (po případě, je-li přijata, akceptantovi), aby ji zaplatil, a nezaplatil-li, musí býti nejdéle druhý všední den po splatnosti protestována čili neplacení notářsky neb soudně osvědčeno.

Jestliže protest včas byl vydán, má indossace po protestu význam pouhého postupu, kterým nabývá indossatář pouze práva svého indossanta na směnečníka (příjemce), vydatele a indossanty, kteří až do sepsání protestu směnku indossovali. Kterí to jsou, jest vidno z opisu směnky na protestu.

Také následující indossanti nejsou zavázáni směnečně.

Jestliže směnka nebyla včas protestována, a po projití lhůty k protestu dále indossována, nabývá indossatář práva jen proti směnečníkovi (akceptantovi směnky přijaté) a proti svému indossantu. Indossuje-li indossatář dále, jest zavázán směnečně svému indossatáři. Tím způsobem jsou zde dvojí indossanti:

1. ti, kteří indossovali směnku **do** dne ku protestu určeného: ti jsou zbaveni svého závazku opomenutím protestu;

2. ti, kteří indossovali **po** uplynutí lhůty určené k protestu a ti ovšem ručí směnečně; první, kdo po této protestní lhůtě indossoval, jest prvním zavázaným indossantem.

Takováto směnka musí býti předložena k zaplacení do 2 let ode dne uplynutí lhůty k protestu určené, a je-li první indossament po této lhůtě na směnku připojený datován, od tohoto data.

*

Úkoly : Proved' na směnkách cvičebních tyto nepravdivé indossamenty.

Ze zákona jsme probrali : čl. 14., 16. a 17. směn. řádu. [N]

Oddíl IX.

Zákaz indossace.

(Zákaz indossace vydatelem. — Recta směnka. — Zákaz indossace indossantem. — Recta-indossament.)

Řekli jsme již v prvním a druhém oddíle, že každá směnka jest splatna na řád, i když by slov těch tam nebylo. Každá směnka jest tedy papírem na řád, papírem převoditelným.

To však jen potud, pokud není převod její zakázán, pokud není výslovně na směnce uvedeno prohlášení směnečního věřitele, že má se platiti jen určité osobě, nikoli však na její řád.

Vydatel směnky vydané i vlastní může zakázati indossaci :

V Kostelci n. Orl., 1. května 1905. K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplaťte za tuto směnku panu Josefu Novákovi v Chocni, *ne však na jeho řád*, korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě, a zúčtujte ji bez návštějí.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař.

Takovouto vydanou směnku nazýváme *přímou*, *recta*. Remittent nemá práva převésti ji indossamentem a byl by rubopis jeho neplatný.

Rovněž tak směnka vlastní může býti *přímou* :

V Týništi n. Orl., 30. dubna 1905. K 250.—.

Dne 1. srpna 1905 zaplatím za tuto směnku panu Karlu Císařovi, *ne však na jeho řád*, korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě.

Karel Burda.

Tímto zákazem indossace stane se směnka vlastní pouhým dluhopisem, je zde poměr jen mezi vydatelem a remittentem.

Při směnce vydané jest směnka jen poukazem, v němž se nařizuje, aby směnečník platil remittentovi.

Recta směnky se málo užívá. Ovšem užilo by se ji, kdyby si vydatel nepřál, aby směnka dostala se do oběhu, na čemž začasť může mít svůj vlastní zájem.

* * *

Také každý indossant může indossovati směnku se zákazem indossace.

Kdyby napsal Josef Novák na rub :

„Za mne panu Janu Novotnému

Josef Novák,“

má Jan Novotný právo dále indossovati s plným účinkem, třeba tam nebylo slovo „na řád“.

Napiše-li však na rubu :

„Za mne panu Janu Novotnému, nikoli na jeho řád

Josef Novák,“

prohlašuje tím, že Janu Novotnému ručí za zaplacení směnky, že však odmítá býti v závaznosti také vůči těm, na něž by byla Janem Novotným směnka převedena.

Takovýto indossament nazývá se recta-indossament, a ten, kdo takto indossoval, recta-indossant.

Jan Novotný může dále indossovati; rubopisy jeho i dalších nástupců nejsou neplatny jako při směnce přímé, kde vydatel zakázal indossaci. Ale těmto dal-

ším indossatářům není Josef Novák zavázán směnečně, poněvadž zakázal další indossaci.

Od indossamentu bez závaznosti (bez obliga) liší se recta-indossament tím, že rubopisec indossující s dodatkem bez obliga neručí směnečně ani svému indossatáři, ani dalším indossatářům, kdežto při recta-indossaci ručí indossant svému indossatáři, ne však dalším jeho nástupcům.

Napiše-li tedy Josef Novák na rub směnky:

„Za mne na řád Jana Novotného bez mé závaznosti

Josef Novák,“

neručí ani Janu Novotnému, ani těm, na něž Novotný a jeho nástupci směnku převedou.

Napiše-li však na rub směnky:

„Za mne panu Janu Novotnému nikoli na jeho řád

Josef Novák,“

ručí Janu Novotnému, ne však těm, na něž on přes zákaz indossace směnku převede.

*

Úkoly: Proměň na příkladech daných směnky na směnky přímé. Některé rubopisy přeměň na recta-indossamenty.

Ze zákona probrali jsme čl. 9. odst. 2., čl. 15. směn. řádu.

Oddíl X.

O duplikátech.

(Co jest to duplikát. — Kdy a komu musí vydatel duplikát vydati. — Od koho může žádati duplikát indossant. — Schovatel směnky zasláné k přijetí. — Indossace duplikátů na různé osoby. — Přijetí několika exemplářů směnečníkem. — Placení směnky v několika duplikátech vydané.)

Firma Martinek a spol. v Praze prodá 1. února 1906 firmě Clayton & Cie. v Chicagu hospodářské stroje svého systému za 30.000 K. Tržní cena jest splatna za 6 měsíců a má firma Clayton & Cie. povinnost vydati firmě Martinek a spol. v Praze na obnos ten směnky šesti-
měsíční.

Firma Martinek a spol. vydá směnku :

V Praze, dne 1. února 1906. K 30.000.—.

Za šest měsíců ode dneška zaplatte za
Kolek tuto první směnku na řád náš vlastní korun
za třicet tisíc, hodnotu ve zboží, a zúčtujte ji
20 K bez návěští.

Firma Clayton & Cie. *Martinek a spol.*
Chicago.

Pro majitele převedené druhé směnky.

Poznámka na směnce: „Pro majitele převedené druhé směnky“ jest nápadnou! Firma Martinek a spol. napsala ji na svoji trattu z těchto důvodů :

Nebyla nic dlužna do Ameriky, aby byla mohla tam svoji trattou platiti. Ale peníze přes to potřebuje, chce směnku dále prodati. Kdyby ji měla zaslati do Ameriky k akceptu, trvalo by to velmi dlouho. A proto pošle tuto první směnku svému obchodnímu příteli

Johnu Habertonovi v Chicagu, aby obstaral přijetí její a ponechal si ji u sebe, až se majitel druhé směnký přihlásí.

Vydá totiž buď hned, neb až bude potřebovati peněz, směnku:

V Praze, 1. dubna 1906.

K 30.000.—.

Za šest měsíců ode dneška zaplaťte za
Kolek tuto *druhou* směnku na řád náš vlastní
za *korun třicet tisíc*, hodnotu ve zboží, a zů-
20 K čtujte ji bez návěští.

Firma Clayton & Cie.
Chicago.

První směnka zasláná ku přijetí u p. Johna
Habertona, Chicago.

Tato směnka od první liší se tím, že 1. jest v textu označena jako druhá (*secunda*) a 2. že na ní jest udáno, u koho sluší hledati první směnku.

První údaj jest nutnou náležitostí směnečního duplikátu, druhý jest nutným, jestliže první směnka zaslána k přijetí. Kdyby ovšem této poznámky tam nebylo, nepozbývá směnka směneční platnosti.

Mezitím co první směnka jest na cestě do Ameriky, zpeněží firma Martinek a spol. směnku druhou a převede ji na rubu na Pražskou železářskou společnost ve Vídni na zaplacení účtu za uhlí, ta zaplatí směnkou Hanoverské důlní společnosti účet za koks.

Hanoverská důlní společnost hledí směnku prodati na burse tomu, kdo by měl platiti do Chicaga a proto, aby nemusil posílati tam peníze hotově (zásilka i pojištění obnosu byly by drahé) hledá směnku na Chicago. Pro Hanoverskou společnost má to také význam, aby směnku nemusila posílati do Chicaga a nemusila nésti útraty spojené s touto zásilkou a pak se zásilkou peněz z Ameriky.

Na burse najde vskutku firmu Metzger a syn, která má platiti větší obnos za odebrané maso do Chicaga firmě Pierreponte vdova.

Metzger a syn koupí směnku, Hanoverská důlní společnost ji naň převede.

Rub druhé směnky vyhlíží takto :

Za mne Pražské železářské společnosti ve Vídni.

Martinek a spol.

Za nás Hanoverské důlní společnosti v Hanovru.

Pražská železářská společnost :

Tiebl pp. Kestřánek pp.

Za nás firmě Metzger a syn v Hamburce.

Hanoverská důlní společnost.

Za nás firmě Pierreponte vdova v Chicagu.

Metzger a syn.

Takto převedenou směnku zašle poslední indossant (Metzger a syn) svému indossatáři (Pierreponte vdova) do Chicaga německým poštovním parníkem.

Za několik dní po odjezdu parníku objeví se v listech pověsti o veliké bouři mořské a konečně dojde úřední zpráva, že poštovní parník se ztroskotal.

Tu firma Metzger a syn požádá Hanoverskou důlní společnost, ta Pražskou železářskou společnost a ta

firmu Martinek a spol. jako remittentku a vydatelku, aby jí vydána byla třetí směnka, poněvadž druhá se ztratila.

Vydatel (Martinek a spol.) jest povinen vydati třetí směnku, neboť každý vydatel směnky vydané, který označí směnku jako směnku **první**, přejímá tím povinnost vydati remittentovi tolik duplikátů, o kolik požádá, a každý, kdo převedl směnku označenou buď jako první neb jako druhou, třetí atd., má povinnost vydati svému indosatáři duplikát neb další duplikát.

Firma Martinek a spol. vydá tedy směnku:

V Praze, dne 1. února 1905. K 30.000.—.

Za šest měsíců ode dneška zaplaťte za
Kolek tuto *třetí* směnku na řád náš vlastní korun
za třicet tisíc, hodnotu ve zboží, a zúčtujte ji
20 K bez návěští.

Firma Clayton & Cie. *Martinek a spol.*
Chicago.

První směnka zasláná ku přijetí u p. Johna
Habertona v Chicagu. Druhá se ztratila.

Poněvadž Martinek a spol. jest remittentem, převede ji na Pražskou železářskou společnost ve Vidni a zašle jí ji; ta převede na Hanoverskou důlní společnost a zašle jí směnku, ta převede na firmu Metzger a syn v Hamburce a zašle jí směnku. Ta konečně převede na Pierrepontě vdovu, připiše na přední stranu slova „druhá se ztratila“ a zašle jí směnku třetí. Na rubu bude tedy směnka třetí vyhlížeti jako směnka druhá. Na přední straně bude lišiti se pouze označením třetí a v poznámce dodatkem o ztrátě druhé směnky, takže může p. Haberton vydati první směnku legitimovanému majiteli směnky třetí.

Směnka třetí řádně dojde. Firma Pierreponte vdova půjde k p. Johnu Habertonovi, předloží mu třetí směnku a požádá o vydání směnky první.

Pan Haberton ji vydá opatřenou akceptem firmy Clayton & Cie., přeškrtně na třetí směnce slova „u p. Johna Habertona, Chicago“ a poznamená na směnku, komu ji vydal.

Mohlo by se však státi, že před tím, než došla třetí směnka, došla již směnka druhá, poněvadž poštovní balík byl z parniku zachráněn. Firma Pierreponte vdova převede ji dále na Th. Shuttlewortha v Chicagu a ten na základě duplikátu vyzvedne si první směnku u p. Johna Habertona, který o existenci třetí směnky neví.

Když firma Pierreponte vdova obdrží třetí směnku, měla by ji převést na Shuttlewortha a odevzdati mu ji. Ona však tak neučiní, nýbrž převede ji na Theodora Dukesa, který ji eskontuje u své banky.

Banka požádá o vydání první směnky p. Johna Habertona. Ten odmítne s tím, že vydal ji již panu Shuttleworthovi. Banka dá protestem zjistiti tuto okolnost a předloží třetí směnku směnečníkovi (Clayton & Cie.) k přijetí neb zaplacení.

Směnečník odmítne přijetí, poněvadž on má podepsati jen jediný exemplář směnky. Odepření přijetí neb placení třetí směnky zjistí se opět protestem.

Je v nebezpečí vydatel, který vydal duplikáty, remittent a ostatní indossanti, kteří jen na jednu a tutéž osobu všechny duplikáty převedli?

Není. Směnka první a všechny duplikáty tvoří dohromady jednu směnku. Zaplatí-li akceptant, jsou prostí placení a ručení všichni ostatní směnečně zavázáni, jichž jména jako předchůdců toho, kdo placení obdržel, objevují se na všech duplikátech a pokud jde o vydatele a remittenta, na všech duplikátech a na první směnce. Zbudou pak jenom ti, kteří jsou podepsáni jen na některých duplikátech a jejich první indossant.

Ti mezi sebou se musí vypořádati. V našem případě jsou rubopisci :

druhé směnky :

1. Martinek a spol.
2. Pražská železářská společnost.
3. Hanoverská důlní společnost.
4. Metzger a syn.
5. Pierreponte vdova.

Majitel směnky 1. a 2. :
Th. Shuttleworth.

třetí směnky :

1. Martinek a spol.
2. Pražská železářská společnost.
3. Hanoverská důlní společnost.
4. Metzger a syn.
5. Pierreponte vdova.
6. Theodor Dukes.

Majitelkou 3. směnky :
Chicagská banka.

Placením akceptanta, který bude platiti jen proti vydání směnky od něho podepsané (tedy zde směnky první) Th. Shuttleworthovi, budou zproštěni závazků směnečnických z 1., 2. a 3. směnky : akceptant, vydatel, remittent a první indossant Martinek a spol., druhý, třetí, čtvrtý indossant. Pierreponte vdova (5. indossant) bude sprostěna závazků z 1. a 2. směnky, tedy závazku vůči Th. Shuttleworthovi, ale bude v závazku ze třetí směnky vůči Theodoru Dukesovi a Chicagské bance a Theodor Dukes bude v závazku ze 3. směnky vůči Chicagské bance.

Nezaplatí-li akceptant a směnku vyplatí Metzger a syn, budou zproštěni závazku z 1. a 2. směnky Pierreponte vdova, Th. Shuttleworth. Ale ze třetí směnky nebude se moci hojiti ani 5. ani 6. indossant, ani majitel na akceptantovi, vydateli, remittentu a 1., 2., 3. girantu, poněvadž zaplacením jedné ze směnek ztrácejí ostatní svoji moc a směneční závaznost. Poněvadž Metzger a syn předchází 5. a 6. indossanta třetí směnky

i jejího majitele, poněvadž nyní Metzger a syn je majitelem druhé směnky a první směnky, je jediné oprávněn k vymáhání směnky proti akceptantovi, vydateli, remittentovi a předcházejícím indossantům. Při třetí směnce jest řada přerušena tím, že Pierreponte vdova není v závazku ze všech směnek.

Z toho je zřejmo, že dávati duplikáty není nebezpečno, ale nebezpečným jest přijímati je, v nebezpečí jest zde Chicagská banka, která se může hojiti jen na Th. Dukesovi a Pierreponte vdově, a Theodor Dukes, který se může hojiti jen na Pierreponte vdově.

Ve stejném nebezpečí mohl se však octnouti Th. Shuttleworth.

Každý z indossantů i akceptant mohli by totiž zaplatiti také třetí směnku a nebyli by pak právi ze směnky druhé a první p. Th. Shuttleworthovi.

Z uvedeného plyne:

1. Vydatel směnky vydané (tratty) jest povinen vydati remittentovi duplikáty směnky a to tolik, kolik jich chce. Povinnost tuto má jen tehdy, jestliže označil směnku v textu jako první. Označil-li ji v textu jako jedinou (zaplaťte za tuto jedinou směnku atd.) nebo sola, není povinen vydati duplikáty.

2. Vydatel směnky vlastní nemá povinnosti vydati duplikáty, poněvadž směnka jest již od něho podepsána jako dlužníka přímého.

3. Také každý pozdější majitel směnky má právo žádati od svého předchůdce vydání dalších duplikátů, až po řadě dojde žádost jeho k vydateli.

4. Všecky exempláře směnky tvoří jediný celek. Zaplacením jedné pomíjejí závazky z druhých, vyjímajíc dva případy:

a) akceptant, který podepíše **více** exemplářů téže směnky, jest práv z akceptů, které mu nebyly při placení vráceny. Může ovšem svoje placení učiniti závislým na tom, že mu budou vráceny všechny od něho přijaté exempláře směnky. Podepíše-li jen jeden exemplář, může platiti i proti vydání jen jednoho od něho nepodepsaného exempláře;

b) indossant, který více exemplářů téže směnky indossoval na různé osoby, dále všichni ti, kdož později po něm indossovali, a jichž podpisy nenalézají se na exemplářích při placení vrácených. Indossamenty na různé osoby jsou tedy platny, ale nemají stejnou moc.

5. Je-li jeden exemplář poslán k přijetí, poznamená se na ostatních osoba schovatele, u něhož přijatý exemplář se nalézá. Jestliže je tam tato poznámka, může postihem domáhati se pojištění pro nepřijetí a postihem domáhati se zaplacení na předchůdcích, jestliže vznesе protest pro nevydání směnky k přijetí zaslané u schovatele, protest pro nepřijetí neb protest pro neplacení u směnečníka.

* * *

Duplikátů může se v praxi užiti také v těchto případech:

1. Remittent pošle směnku směnečníkovi k přijetí. Směnka se ztratí na cestě a není ještě přijata. Tu může remittent požádati vydatele o duplikát, poněvadž první směnka se ztratila.

Duplikát takový bude zníti:

V Praze, 1. února 1906.

K 250.—.

Za tři měsíce ode dneška zaplaťte za tuto *druhou* směnku, první se ztratila, na řád pana Josefa Nováka korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě, a zúčtujte ji bez návěští.

Pan Karel Burda
v Týništi n. Orl.

Karel Císař.

Kdyby směnka byla přijata a ztratila se, musila by býti umořena.

2. Obchodník pražský měl zaslati do Petrohradu směnku k akceptu v době železniční stávky a bouří. Pro bezpečnost vyžádá si ji od vydatele ve třech exemplářích a pošle jeden přes Německo po baltickém moři, druhý přes Varšavu. Aby bylo zřejmo, že jde o jeden a týž exemplář, napíše na první směnku:

„Zaplaťte za tuto první směnku, nebude-li placena druhá“ ;

Na druhou :

„Zaplaťte za tuto druhou směnku, nebude-li placena první“.

Úkoly :

1. Obchodník Mohamed Sublejman v Kahýře koupil od Cyrilla Bartoše, továrníka v Sušici, fezy za 15.000 K. Tržní cena splatna za šest měsíců od 1. března 1906 v Praze. Cyrill Bartoš vydá na řád Josefa Raimana v Praze směnku, splatnou v Praze. Remittent požádá o duplikát. První směnku pošle k přijetí. Schovatel do přijetí bankovní dům Kenilworth & Cie v Kahýře, po přijetí Živnostenská banka. Secundu převede na něketou továrnu na vlnu, ta na některou banku, ta na Rakousko-uherskou banku. Směnečník první směnku přijme a určí za domiciliatku Českou průmyslovou banku v Praze. Proved na cvičných blanketech.

2. Proved na příkladech dosavadních duplikáty.

Ze zákona probrali jsme čl. 66.—69. sm. ř.

Oddíl XI.

O přepisech směňky.

(Účel přepisu. — Jak udělá se přepis směňky. — Indossace přepisu. — Vyzvednutí originálu. — Odepření vydání originálu. — Rozdíly mezi přepisem a duplikátem.)

Mluvili jsme o oběhu tratty čili směňky vydané nepřijaté. Směňka přejde rubopisem remittenta na jinou osobu, jejím indossamentem opět na jiného, jenž ji giruje zase na další osobu. Ale směnečník jí ještě nepřijal.

To stane se zpravidla ve případech, kde směnečník jest vzdálen a předložení směňky ku přijetí jest tím stíženo, nebo tehdy, kdy ví vydatel, že směnečník je na cestách a že by nebyl při přijetí doma zastižen.

Při těchto převodech směňka stane se papírem bezpečným, poněvadž má mnoho podpisů směnečně zavázaných.

Čtvrtý indossant chce však směňku předložiti k podpisu akceptantovi, ale potřeboval by ji také zpeněžiti. Kdyby svého předchůdce žádal o vydání duplikátu, trvalo by to dlouho, poněvadž by jeho indossant musil psáti svému indossantu, ten svému předchůdci, a duplikát šel by opětně toutéž cestou zpět od jednoho k druhému.

Pomůže si jinak. Opatří opis čili kopii směňky.

Směňka zněla :

Na lici :

Na rubu :

V Praze, dne 1. února 1906. K 30.000.—. Za šest měsíců a dato zaplatte za tuto první směnku na řád firmy Martinek a spol. v Praze korun třicet tisíc, hodnotu v účtě, a zúčtujte ji bez návěští. Pan Roman Popescu v Jassech. A. Červinka. Splatna v Praze.	Za mne na řád Zelezáren v Komárově. <i>Martinek a spol.</i> Za nás Těžařstvu Janovu. <i>Železářny v Komárově:</i> <i>K. Bucek p. p.</i> Za nás A. Roedlovi v Praze. <i>Těžařstvo Janovo:</i> <i>K. Nebrich, předseda.</i>
Kolek za 20 K	

A. Roedl opíše směnku, označí kopii jako „opis“ (mimo text směnky), pod slova „K. Nebrich, předseda“ připiše přes celou šíři: „Až sem opis,“ „Odtud originál,“ neb podobný dodatek naznačující přesně, až kam jde opis. Dále připiše: „Originál zaslán k přijetí a bude uschován u České banky Union v Praze.“

Originál odevzdá České bance Union, která jej pošle Obchodní bance v Jassech se žádostí, aby jej předložila p. Popescu k akceptu a po akceptu zaslala ji zpět.

Přepis čili kopii indossuje dále na firmu Řivnáč a Rozhon, která indossuje ji dále na Živnostenskou banku, takže opis vypadá takto:

Na lici:

Na rubu:

Opis. V Praze, dne 1. února 1906. K 30.000.—. Za šest měsíců a dato zaplatte za tuto první směnku na řád firmy Martinek a spol. v Praze korun třicet tisíc, hodnotu v účtě, a zúčtujte ji bez návěští. Pan Roman Popescu v Jassech. A. Červinka v. r. Splatna v Praze.	Za mne na řád Železáren v Komárově. Martinek a spol. v. r. Za nás Těžařstvu Janovu. Železářny v Komárově: K. Bucek p. p. v. r. Za nás A. Roedlovi v Praze. Těžařstvo Janovo: K. Nebrich, předseda v. r. Až sem opis. Originál zaslán k přijetí a bude u České banky Union v Praze. Za mne na řád firmy Řivnáč a Rozhon. A. Roedl. Za nás na řád Živnostenské banky pro Čechy a Moravu v Praze. Řivnáč a Rozhon.
Kolek za 20 K	

Směnka originální se vrátí přijata od směnečníka (který na ni eventuelně udá domiciliata, u něhož v Praze bude směnka placena). Živnostenská banka předloží České bance Union kopii směnky se žádostí za vydání originálu. Česká banka Union ji vydá originál, při čemž na kopii škrtně doložku o tom, že originál je u ní, a

poznámená, komu originál vydala, takže po vydání originálu směnky z kopie je zřejmo, že originál byl již vydán a indossatář bude žádati vydání originálu.

Ovšem ani poznámka, kde se nachází originál, ani přeškrtnutí její není nutným přídatkem kopie.

Jestliže by Česká banka Union odepřela vydání originálu, dá tuto okolnost Živnostenská banka osvědčiti notářem. Na základě tohoto osvědčení (protestu) má právo žádati za pojištění směneční sumy, ale pouze od těch indossantů, jichž originální podpisy nalézají se na opisu (nikoli od těch, kdož podepsali originál) a po projití dne splatnosti, jak v opisu jest udán, může žalovati indossanty, kteří podepsali kopii na zaplacení.

Od duplikátu liší se opis směnky:

1. může si jej zhotoviti každý majitel směnky, kdežto duplikát může dáti zhotoviti jen vydatel směnky vydané;

2. přepisy lze zhotoviti jak u smének vydaných (cizích), tak u smének vlastních, kdežto duplikáty vydati má povinnost jen vydatel směnky vydané, ne směnky vlastní;

3. každý duplikát je originál a má také všechny originální podpisy. Kopie není originálem; tam, kde přestává opis, jsou sice originální rubopisy, ale plný účinek mají jen, když indossatář má originál i kopii;

4. duplikát musí v textu směnky býti vyznačen jako duplikát (druhá, třetí atd. směnka), kdežto opis může býti označen jako takový jen v nadpisu;

5. majitel duplikátu může žádati zaplacení od vydatele a všech ho předcházejících indossantů, kdežto majitel kopie jen od indossantů, jichž originální podpisy jsou na kopii.

*

Úkoly: Ze smének v příkladech daných učin opisy a převed' je.

Ze zákona probrali jsme: čl. 70.—72. směn. ř.

Oddíl XII.

Zajištění směnečního dluhu před splatností.

(Zajištění pro nepřijetí. — Zajištění pro nevydání přijatého duplikátu neb originálu. — Zajištění pro nejistotu příjemce. — Kdo o ně může žádati. — Kdo je musí dáti. — Kdy zajištění pomine.)

Klidný a správný oběh směnky může býti někdy porušen v době až do splatnosti.

O jednom porušení jsme již mluvili v oddíle o přijetí směnky. Směnečník odepře směnku na něho vydanou přijati nebo přijímá ji obmezeně. Zopakujeme-li to, co jsme tam četli, vidíme, že tato událost (ze směnky nezřejmá) dá se zjistiti notářským neb soudním osvědčením a že pak všichni ti, kteří jsou směnečními nástupci vydatele (remittent a každý indossatář), mají právo na základě osvědčení (protestu) vzneseného pro odepřené přijetí žádati za zajištění.

Na směnce, na niž jest předepsáno, do kdy má býti předložena směnečníku k přijetí, musí směnečník svůj akcept datovati. Odepřel-li datovati, osvědčí se to protestem pro zachování práv vůči tomu, kdo předepsal lhůtu k přijetí a jeho nástupcům.

O protestu proti schovateli pro nevydání duplikátu zasláního k přijetí a o zjišťovacím protestu majitele duplikátu proti směnečníku odepírajícímu přijati duplikát, mluvili jsme v oddíle X. O obdobných případech při směneční kopii v oddíle XI.

Avšak také při směnce přijaté neb částečně přijaté může nastati případ zajištění přijaté sumy směneční před splatností směnky.

To však jen tenkrát, jestliže:

1. na jmění akceptanta byl vyhlášen konkurs, neb zastavil-li akceptant platy;

2. byla-li po vydání směnky (ne před vydáním a ne snad teprve po přijetí) vedena do jmění akceptanta nějaká exekuce (od kohokoli) bez výsledku.

Vyhlášení konkursu stane se veřejně. Někdy však soud odepře vyhlásiti konkurs, poněvadž není zde ani tolik jmění, aby byly kryty útraty konkursní (jmění je na př. exekucemi neb pravoplatnými zástavami dobrovolnými úplně pro zástavní věřitele vyhrazeno), nebo proto, že jest zde jen jeden věřitel osobní. Odepření vyhlášení konkursu z těchto důvodů úplně stačí, poněvadž v něm jest zjištěno, že akceptant jest předlužen, a jen způsob zpeněžení jmění ve prospěch věřitelů cestou konkursního řízení jest nemožný.

Pokud jde o otázku, kdy nastane zastavení platů, bude se to řídit dle okolností případu. Napiše-li akceptant svým věřitelům, že sice má větší jmění než dluhy, že však jmění jeho je vázáno, takže nemůže platiti ihned a žádá za sečkání, neb napiše-li věřitelům, že může jen vyrovnacím obnosem je uspokojiti, pak jest to zastavení platů.

Pokud jde o případ pod č. 2. uvedeným, musí býti vedena exekuce :

- a) po vydání směnky ;
- b) do jmění akceptanta ;
- c) marně, bezvýsledně.

Exekuci může vésti kdokoli.

Nastane-li některý z těchto případů, má majitel směnky právo (nikoli povinnost) žádati na akceptantovi zajištění směneční sumy ještě nesplatné.

Odepře-li akceptant zajištění, může dáti majitel směnky odepření to zjistiti notářským neb soudním osvědčením zjišťovacím. Na základě tohoto osvědčení může pak žádati zajištění ode všech svých předchůdců a od vydatele.

Protest pro nepřijetí a zajištění pro nepřijetí může býti vznesen jen při směnce vydané.

Protest pro nejistotu a zajištění může býti žádáno i při směnce vlastní, ovšem při ní pro nejistotu vydatele vlastní směňky.

Důvod těchto ustanovení směnečního řádu spočívá v tom, že přímým směnečním dlužníkem jest směnečník, po přijetí směňky akceptant, při směnce vlastní vydatel. Všichni ostatní podepsaní jsou zavázáni platiti teprve tehdy, kdyby přímý dlužník (směnečník, akceptant neb vydatel vlastní směňky) nezaplatil.

Odepřel-li směnečník přijati směňku, odepírá tím v budoucnosti ji platiti; upadne-li akceptant (neb vydatel směňky vlastní) v konkurs, zastaví-li platy, je-li do jeho jmění marně vedena exekuce, jest pravděpodobno, že v době splatnosti nezaplatí. A proto může majitel směňky, který ji přijal v důvěře, že bude od přímého dlužníka směnečního placena, žádati zajištění, objeví-li se toto zaplacení pochybným v míře zákonem ustanovené.

Je-li na směnce několik příjemců, a jeden z nich stal se nejistým (upadl v konkurs atd.), lze pouze od tohoto jediného žádati zajištění plné sumy směnečné, a kdyby je nedal, lze žádati je od předchůdců majitele směňky, remittenta a vydatele směňky vydané, nikoli od ostatních příjemců, kteří nejsou nejisti.

Protestu jest jen tehdy potřeba, když příjemce (vydatel vlastní směňky) jistotu nedá, poněvadž má-li býti žádána jistota od předchůdců majitele směňky, musí býti dokázáno listinou veřejnou, že přímý dlužník odepřel zajištění.

Žádati však jistotu od příjemce vydané směňky neb od vydatele vlastní směňky, může jen majitel směňky, musí se proto směňkou prokázati.

Jinak mají se věci při ostatních směnečně zavazáných.

Žádá-li totiž majitel směňky jistotu od svého indossanta a tento mu ji složí (na př. v hotovosti, v zastavě cenných papírů), musí mu vydati protest zajišťovací, směňku si ovšem ponechá.

Na základě tohoto protestu má právo žádati tento indossant kteréhokoli ze svých předchůdců, aneb všechny předchůdce své (rubopisce i vydatele směnky vydané) za složení jistoty. Ovšem jest každý z nich povinen dáti jen jednou zajištění, poněvadž zajištění platí nejenom pro toho, kdo o ně žádal, nýbrž pro všechny nástupce zajišťovatele.

Máme-li tedy tuto řadu věřitelů:

Karel Burda, akceptant,

Karel Císař, vydatel směnky vydané,

Josef Novák, remittent a 1. rubopisec,

Jan Novotný, 2. rubopisec,

Jaroslav Toužimský, 3. rubopisec,

Josef Škoula, majitel směnky,

bude Josef Škoula žádati nejprve Karla Burdu za zajištění pro nejistotu jeho (následkem úpadku jeho). Jistoty nedosáhne, vznese protest a bude žádati všechny předchůdce o zřízení jistoty. Jan Novotný mu dá v zástavu cenné papíry, jež složí u soudu. Škoula se s tím spokojí a vydá mu protest.

Jistota daná Novotným neručí jen Škoulovi, nýbrž také Toužimskému.

Jan Novotný na základě protestu bude žádati za zřízení jistoty Císaře a Nováka. Oba mu ji zřídí složením hotovosti k soudu. Poněvadž Novák zřídil ji dříve, vydá mu Novotný protest. Na základě tohoto protestu nemůže již Novák žádati zajištění u Císaře, poněvadž jistota daná od Císaře Novotnému ručí také Novákovi, jako nástupci Císařovu, jakož i všem nástupcům jeho.

Císař má naopak právo žádati, aby mu Novák vydal protest.

Ovšem jistota daná musí býti dostatečná. Kdyby nebyla, měl by právo žádati doplnění.

Z toho plyne však další těžký důsledek zajištění: tatáž suma směnečná může býti několikráte zajištěna a uvolnění jistoty dané není snadné.

Ačkoli Císař dal zajištění Novotnému, nemohl by si danou jistotu vyzvednouti se svolením Novotného, nýbrž musil by míti svolení všech svých ná-

stupců (Nováka, Novotného, Toužimského [ač ten vůbec jistotu nezřídil] a Škouly), poněvadž všichni nástupci nabyli k dané jistotě zástavního práva.

Kdyby nebylo dáno zajištění po dobrém, může býti na zajištění žalováno.

Ani při žádosti za poskytnutí jistoty ani při žalobě není vázán zajištění žádající na pořad svých předchůdců, nýbrž může si vybrati, kterého chce.

Ten, kdo žádá za zřízení jistoty své předchůdce, sluje postihatel, kdo o zřízení jest žádán, postižník, žádání samo postih (regress) zjišťovací.

Dáním jistoty stane se postižník zajišťovatelem, postihatel zajištěncem.

Daná jistota musí býti vrácena: u postihu pro nepřijetí, když směnka dodatečně jest přijata úplně.

U postihu pro nepřijetí i při postihu pro nejistotu příjemce:

1. když do roka od splatnosti směnky nebyla podána žaloba o zaplacení směnky na zajišťovatele;

2. když směnka byla zaplacena, neb směneční platnosti pozbyla.

Protest zajišťovací pro nejistotu akceptanta má stejnou formu jako protest pro nepřijetí, uvedený v oddíle o přijetí směnky; notář neb soudní úředník ovšem požádá akceptanta o zajištění směnečního obnosu a uvede důvod, proč tak činí (konkurs, zastavení platů, marná exekuce).

*

Úkoly: Při směnkách dříve příkladem daných proved' protesty pro nepřijetí i pro nejistotu akceptanta.

Ze zákona probrali jsme: čl. 25.—28., 29., 98., č. 4., 69., 72., nař. min. práv z 2. listopadu 1858 č. 198. ř. zák. uvedené u čl. 29. sm. ř.

Oddíl XIII.

O podpůrných adressách a čestném přijetí.

(Účel podpůrné adressy. — Kdo ji připojí. — Podmínky předložení podpůrnému adressátu. — Jak přijme směnku. — Honorant, intervenient, honorát. — Povinnosti příjemce pro čest. — Jaký závazek přijímá. — Kdo může býti podpůrným adressátem. — Kdo nemůže ustanoviti podpůrnou adresu. — Čestné přijetí bez podpůrné adressy.)

V oddíle XII. mluvili jsme o obtížích, jaké vzniknouti mohou při směnce vydané nepřijatě.

Proti těmto důsledkům chrániti se může vydatel směnky vydané a každý indossant udáním osoby, které má býti směnka předložena k přijetí, kdyby ji směnečník nepřijal nebo kdyby nastaly jiné případy, v nichž zavázání jsou směneční dlužníci poskytnouti majiteli jistotu, čili mimo adresu směnečníka připojí se ještě adresa podpůrná.

Lic směnky :

Rub směnky :

V Pardubicích, 20. února 1906. K 450.—

Za tři měsíce ode dneška zaplaťte za tuto první směnku na řád p. Aloisa Srdce v Praze korun čtyř sta padesát.

Fr. Kaška.

Pan Josef Springer, knihkupec v Praze.

Pro případ Jaroslav Pospíšil, Praha, za Al. Srdce.

Pro případ J. Höfer, Praha, za Josefa Boloma.

Pro případ K. Šlechtla, Praha, za Svátek a Rozhon.

Za mne na řád Jar. Kloučka.
Alois Srdce.

Za mne na řád Jos. Boloma.
Jar. Klouček.

Za mne na řád firmy Svátek
a Rozhon.
Josef Bolom.

Za nás na řád akc. spol.
„Unie“.
Svátek a Rozhon.

Za nás na řád Živnostenské
banky v Praze.
Akc. spol. „Unie“.

Prohlédneme-li směnku na lici, vidíme tři dodatky, které služí podpůrné adressy:

1. Pro případ Jaroslav Pospíšil, Praha, za Aloisa Srdce. Dodatek ten připojil remittent Alois Srdce a praví tím:

„Kdyby Josef Springer směnky nepřijal, nebo kdyby vůbec nastal případ, že bych měl povinnost dáti zajištění sumy směnečné, nebo kdyby při splatnosti Springer neplatil, nechť obrátí se majitel směnky na Jaroslava Pospíšila v Praze“.

Kdo podpůrnou adresu připojí, sluje podpůrný adressovatel; od něho udaná osoba nebo firma podpůrný adressát.

Jestliže Josef Springer odepře přijetí, zjistí to majitel směnky protestem pro nepřijetí a obrátí se na podpůrnou adresu, na Jaroslava Pospíšila v Praze, aby směnku přijal pro čest svého adressovatele (v tomto případě remittenta).

Přijme-li Jaroslav Pospíšil směnku, nemůže majitel žádati jistotu na remittentovi ani na jeho nástupcích, poněvadž přejímaje směnku do vlastnictví, viděl podpůrnou adresu, mohl oceniti význam tohoto případného dalšího přijetí směnky. Teprve kdyby podpůrný adressát odepřel směnku přijati, dá majitel směnky odepření zjistiti protestem a může žádati zajištění od podpůrného adressovatele.

Totéž platí při ostatních případech zajištění.

Jaroslav Pospíšil přijme takto:

„Jaroslav Pospíšil přijal pro čest Al. Srdce.“

Sluje pak čestný příjemce čili honorant (latinské honorare = poctiti) intervenient, kdežto Al. Srdce jest poctěný čili honorát.

Kdyby Jaroslav Pospíšil prostě přijal bez uvedení, pro čí čest přijímá, poctil by vydatele, poněvadž podle zákona, neuvede-li honorant, pro čí čest přijal, má se za to, že poctiti chce vydatele.

2. Druhý dodatek zní: „Pro případ J. Höfer, Praha, za Josefa Boloma.“ Kdo jej připojil? Josef Bolom, tedy třetí indossant.

3. Třetí dodatek připojil Svátek a Rozhon, čtvrtý indossant.

Je otázka, od kterého z podpůrných adress má žá-
dáno býti přijetí.

Zákon ustanovuje, že od toho, jehož placením bylo
by nejvíce směnečně zavázaných osvobozeno.

To by bylo zde přijetím se strany Jaroslava Po-
spíšila, poněvadž jeho zaplacením by zůstal v obligu
jen vydatel a akceptant. Kdyby však Jaroslav Pospíšil
odepřel poctiti remittenta přijetím, má majitel směnky
právo nejenom žádati zajištění sumy směnečné na re-
mittentovi Al. Srdci, nýbrž také na Jar. Kloučkovi.

Kdyby však chtěl žádati zajištění na Josefu Bolo-
movi a firmě Svátek a Rozhon, musí dříve žádati za
přijetí u podpůrných adress a to nejprve u J. Höfra,
poněvadž ten má přijati za třetího indossanta a osvo-
bodí svým placením více směnečně zavázaných než
K. Šlechta. Teprve nepřijme-li J. Höfer, žádá za čestné
přijetí u K. Šlechty.

Podpůrný adressát musí býti v témž místě, kde
jest směnka splatna.

Čestný příjemce musí nejen při svém podpisu na-
psati, pro čí čest přijímá, nýbrž má ještě další po-
vinnosti:

1. dá si vydati od majitele směnky protest pro
nepřijetí — zaplativ mu útraty protestní — a dá si
v doplňku protestu notářsky neb soudně potvrditi, že
směnku pro čest přijal;

2. během dvou dnů ode dne doplnění protestu
provedeného od něho musí protest zaslati poctěnému,
honoratovi, se zprávou, že za něho intervenoval. Zprávu
s protestem zašle doporučeně a napíše na obálku:
„V záležitosti směnečního protestu“ a dostane také na
poště listek podací s poznámkou „protest“, „ve věci
protestní“ a pod.

Kdyby toho neučinil, ručí svému poctěnému za veškerou škodu, která by mu z toho vznikla.

Je na snadě otázka, jaká škoda by mohla vzniknouti? Řekli jsme shora, že majitel směnky nemá práva, žádati zajištění od poctěného a jeho nástupců, jestliže podpůrný adressát přijme směnku.

Ale poctěný a jeho předchůdci mají právo žádati zajištění od předchůdců svých: tedy poctěný Alois Srdce od vydatele Kašky.

Zajištění může však žádati jen na základě protestu. Nezasle-li mu intervenient (honorant, čestný příjemce) protestu, nemůže žádati zajištění.

Při čestném přijetí se strany J. Höfra jest věc ještě složitější. Josef Bolom nemohl by žádati zajištění od Jar. Kloučka, poněvadž mu jest povinen je dáti jen proti vydání protestu, nemohl by Jar. Klouček žádati zajištění od Al. Srdce atd. Rozumí se již ze zásad vytčených, že při čestném přijetí se strany J. Höfra musí býti mu vydán protest pro nepřijetí vznesený proti Springrovi i protest pro odepření čestného přijetí vznesený proti Jar. Pospíšilovi.

3. Čestné přijetí musí býti úplné a musí se státi písemně na směnce, duplikátu, přepisu.

4. Čestný příjemce přejímá závazky poctěného, přistupuje tím nový dlužník, musí tedy býti rozdílným od osob, které byly v době, kdy směnku podepsal honorat, již směnečně zavázáni. Čestným příjemcem nemůže býti vydatel směnky vydané, poněvadž již jest stejně zavázán, když směnečník nepřijme neb nezaplatí. Podpůrným adressátem může býti ovšem rubopisec, ale jen pro čest některého předcházejícího rubopisce neb vydatele, poněvadž v době, kdy předchůdce připojil jeho podpůrnou adresu, nebyl směnečně zavázán.

Také směnečník může býti ustanoven za podpůrného adressáta, není-li směnka od něho přijata, poněvadž není v závazku.

Směnečník, který odepřel přijati směnku, může ji přijati jako příjemce čestný. Kdyby přijal jako směneč-

nik, stal by se přímým dlužníkem, přijme-li jako honorant, přejímá jen závazky honorátovy.

Připíše-li na našem příkladu „akciová společnost Unie“ na směnku podpůrnou adresu: „Pro případ Josef Springer, knihkupec v Praze za akciovou společnost Unie“, jest podpůrná adresa správná. Springer odepře přijetí, vznesse se protest. Také ostatní podpůrné adresy odeprou přijetí a vznesou se u nich protesty. Směnka předloží se Springrovi k přijetí čestnému a on přijme. Tim přejímá závazky akciové společnosti Unie. Bude-li směnku platiti, má postih proti poctěné Unii a jejím předchůdcům. Kdyby byl přijal jako směnečník, neměl by postihu. Jako příjemce pro čest Unie jest zavázán všem nástupcům poctěného (tedy Živnostenské bance a těm, na něž onu směnku převede), nikoli však předchůdcům poctěného. Příjemce obyčejný přijímá jen sumu směnečnou; příjemce pro čest přijímá sumu, kterou by platiti musil poctěný.

Intervence čili poctění bude míti zpravidla právní nějaký poměr za základ. Al. Srdce je na př. v obchodním spojení s Jar. Pospíšilem, který mu je dlužen. Uvádí-li Srdce jeho podpůrnou adresu, oznámí mu to sdělením, že obnosu, který mu je dlužen, může použiti ku placení směnky, kterou pro jeho čest by přijal. Může to však býti také ochota, plynoucí z obchodních, průmyslových neb jiných svazků, neb může to býti také poskytnutí úvěru poctěnému. Po právním základu se nikdo netáže, poněvadž při směnce jest lhostejný.

Totéž, co uvedli jsme o případu nepřijetí směnky směnečníkem, platí i v jiných případech, kde připuštěno jest zajištění směneční sumy nesplatné.

Podpůrnou adresu nemůže udati za sebe směnečník ani vydatel směnky vlastní.

Při směnce vlastní mohou býti také adresy podpůrné.

O čestném placení promluvíme v kapitole o placení směnky.

* * *

Směnka může býti přijata pro něčí čest, ačkoli není uveden přijímající jako adresa podpůrná.

Takovéto přijetí pro čest nemusí majitel směnky připustiti. Připusti-li je a vydá-li protest, má to tytéž důsledky, jako by přijímající byl uveden v adrese podpůrné.

Směnka taková bude zníti takto :

V Pardubicích, dne 20. února 1906. K 450.—. Za tři měsíce ode dneška zaplaťte za tuto první směnku na řád pana Aloisa Srdce v Praze korun čtyři sta padesát. Pan Josef Springer, knihkupec v Praze. Fr. Kaška. Prijal jsem pro čest fy. Svátek a Rozhon. Jan Vítek.	<i>Alois Srdce.</i> <i>Jar. Klouček.</i> <i>Josef Bolom.</i> <i>Svátek a Rozhon.</i> <i>Akc. spol. Unie.</i>
---	---

Úkoly : Opatř směnky příkladem uvedené podpůrnými adresami a proved protesty i čestná přijetí.

Ze zákona probrali jsme : čl. 56.—61., 29. odst. 2.

Oddíl XIV.

O směnečném rukojemství.

(Jak se provede na směnce. — Za koho ručí; rozsah závazku ručitele či avalisty. — Obmezené rukojemství.)

Mimo dlužníky směnečné může vzniknouti závazek směnečný také tím, že se někdo za některého dlužníka směnečného podpisem na směnce zaručí, aniž by byl čestným příjemcem směnky.

Již pouhý podpis při podpisu příjemce neb vydatele neb indossovatele zakládá rukojemský závazek podepsaného za toho dlužníka, za něhož ručiti chce.

Zpravidla ovšem podepíše se s dodatkem: „jako rukojmí za X Y“ nebo „per aval za X Y“.

Osoba taková sluje rukojmí neb avalista.

Jeho závazek jest solidární se závazkem toho, za koho ručí, to jest majitel směnky má právo žádati od obou zaplacení rukou společnou a nerozdílnou a nemůže rukojmí žádati, aby majitel směnky žádal nejprve zaplacení od hlavního dlužníka a pak teprve od něho, kdyby hlavní dlužník nezaplatil.

Zaplatí-li rukojmě, vstupuje ve směneční práva toho, za koho se zaručil.

Ovšem může rukojmí svoje rukojemství obmeziti výslovným prohlášením na směnce.

Máme tuto směnku:

Líc :

Rub :

V Praze, dne 5. ledna 1906. K 400.—. Za šest měsíců ode dneška zaplaťte za tuto směnku panu Josefu Brožovi v Praze korun čtyři sta, hodnotu v hotovosti, a zúčtujte ji bez návěští. Pan Jan Podlipský v Praze. Václav Vácha. A. Želenský. Jan Podlipský přijal. Anna Podlipská jako rukojmí za příjemce.	Za mne na řád Fr. Brože. $\frac{5}{2}$ 1906. Karel Brož. Za mne na řád J. Martina. $\frac{5}{3}$ 1906. Fr. Brož. Josef Brož per aval za Fr. Brože. Za mne na řád Fr. Riegla. $\frac{5}{4}$ 06. J. Martin. Ručím nezaplátí-li Frant. Riegel. J. Suda. Za mne na řád J. Nováka. $\frac{5}{5}$ 06. Fr. Riegel. Za mne na řád Živno- stenské banky v Praze. $\frac{6}{5}$ 06. J. Novák.
---	---

A. Želenský mohl by býti spoluvydátelelem nebo rukojmím, poněvadž dal podpis svůj vedle podpisu vydatele. Ručí za závazky vydatele. Zaplatí-li směnku, vstupuje v směneční práva vydatele, t. j. může žádati zaplacení na akceptantu Podlipském a jeho avalistce Anně Podlipské. Zaplatí-li Anna Podlipská, vstupuje ve směneční práva akceptanta. Akceptant jako přímý dlužník nemá práva směnečně se hojiti na někom na směnce podepsaném. Proto také Anna Podlipská nena-bude práva směnečně vymáhati zaplacení ani na

akceptantu, ani na jiných osobách na směnce podepsaných. Má ovšem právo náhradu placené sumy žádati obyčejnou žalobou, jestliže má na náhradu nárok na základě právního důvodu jejího.

Platí-li směnku Josef Brož, vstupuje v směneční práva Františka Brože a může směnečně žádati náhradu od Karla Brože, od vydatele a jeho rukojmí, od akceptanta a jeho avalisty.

Aval J. Sudy jest obmezený, a musilo by býti dříve žádáno placení od Fr. Riegla.

To, co obyčejně nazývá se ručením směnečním, nebývá rukojemstvím v tomto smyslu. Začasté podepíše tak zv. ručitel jako spoluakceptant, nebo převede směnku girem.

Rukojemství může býti na originálu, kopii neb duplikátu. Pomine-li závazek osoby, za niž se avalista zaručil, pomíjí také závazek avalisty.

*

Úkoly : Proved' na cvičných blanketech rukojemství směnečné.

Ze zákona probrali jsme čl. 81. sm. ř.

Oddíl XV.

Diskont čili eskont směnky.

Řekli jsme již v I. oddílu, že na směnce nesmí býti slib platiti úroky. Bylo by proto zajisté podivným, aby při převádění směnky činily tak zúčastněné osoby bez odměny, když tím přejímají na se závazky směnečné.

Chce-li obchodník dáti svému věriteli — obchodníku, jemuž platiti má 1. května 1906, směnku, kterou od svého zákazníka obdržel a jež splatna jest 1. srpna 1906, prodloužil by mu tím platební lhůtu o $\frac{1}{4}$ roku. On však měl právo žádati zaplacení 1. května 1906 a od 2. května 1906 6 $\frac{0}{10}$ úrok z prodlení. Tento úrok by mu daroval.

V obchodě vyvinul se proto způsob převádění smenek se srážkou, skontem, diskontem. Obchodník srazí si na př. 6 $\frac{0}{10}$ úrok od 2. května 1906 do 1. srpna 1906 od sumy směnečné a jen za tento zmenšený obnos směnku převezme.

Vezmeme-li za příklad směnku z předchozího oddílu, vidíme, že směnka jest splatna 5. července 1906. Dne 5. února 1906 převedl ji Karel Brož na Frant. Brože na zaplacení účtu splatného 5. února 1906. Ten vyplatil mu K 400.—
bez 6 $\frac{0}{10}$ za 5 měsíců K 10.—
pouze . . . K 390.—

Fr. Brož měl tím uloženy peníze na 6 $\frac{0}{10}$. Karel Brož použil obnosu 390 K na zaplacení účtu na 400 K, při němž poskytnuta byla při hotovém placení srážka 3 $\frac{0}{10}$, tedy zaplatil jen 388 K a získal 2 K.

Fr. Brož měl platiti dne 5. března 1906 účet J. Martinovi hotově s 2 $\frac{0}{10}$ srážky neb dáti mu tříměsíční směnku, tedy směnku splatnou 5. června 1906.

Dá mu však tuto směnku, kterou mu J. Martin odpočítá takto:
K 400.—
bez 6 $\frac{0}{10}$ za 1 měsíc (od 5. června do 5. července 1906) K 2.—
a vyplatí mu K 398.—

J. Martin byl mu povolil srážku 2% čili 8 K při hotovém placení; získal tedy těchto 8 K a bude mít od 5. června 1906 uložen obnos 400 K na 6% .

On však již 5. dubna 1906 převedl směnku na F. Riegla, s nímž je v obchodním spojení a mají smluvený úrok 5% . Pohledávka Rieglova je splatna 5. května 1906.

Obdrží tedy J. Martin	K 400.—
bez 5% za 2 měsíce	K 3·33
	čili . . . K 396·67

a získal tím 1% .

Fr. Riegel převedl 5. května 1906 směnku na J. Nováka, jemuž je dlužen 250 K, splatných 5. června 1906. J. Novák převezme směnku na 5% úrok.

Z obnosu	K 400.—
srází nejprve 5% úrok z 250 K od 5. června 1906 do	
5. července 1906 (za 1 měsíc)	K 1·04
5% ze 150 K od 5. května 1906 do 5. července 1906	
(za 2 měsíce)	K 1·25
Úhrnem	K 2·29

a vyplatí mu K 397·71
z nichž si ponechá 250 K na účet, zbytek dá v hotovosti.

J. Novák dá hned druhý den směnku do Živnostenské banky, kdež mu ji odpočítají na $4\frac{3}{4}\%$; Živnostenská banka dá ji třeba hned druhý den do Rakousko-uherské banky, kdež jí bude odpočítána za $4\frac{1}{2}\%$.

Diskontování směnek umožňuje pohyblivost směnky, z níž tím stává se vysoce cenný papír úvěrní s rychlým oběhem, se snadným převodem bez zbytečných formalit.

*

Úkoly: Odpočítej poslední dva diskonty. — Na směnkách některých proved diskont.

Oddíl XVI.

Placení směnky.

(Splatnost směnky. — Předložení k placení čili praesentace. — Kdo ji provede. — Komu a kde praesentuje se směnka. — Následky nepředložení směnky. — Placení: v jaké měně. — Placení částečné. — Vydání směnky a kvitování. — Mnoho-li zaplatí přímý dlužník. — Domicilovaná směnka s domiciliatem.)

Kdy směnka ku placení dospěje, čili kdy jest splatná, řekli jsme již v oddílu I. a II., což nutno zopakovati.

Zaplacena má býti směnka v den splatnosti. Tak zv. dnů výhodných, to jest dny vyhrazené věřiteli a dlužníku k vybrání směnečného obnosu, u nás zavedeny nejsou.

Přes to však, je-li dnem splatnosti neděle neb obecný svátek, jest směnka splatna následujícího dne všedního; dále věřitel může směnku nejdéle druhého všedního dne po dni splatnosti předložiti ku placení.

Jsou-li v místě platebním ustanoveny dny výběrní, platí se v těchto dnech. V Rakousku však ustanoveny nejsou.

Při placení jsou tyto úkony:

1. předložení směnky ku placení čili praesentace;
2. zaplacení směnky;
3. vydání směnky a kvitování platu.

1. Předložení směnky ku placení. — Kdo ji provede?

Ku placení předložiti může směnku jen majitel její, jeho zmocněnec, veřejný notář neb soudní úředník.

Majitel směnky musí svoje právo dokázati a to buď: a) že je remittent aneb že rubopisy po řadě jdoucimi směnky nabyt, (při čemž, jak známo na škrtnuté rubopisy hledí se jako na nedoložené). Dlužník

je oprávněn zkoumati pravost rubopisů, není však povinen tak učiniti. Je-li poslední rubopis vyplněn (není-li to blancoindossament), má povinnost totožnost osoby praesentujícího a posledního indossatáře zjistiti přiměřeným způsobem;

aneb b) byla-li směnka převedena způsobem nesměnečným (odkazem, darováním, koupi a pod.), musí majitel její dlužniku vlastnictví prokázati;

aneb c) byla-li směnka dána jen do zástavy, musí býti také toto zastavení směnky prokázáno.

Předkládá-li směnku plnomocník, jest legitimován buď rubopisem zmocňovacím neb plnou mocí.

Veřejný notář neb soudní úředník oznámí, či jménem předkládají směnku a v úřadu jejich již spočívá záruka zmocnění.

Komu a kde předloží se směnka k placení?

Při směnce vydané a nepřijaté předloží majitel směnku směnečníku k přijetí a zaplacení; při směnce vydané a přijaté předložena bude směnka příjemci; směnka vlastní předložena bude vydateli.

Je-li směnka umístěna a je na ni označen také umístěmec, předložena bude umístěnci (domiciliatu).

Praesentace provede se v místě splatnosti směnky, tedy: při směnce vydané v bydlišti směnečníka, jak v adrese je udáno; při směnce vlastní v místě vydání, jež pokládá se za bydliště vydatele vlastní směnky. Při směnce umístěné čili domicilované v domicilu a to není-li udán domiciliat-směnečníku (při vlastní směnce vydateli), jinak domiciliatu.

Předložiti sluší směnku v místnostech obchodních směnečníka, vydatele vlastní směnky, domiciliata. Nemá-li obchodní místnosti, praesentuje se v bytě.

Předložiti dlužno směnku v originále, duplikátu neb kopii, nebyl-li originál majiteli kopie vydán.

Nepředloží-li majitel směnku k zaplacení, má dlužník právo obnos směnečný po uplynutí dvou všedních dnů po dni splatnosti, složiti k soudu.

Předložení směnky k placení není potřebí, jestliže ze směnky jest zavázán pouze směnečník, nebo vydatel, vyjímaje směnky umístěné, **v nichž jmenován je domiciliat** (o čemž níže).

Ovšem nepředložení směnky má za následek, že úroky z prodlení dlužníka mohou býti počítány teprve ode dne doručení žaloby, poněvadž žaloba zastupuje praesentaci.

2. Placení.

Dlužník přímý, jemuž směnka byla předložena k placení, má zaplatiti ji hotovými a to v té měně, na jakou směnka zní, jestliže bylo výslovně na směnce udáno, že se efektivně v oné měně platiti má.

Není-li tohoto dodatku, dlužno platiti tou měnou, která jest v oběhu v zemi, kde směnka jest splatna a to přepočítanou dle kursu platného v den splatnosti směnky.

Kdyby však ve směnce stálo: „Zaplaťte za tuto směnku 400 říš. marek dle dnešního kursu“, bude platiti tento kurs.

Dlužník má zaplatiti celou sumu směnečnou. Majitel směnky musí však přijati také placení částečné.

3. Vydání směnky a kvitování.

Dlužník není povinen platiti jinak než odevzdá-li mu majitel směnku kvitovanou, což provede se tím způsobem, že na rubu směnky napíše majitel její: „Zaplacení obdržel dne“ a podepíše se. Nebo zkráceně „Pour acquit dne a podpis. (Čti „pur aky“.) Platí-li dlužník jen část směneční sumy, má právo žádati, aby část splacená byla na směnce odkvitována a jemu aby byl vydán opis směnky s odkvitováním placené sumy.

Kvitování na směnce jest bez kolku. Dlužník směneční nemá práva žádati jiného potvrzení, ani kvitance jiné než na směnce.

Jestliže přímý dlužník (vydatel směnky vlastní, směnečník, avalista jejich) zaplatí směnku při praesentaci, jest její oběh skončen, osoby, které byly ze směnky zavázány, jsou sprostěny. Výjimku seznali jsme jen při duplikátech v případě, že některý indossant indossoval duplikáty na různé osoby, což zopakuj.

Přímý dlužník zaplatí sumu směnečnou a případně úrok z prodlení ode dne po splatnosti následujícího.

Jestliže na směnce jest čestný příjemce, musí platici směnečník zaplatiti jemu $\frac{1}{3}\frac{0}{0}$ provise ze sumy směnečné jako odměnu za to, že intervenoval v době, kdy směnečník přijetí odepřel.

* * *

Nezaplatí-li přímý dlužník neb nezaplatí-li úplně, není pro zachování práv proti němu potřebí, aby bylo osvědčeno neplacení, poněvadž jak majitel směnky, tak také neplatici dlužník vědí, že placeno nebylo.

Z tohoto pravidla jest však jedna výjimka, kterou nutno dobře si pamatovati: je-li směnka umístěna a na ni udán umístěnek čili domiciliat (to jest osoba rozdílná od směnečníka i majitele směnky) musí býti směnka nejdéle druhý všední den po splatnosti k placení předložena domiciliatu a nezaplatí-li ji, musí to býti v téže lhůtě (nejdéle druhý všední den po splatnosti) notářským neb soudním osvědčením zjištěno, jinak by se ztratilo směneční právo i proti příjemci, směnečníku směnky vydané a proti vydateli směnky vlastní.

Důvod tohoto opatření spočívá v tom, že domiciliat jest osoba rozdílná od majitele směnky i od přímého dlužníka a je proto nutno, aby bylo neplacení touto třetí osobou (domiciliatem) zjištěno listinou veřejnou.

Je to také jediný případ, kdy nepředloženi směnky a opomenutí vznésti včas protest ruší směnečný závazek přímých dlužníků (akceptanta, směnečníka a vydatele směnky vlastní).

Není-li domiciliat osobou různou od majitele směnky a od přímého dlužníka, pak tyto následky nenastanou. Je-li tedy majitelem směnky v době splatnosti domiciliat sám, není třeba protestu pro zachování práv proti akceptantu a vydateli vlastní směnky, poněvadž by domiciliat předkládal směnku sám sobě. Ovšem otázka jest v soudní praxi sporná a proto z opatrnosti protest se v tomto případě vznáší.

Je-li však domiciliatem akceptant neb vydatel směnky vlastní, není třeba protestu, poněvadž majitel směnky i přímý dlužník o nezaplacení vědí.

*

Úkoly: Proved' praesentaci směnek za příklad daných a zaplacení jich.

Ze zákona probrali jsme: čl. 30., 32. až 35., 36.—40., 43., 67., 72., 74., 91., 98. č. 5, 99. sm. ř.; § 4. sm. zákona.

Oddíl XVII.

Postih pro neplacení.

(Podmínky pro postih při směnce na viděnou. — Při směnkách jiných. — Praesentace a lhůta k ní. — Protest a lhůta k jeho vznesení. — Oznámení čili notifikace. — Účet návratný. — Směnka návratná.)

Rozlišovali jsme stále mezi přímým dlužníkem směnečným a dlužníky nepřímými, to jest těmi, kteří jsou k placení zavázáni teprve, když včas nezaplatí dlužník přímý.

Přímým dlužníkem je směnečník aneb příjemce směnky vydané, jakož i jejich směneční rukojmí, dále vydatel směnky vlastní.

Vydatel směnky vydané a rubopisci mohou býti k placení přidrženi pouze tehdy, když přímý dlužník nezaplatí a splněny jsou mimo to podmínky směnečním řádem předepsané, totiž:

1. směnka musí býti včas předložena k placení;
2. neplacení musí býti včas prokázáno listinou veřejnou, osvědčením čili protestem pro neplacení.

K číslu 1.

Při směnkách na viděnou, není-li na směnce určena lhůta, do kdy má býti předložena — musí se předloženi státi do dvou let ode dne vydání, jinak by se ztrácelo směneční právo proti vydateli (směnky vydané) a indossantům, nikoli proti směnečníkovi.

Stane-li se předloženi včas a směnka není zaplacená, musí se vznést protest pro neplacení.

Předepsal-li indossant při svém indossamentu na směnce na viděnou splatné, že má býti předložena do určité lhůty, musí se tak státi, jinak by se ztratilo směneční právo proti indossantovi, jenž lhůtu předepsal.

Jiné směnky musí býti předloženy nejdéle druhý všední den po dni splatnosti. Je-li směnka splatná v sobotu, jest posledním dnem úterý příštího týdne. Směnka je splatná 2. června 1906, poslední den k praesentaci bude středa 6. června 1906, poněvadž 3. června

1906 jest neděle, 4. června 1906 obecný svátek (pondělí svatodušní).

U směnek na viděnou má tedy opomenutí včasné praesentace již samo za následek ztrátu práv proti dlužníkům nepřímým; u směnek ostatních jest potřebí ještě dalšího opomenutí, totiž nevznesení protestu.

K číslu 2.

Protest čili osvědčení, že přímý dlužník neb domiciliat neplatil, musí se státi nejpozději druhý všední den po dni splatnosti. Notář neb soudní úředník předloží směnku akceptantovi (vydateli směnky vlastní) k zaplacení a nebyla-li zaplacená, sepíše o tom osvědčení, v němž zjistí všechny okolnosti ty.

Máme praesentovati směnku:

Líc :

Rub :

V Kostelci n. Orli., dne 1. února 1906. K 250.—. Dne 1. května 1906 zaplaťte za tuto první směnku na řád pana Josefa Nováka v Chocni korun dvě stě padesát, hodnotu v účtě, a zúčtujte ji bez návěští. Pan Karel Burda, obchodník v Týništi n. Orli. <i>Karel Císař.</i> <i>Přijal Karel Burda.</i>	Za mne na řád Jana Novotného v Doudlebových. <i>Josef Novák.</i> Za mne na řád Jaroslava Toužimského v Č. Třebové. <i>Jan Novotný.</i> Za mne na řád Aloise Vokurky v Pardubicích. <i>Jaroslav Toužimský.</i> Za mne na řád Ladislava Karla v Chocni. <i>Alois Vokurka.</i>
--	---

Ladislav Karel předloží dne 2. května 1906 směnku Karlu Burdovi k zaplacení. Ten odmítne placení. Karel požádá notáře o protest; notář předloží dne 3. května 1906 znova směnku Karlu Burdovi, který zamítne placení, neb není doma a zřízenec jeho odpoví, že nedal příkazů.

Notář vznesse protest:

Číslo osvědčení 27.

Kolek za 2 K

O s v ě d ě n í.

Na požádání a jménem pana Ladislava Karla v Chocni předložil jsem já Jan Bárta, c. k. notář v Kostelci n. Orl. původní první směnku kolkem za 20 hal. opatřenou dnes dopoledne příjemci p. Karlu Burdovi v Kostelci n. Orl. v jeho obchodní místnosti v čp. 35, nezastihl jsem jej doma a obdržel jsem od příručního jeho odpověď: „Chef nedal příkazu, abych směnku zaplatil.“ Poněvadž nestalo se zaplacení této směnky, vydal jsem o tom toto osvědčení.

V Kostelci n. Orl., dne třetího května roku tisícího devítistého šestého.

(Pečeť.)

Jan Bárta, c. k. notář.

O p i s s m ě n k y:

(sem opiše směnku z lice i rubu).

Protest 2 K

kolek 2 K

4 K

(Pečeť.)

*Jan Bárta,
c. k. notář.*

Tento protest se směnkou po zaplacení 4 K vydá Ladislavu Karlovi. — Směnka domicilovaná protestuje se u domiciliata. — Nenajde-li notář obchodní místnost ani byt příjemce neb domiciliata, hledí zjistiti byt na úřadě policejním (obecním neb státním) a nenajde-li ani tam byt příjemce. konstatuje to v protestu a vznesse protest.

Tímto aktem včas (druhý všední den po dni splatnosti) provedeným zachránil si Ladislav Karel svoje

právo proti všem svým předchůdcům (Aloisu Vokurkovi, Jar. Toužimskému, Janu Novotnému, Josefu Novákovi) a proti vydateli Karlu Císařovi, a mohl by směnku proti všem zažalovati, čili mohl by stíhati je, vzíti postih na ně, čili cizím slovem regress.

Ladislav Karel je postihatel, předchůdci jeho a vydatel směnky této jsou postižníci.

* * *

Avšak on by mohl žádati od nich jen sumu směnečnou, nikoli úrok z prodlení, to jest úrok, že včas zaplacení nebylo, že s placením se prodlévalo, jakož i útraty, nevykoná-li další úkon, totiž neoznámí-li nezaplacení směnky svému bezprostřednímu předchůdci.

Oznámení takové sluje notifikací a je nutno také proto, že by byl indossatář povinen nahraditi škodu, která by následkem neoznámení vznikla indossantu.

Notifikace taková bude zníti asi takto :

Panu Aloisu Vokurkovi

v Pardubicích.

Oznamuji Vám, že směnka daná v Kostelci n. Orlicí dne 1. února 1906 splatná k 1. květnu 1906 na K 250.— nebyla příjemcem p. Karlem Burdou zaplacená a že vznésti jsem dal dne 3. května 1906 protest.

Žádám Vas o zaplacení sumy směnečné	K 250.—
s 6 ⁰ / ₀ od 2. května 1906, útratami protestu	4.—
útratami notifikace	—60
¹ / ₃ ⁰ / ₀ provise.	

Ladislav Karel.

V Chocni, 5. května 1906.

Tento dopis zašle Ladislav Karel odporučeně. Musí jej dáti nejpozději druhý den po dni protestu na poštu. Na obálku napíše: „Ve věci protestu směnečného“, na zadní straně plnou svoji adresu.

Dopis pošle odporučeně a pošta vydá mu podací lístek, na němž poznamená rovněž: „Ve věci protestu směnečního“. Lístek ten tvoří důkaz o tom, že zpráva podána včas.

Tím jest předchůdce upozorněn, že směnka nebyla placena a připraví se na placení. Za toto upozornění náleží Ladislavu Karlovi nejenom náhrada výloh, nýbrž také odměna v obnosu $\frac{1}{3}\%$ sumy směnečné jako provise, poněvadž spoléhal na správné placení směnky na něho převedené, snad již disponoval s penězi, jež ho měly dojiti 1. května 1906, ale nedošly.

Alois Vokurka do dvou dnů po obdržení notifikace musí stejným způsobem oznámiti nezaplacení směnky Jaroslavu Toužimskému. Kdy notifikaci Al. Vokurka obdržel, bude zřejmo z listku potvrzovacího, poněvadž pošta jest povinna napsati také na tento listek „V záležitosti protestu směnečného“.

Jaroslav Toužimský notifikuje nezaplacení směnky Janu Novotnému, ten Josefu Novákovi a ten konečně Karlu Císařovi.

* * *

Alois Vokurka na notifikaci zaplatí dne 10. května 1906 Ladislavu Karlovi, jenž má povinnost vydati mu směnku, protest, podací listek poštovní o notifikaci a účet o tom, kolik mu platil.

Tento účet nazývá se účtem návratním a bude zníti takto:

Účet návratní

vydaný panu Aloisu Vokurkovi ze směnky vydané Karlem Císařem v Kostelci n. Orli dne 1. února 1906 na K 250.—, splatné 1. května 1906 na řád Josefa Nováka v Chocni, přijaté Karlem Burdou, protestované pro nezaplacení dne 3. května 1906:

Obnos směneční	K 250.—
$\frac{6}{100}$ úrok z prodlení od 2. května až do 10. května 1906 „	— 37
protest	4.—
výlohy oznamovací (notifikační)	— 60
$\frac{1}{3}\%$ provise	0.83
	K 255.80

V Chocni, 10. května 1906.

Obdržel Ladislav Karel.

Vokurka může pak škrtnouti indossament svůj.

Al. Vokurkovi zaplatí Jaroslav Toužimský dne 15. května 1906 a obdrží: směnku, protest, podací listek

o notifikaci Ladislava Karla, návratní účet Lad. Karla, podací lístek o notifiaci Al. Vokurky a jeho návratní účet, v němž bude účtováno:

Dle návratního účtu zaplacení Lad. Karlovi	K 255·80
6 ⁰ / ₀ z 255 K 80 h od $11\frac{1}{5}$ — $15\frac{1}{5}$ 1906	„ 0·21
výlohy oznamovací	„ —·60
$1\frac{1}{3}$ ⁰ / ₀ provise	„ —·83

Po zaplacení smí Jar. Toužimský škrtnouti svůj indossament a Vokurkův.

Platí-li pak Jan Novotný Toužimskému, obdrží vše, co obdržel Toužimský a dále jeho podací lístek o notifikaci a návratní účet jeho.

Z toho je zřejmo, že v našem případě zaplatí konečně akceptant Karlu Císařovi, který včas neplatil, na provisi $5\frac{1}{3}$ ⁰/₀ provise, protestní a notifikační výlohy a úrok z prodlení.

Byly-li při oběhu směnky ještě výlohy protestu pro nepřijetí neb pro nejistotu akceptanta a výlohy zajišťovací, uvede je ten, kdo je měl v účtu návratném.

Ovšem, že není vázán postihující na pořad indossamentů, nýbrž může po provedení notifikace ihned zažalovati všechny předchůdce své, vydatele i akceptanta, neb jen některé z nich.

Platí-li předchůdce některý po žalobě, zanesou se žalobní útraty do návratného účtu a odevzdá se také směneční platební rozkaz, neb rozsudek, aby mohl postihující žalovati všecko.

Byla-li zaplacená majiteli směnky jen část směnečné sumy, musí býti pro nezaplacení zbytku vznesen protest a provede se pak postih pro tento zbytek stejně jako při nezaplacení úplném.

* * *

Majitel směnky nezaplacené a protestované má začasté na tom zájem, aby rychle peníze dostal. To může provést vydáním směnky návratné, totiž směnky splatné na viděnou, která musí býti vydána přímo (a drittura) na postižníka a splatna v jeho bydlišti na

sumu celou, kterou má právo žádati od svého postižníka, s připočtením kolku směnečního a výloh s výplatou směnky návratné spojených.

Neobdrží-li Ladislav Karel 10. května zaplacení, ale doví se, že by Jan Květ koupil směnku na Vokurku vydanou, poněvadž je mu Vokurka dlužen, vydá směnku:

V Chocni, 10. května 1906.

K 257.—

Na viděnou zaplaťte za tuto směnku na řád Jana Květa v Chocni korun dvě stě padesát sedm, hodnotu ve splatné směnce, a zúčtujte ji dle účtu návratného.

Pan Alois Vokurka
v Pardubicích.

Ladislav Karel.

V obnosu 257 K jest zahrnut obnos K 255.80 dle účtu návratného, shora uvedeného, 20 h kolek a 1 K za zprostředkování půjčky u Jana Květa. Jan Květ za směnku vyplatí Karlovi K 257.— a obdrží mimo návratnou směnku ještě směnku protestovanou, protest, podací listek o notifikaci a návratní účet znějící na 257 K, poněvadž jen proti vydání těchto všech listin jest Al. Vokurka povinen návratní směnku vyplatiti.

Protestu není potřebí proti těm indossantům, kteří připsali ku svému giru „bez protestu“, „bez výloh“, ale i v tom případě nutno směnku včas praesentovati. Peněžní ústavy směnky s touto doložkou nepřijímají, poněvadž nechtějí se vydávati nebezpečí, že by žalovaný pak dokazoval, že směnka nebyla včas praesentována.

*

Úkoly: 1. Proved' na směnce dané zde příkladem návratné účty, platil-li Jan Novotný Toužimskému dne 25. května 1906; Jos. Novák Novotnému 31. května 1906 a Karel Císař Novákovi 6. června 1906.

2. Protestuj některou ze směnek příkladem uvedených.

Ze zákona probrali jsme: čl. 31., 41., 42., 44.—55., 98. č. 6. sm. řádu.

Oddíl XVIII.

Čestné placení.

(Nutnost předložiti neplacenou směnku podpůrným adressám a čestným příjemcům. — Placení jejich. — Postih proti honorátovi a jeho předchůdcům. — Ztráta postihu proti předchůdcům. — Čestné placení od každého musí býti přijato. — Čestný plátce a jeho po-
stížní práva.)

Poznali jsme již adressy podpůrné a čestné přijetí, jakož i účel těchto opatření pro případ, že by nastala nepravidelnost v oběhu směnky a vznikl nárok majitele směnky na zajištění sumy směnečné.

Bude-li směnka v oddílu XIII. příkladem uvedená předložena Josefu Springrovi k zaplacení a on ji nezaplátí, vznese majitelka její (Živnostenská banka) protest pro neplacení. Poněvadž však jsou na směnce adressy podpůrné, musí nejpozději druhý všední den po splatnosti předložiti směnku k zaplacení adressátům podpůrným.

Praesentace podpůrným adressátům a její výsledek — tedy také placení — musí býti na protestu pro neplacení vzneseném poznamenán.

Platí-li podpůrný adressát, vydá se mu směnka a doplněný protest. On má postih na poctěného a jeho předchůdce, nikoli jeho nástupce, takže vstupuje na místo poctěného, a jeho placením osvobození jsou nástupci poctěného adressáta. Platí směnečnou sumu, úrok a protest, ne provisi.

Hlásí-li se několik podpůrných adress ku placení, náleží přednost tomu, jehož placením více směnečných dlužníků je osvobozeno. Chtěl-li by zaplatiti Jaroslav Pospíšil i K. Šlechta, má majitel směnky přijati placení od prvního, poněvadž poctiti chce remittenta a tím osvobození jsou všichni ostatní indossanti. Platí-li však přes to K. Šlechta, ač ze směnky neb protestu je zřejmo,

že se Pospíšil k placení nabízel, budou vůči K. Šlechtovi všichni nástupci Al. Srdce prosti směnečního závazku.

Rozumí se samo sebou, že má platící honorát právo žádati také zaplacení na příjemci.

Totéž platí, jsou-li na směnce čestná přijetí. —

Nepředloží-li majitel směnky včas protestovanou směnku podpůrným adressátům a příjemcům pro čest, ztratí právo postihu proti adresovateli, honorátovi a jejich nástupcům.

Také však osoby, které nejsou uvedeny na směnce jako podpůrné adresy neb čestní příjemci, mohou pro čest některého ze směnečních dlužníků platiti. Kdežto čestné přijetí směnky nemusí majitel její dovoliti, čestné placení přijati musí od kohokoli. To plyne z toho, že slib, že někdo zaplatí za jiného (přijetí čestné), může býti úplně bezcenný, vím-li, že čestný příjemce jest člověk bez groše, kdežto placení hotovými má vždycky cenu, jest skutek, ne slib. Také směnečník, který směnku nepřijal a nezaplatil, může platiti pro čest některého z indossantů.

Kdyby majitel směnky odepřel přijmouti placení čestného plátce, ztrácí práva proti nástupcům toho, k jehož cti mělo býti placeno. Odepření příjmu placení musí býti protestem zjištěno.

Plátci pro čest musí býti vydána směnka, protest, na němž notář poznamená, že pro čest určitého dlužníka zaplatil, návratní účet a jiné listiny potřebné k uplatnění práva postižního proti poctěnému a jeho předchůdcům.

*

Ze zákona probrali jsme čl. 62.—65., 98. č. 7. sm. řádu.

Oddíl XIX.

O prolongaci.

(Kdo povolití může prolongaci. — Jak provede se na směnce. —
Účinkuje pouze mezi kontrahenty. — Všeobecné moratorium).

Odročení dne platebního nazývá se prolongací (od latinského prolongare). Zákon nevyrozumívá prolongaci vyměnění směny při splatnosti za jinou později splatnou, nýbrž za odročení splatnosti směny buď ústní úmluvou, neb prohlášením na směnce.

Prolongovati může směnku ten, kdo ji může dále převést a to každému ze směnečných dlužníků. Jestliže byla na př. indossantem Janem Novotným (směnka v oddílu XVII.) povolena Burdovi prolongace tím, že Jan Novotný před svůj rubopis napsal: „Prodlouženo K. Burdovi od 16. května 1906. Jan Novotný“, nemůže akceptant býti žalobou stíhán do 16. května 1906 od Jana Novotného; ale předchůdci Jana Novotného (Novák) mohou žádati zaplacení od Burdy (event. postihem od Císaře), poněvadž oni prolongaci nepovolili. Také Jan Novotný musí předložit směnku ve lhůtě dle původního dne splatnosti, vznést protest a může žádati ihned postihem zaplacení na Novákovi a Císaři.

Prolongace má tedy závaznost jen mezi těmi, kdož ji smluvili, ne mezi jinými směnečními věřiteli.

Mimo to může být zákonem prodloužena platební lhůta neb protestní lhůta v případě války, vzbouření. Takovéto prodloužení slove odročení čili moratorium.

Oddíl XX.

Umoření směnky.

(Ztracená směnka nepřijata. — Kde žádá se za umoření. — Lhůta umořovací. — Od kdy se počítá při směnce splatné, od kdy při nesplatné. — Umoření. — Jednání při předložení směnky).

Ztratí-li se majiteli směnka, shoří-li mu, neb jinak přijde na zmar, jest v nebezpečí, že nedostane se mu zaplacení, poněvadž dlužník má povinnost platiti jen proti vydání odkvitované směnky.

Není-li vydaná směnka přijata, pomůže si vlastník duplikátem. Jde-li však o směnku vlastní neb o přijatou směnku vydanou, nutno jest ji umořiti čili amortisovati. —

Za tím účelem podá majitel směnky žádost k soudu (obchodnímu v Praze, u krajských a zemských soudů k obchodnímu senátu), v jehož obvodu je směnka splatna a navrhne umoření (amortisaci) směnky v žádosti popsané. Soud veřejnou vyhláškou vyzve každého, kdo by směnku měl, aby to ve 45 dnech ode dne vyhlášení (jedná-li se o směnky již splatné nebo o směnky à vista splatné) nebo ode dne následujícího po dni splatnosti (jedná-li se o směnky ještě nesplatné) soudu oznámil. Nepřihlásí-li se nikdo v udané lhůtě, bude na novou žádost majitele vydána mu listina, v níž směnka prohlašuje se za umořenou.

Přihlásí-li se někdo, musí prokázati, jak směnky nabyt. Avšak -jen tehdy bude směnka vydána původnímu majiteli, ukáže-li se, že nabyt ji nynější majitel s vědomím o nesprávnosti nabytí, neb za takových okolností, že při obyčejné opatrnosti o nesprávnosti nabytí přesvědčiti se mohl.

Jakmile při umořované směnce den splatnosti nastal, má právo vlastník její žádati na příjemci zaplacení, složí-li přiměřenou kauci; nesloží-li kauce, má právo žádati, aby příjemce směneční obnos u soudu složil.

Ze zákona probrali jsme čl. 73., 74., 98. č. 9. směn. řádu.

Oddíl XXI.

O promlčení směnečným.

(Podstata promlčení. — Promlčení práva na příjemce a vydatele směnky vlastní. — Promlčení postižných práv majitele směnky; postižníka, který směnku vyplatil. — Lhůty promlčecí a jich počátek. —

Přetržení promlčení. — Nárok na náhradu z obohacení).

Promlčíme svoje právo, jestliže je v době zákonem stanovené nevykonáme. Také směneční práva se promlčují. Ale v různých lhůtách, které se liší jednak délkou, jednak počátkem lhůty promlčecí.

Právo majitele směnky na příjemce a vydatele vlastní směnky promlčuje se ve třech letech, ode dne splatnosti směnky.

Ze směnky protestované pro neplacení promlčuje se právo postižného majitele proti vydateli směnky vydané a indossantům, jakož i proti indossantům vlastní směnky ve lhůtách stanovených v čl. 78. směn. řádu. Lhůty řídí se dle toho, kde směnka jest splatna a počínají dnem protestu.

Zaplatil-li některý rubopisec protestovanou směnku, promlčují se jeho nároky proti předchůdcům a vydateli směnky vydané ve lhůtách stanovených v čl. 79. směn. ř., jejichž délka řídí se dle toho, kde postižatel bydlí a jež počínají dnem vykonaného placení, nebyla-li směnka žalována, dnem doručení žaloby neb předvolání k soudu, bylo-li placeno po žalobě.

Promlčení přetrhuje se: 1. **dodáním** (nikoli podáním) žaloby před uplynutím promlčecí lhůty žalovanému dlužníku, a to jen vzhledem k němu;

2. ohlášením sporu se strany žalovaného postižníka předchůdcům. Ohlášení musí se státi prostřednictvím soudu a musí býti doručeno před skončením promlčecí lhůty;

3. přihlášením směnečné pohledávky v konkursu.

Přetržení promlčení má ten význam, že lhůta dosud uplynulá neplatí a že promlčení počítí by musilo znova.

Promlčením práva směnečného proti vydateli a příjemci pozbývá majitel směnky jen právo směnečné; jestliže však vydatel a příjemce tím, že směnku zaplatí, vyzískali sumu směnečnou neb její část a tím jmění jejich vzrostlo, čili obohatili se, má právo domáhati se majitel směnky náhrady sumy té, jestliže a pokud on škodu utrpěl.

Vydatel zapůjčí příjemci sumu 400 K na směnku. Suma je tedy ve jmění příjemce, ale má ji vrátiti. Promlčí-li se směnka a on by proto sumu 400 K nezaplatil, byl by obohacen. Jestliže majitel směnky koupil od remittenta směnku za 300 K, jest na jeho škodu akceptant jen o 300 K obohacen a jen o těchto 300 K smí žalovati, nikoli ze směnky, nýbrž žalobou obyčejnou.

Proti svým předchůdcům indossantům nemá majitel promlčené směnky vůbec nároku na náhradu obohacení jejich na jeho škodu.

O ztrátě směnečných práv zameškáním lhůt a úkonů směnečným řádem předepsaných promluvili jsme při jednotlivých lhůtách o úkonech směnečných.

*

Ze zákona probrali jsme čl. 77. až 80., 83., 98. čís. 10. směn. řádu.

Oddíl XXII.

O směnečné žalobě a námitkách.

(Kdo podává žalobu. — Žaloba na zajištění. — Žaloba na zaplacení. — Oč lze žalovati. — Jak doloží se nárok. — Kde sluší žalobu podati. — Námitky proti žalobě. — Nutnost podpisu advokátem.)

Majitel směnky může domáhati se na všech směnečných dlužnících, nebo jen na některých — dle své volby — zajištění a zaplacení žalobou. Řízení jest rychlé, jak z povahy směnky plyne.

Jestliže nastala pro nepravidelnost nastalou v oběhu směnky povinnost sumu směnečnou zajistiti, může se toho domáhati majitel směnky žalobou na základě směnky a protestu vznesenou a žádati v ní soud, aby dlužníkům nařídil, by do 3 dnů dali zajištění pod exekuci nebo podali námitky.

Není-li směnka zaplacená včas, může věřitel žalovati na zaplacení, žádati vydání směnečního příkazu platebního, jímž se nařizuje dlužníkům, aby rukou společnou a nerozdílnou zaplatili do 3 dnů pod exekuci, nebo v téže lhůtě námitky podali.

Věřitel směneční může žádati zaplacení všeho, co od svého předchůdce k požadování má, na všech dlužnících.

Tedy žaluje-li Ladislav Karel směnku z oddílu XVII., má právo žádati to, co v návratném účtě uvádí:

obnos směneční K 250—,
kterýž prokáže připojením originálu směnečného s opisy

pro všechny žalované;

výlohy protestu K 4—,
které prokáže připojeným protestem, na němž účtuje

notář útraty;

výlohy notifikační K —60,
které prokázány budou podacím lístkem poštovním;

6⁰/₀ úroky z prodlení z 250 K ode dne 2. května 1906.

¹/₃⁰/₀ provise z 250 K, která jest následkem provedené notifikace odůvodněna.

Přílohy připojí se v originále a v tolika opisech, kolik je žalovaných. Žaloba sama v tolika opisech, kolik je žalovaných a jednom opise pro soud.

Kdyby žaloval Al. Vokurka, jenž platil Karlovi a obdržel návratní účet, předloží mimo hořejší přílohy ještě svůj podací listek o oznámení učiněném Jaroslavu Toužimskému a návratní účet. Bude pak žalovati mimo vše hořejší ještě svoje notifikační výlohy a svoji $\frac{1}{3}\%$ provisi.

Žaloba směneční, jsou-li listiny bezvadné, vyřídí se platebním rozkazem, jinak ustanoví se stání o žalobě.

Proti směnečnímu rozkazu platebnímu mohou býti do tří dnů podány námitky. Přes to, že námitky byly podány, může býti žalobcem provedena exekuce zajišťovací. V námitkách lze k platnosti přiváděti pouze ony okolnosti, které ze směnečného práva plynou a které mají proti žalobci účinek, jako n. př.: že podpis jeho jest falešný, že nebyl způsobilý ku směnkám, že zameškáno bylo některé jednání směnečné, že směnka nemá podstatných náležitostí, nebo že od žalobce valutu neobdržel, ač ji obdržeti měl, že nevyplněná směnka od něho podepsaná byla vyplněna jinak, než bylo se žalobcem smluveno, že byl žalobcem podveden a pod.

Žaloba podává se u obchodního senátu krajského soudu, v hlavních městech u obchodního senátu zemského soudu nebo soudu obchodního, a to u toho, v jehož obvodu leží místo splatnosti směnky nebo jest bydliště žalovaného, z více žalovaných toho, jenž jest na prvním místě žalován.

Každá žaloba i námitky musí býti podepsány advokátem.

*

Ze zákona probrali jsme čl. 81., 82., 98. č. 10. sm. ř.

Oddíl XXIII.

Mezinárodní právo směnečné.

(Způsobnost cizince v cizině, u nás. — Náležitosti směnky v cizině vydané. — Náležitosti prohlášení směnečných, daných na směnky v cizině, vydané u nás. — Směnky občanů rakouských v cizině. — Forma jednání.)

Způsobnost cizozemce přejímati směneční závazky řídí se dle zákonů toho státu, jemuž náleží. Tedy 21letý příslušník říše německé jest zletilý a způsobilý ke směnečným závazkům také u nás.

Jestliže však cizozemec dle zákonů své vlasti jest nezpůsobilý k převzetí směnečných závazků, ale byl by způsobilým dle zákonů našich, tu jest zavázán ze směnečních jednání, jež převzal v zemích našich.

Podstatné náležitosti směnky v cizozemsku vydané, neb jiného směnečního prohlášení v cizině vydaného, řídí se dle zákona místa vydání. Tedy v cizině vydaná směnka platná jest platná u nás i tehdy, když by neměla náležitostí u nás nutně žádaných.

Jestliže však v cizině vydané směnky neb prohlášení směnečná nemají náležitostí žádaných dle zákonů místa vydání, mají však náležitosti dle našeho zákona, jsou platná prohlášení (na př. indossace) na nich u nás později učiněná.

Také směneční prohlášení, jimiž se zdejší státní občan jinému občanu tohoto státu v cizině zavazuje, mají platnost i když odpovídají jen požadavkům našeho zákona.

O formě jednání, která mají býti pro vykonání a zachování práva směnečného předsevzata v cizozemském místě, rozhoduje právo v onom místě platné.

*

Ze zákona probrali jsme čl. 84.—86. a 98. č. 10. sm. ř.

Dodatek I.

Všeobecný směnečný řád.

Zákon uvozovací.

Císařský patent z 25. ledna 1850 č. 51. ř. z., kterýmž se vydává všeobecný řád směnečný :

§ 1. Všeobecný řád směnečný pro císařství Rakouské vejde v platnost ve všech zemích korunních dnem 1. května 1850. (Platí nyní jen pro království a země na říšské radě zastoupené.)

§ 2. Tímto dnem počínaje, mají ostatně v těch korunních zemích, v nichž platí všeobecný občanský zákoník ohledně lhůty praesentační a platební smének velkoobchodních a tržních (čl. 35. sm. ř.) platiti tato ustanovení :

§ 3. Směnky, splatné o domácích trzích nebo veletrzích, nesmějí se k přijetí předkládati, dokud nepočal trh, a trvá-li osm dní nebo déle, dokud neuplyne polovice jeho.

§ 4. Směnky takové splatny jsou, trvá-li trh nebo veletrh jen jeden den, toho dne. Trvá-li trh více dní, však ne více než osm, nastane splatnost v den před zákonitým ukončením trhu nebo veletrhu. Směnky, znějící na trhy více než osmidenní, propadají třetího dne před zákonným ukončením trhu.

§ 5. Od 1. května 1850 přestává v těch korunních zemích, v nichž všeobecný občanský zákoník působí, platnost dosavadních směnečných řádů a zákonů, a zejména směnečných řádů z 10. září 1717, z 1. října 1763, z 22. července 1775 a z 13. října 1797, a tržních stanov Botzenských z 13. ledna 1787 a 23. března 1792, jehož i osmé kapitoly první knihy Codice di commercio, pokud se tyto zákony vztahují ku směnečnoprávním jednáním, jich účinkům a následkům.

§ 6. Pro Čechy vydaný patent ze 14. května 1772 o ztrátě směnečného práva vkladem a záznamem směnky se tímto zrušuje.

§ 7. (zrušen).

Řád směnečný.

Oddělení první.

O směnečné způsobilosti.

Čl. 1. Způsobilý ke sménkám jest každý, kdo se může zavázati smlouvami.¹⁾

¹⁾ Skuteční jak činní tak i do pense daní důstojníci, pak mužstvo branného stavu nejsou směnečně způsobilí. Toto nařízení vstoupí v platnost za 8 dní po vyhlášení v říšském zákoníku a nelze je vztahovati na směnečné obchody dříve uzavřené. (Cís. nař. ze 4. července 1852 č. 138. ř. z.)

Čl. 2. Dlužník směnečný ručí za vyplnění převzatého závazku směnečného svým majetkem.²⁾

Čl. 3. Jsou-li na směnce podpisy osob, které nemohou vejiti v závazek směnečný, nemá to žádného účinku na závazek ostatních osob, jež se byly směnkou zavázaly.

Oddělení druhé.

O směnkách vydaných.

I. Náležitosti směnky vydané.

Čl. 4. Podstatné náležitosti směnky vydané jsou:

1. do směnky přijaté označení „směnka“ nebo jestli vydána směnka v jazyku cizím, použití v cizí řeči významu, který se s tím označením srovnává;

2. vyznačení peněžité sumy, která se má platiti;

3. uvedení jména osoby nebo firmy, které, nebo na jejíž řád se má platiti (remittenta);

4. udání času, kdy se má platiti; čas placení může [býti pro celou sumu směnečnou jen jeden a] může³⁾ se ustanoviti toliko:

na určitý den,

na viděnou (na ukázání, à vista, à piacere) neb pod. nebo na určitý čas po vidění,

na určitý čas po tom dni, kterého směnka byla vydána (po vydání),

na veletrh nebo na trh (veletržní nebo tržní směnka)⁴⁾.

5. podpis vydatele (trassanta) jménem nebo firmou jeho:

6. udání místa, dne, měsíce a roku, kdy směnka byla vydána;

7. jméno osoby nebo firmy, která má platiti (směnečníka či trassáta);

8. udání místa, kde se má platiti; místo uvedené u jména nebo firmy směnečníka pokládá se při směnce, není-li udáno zvláštní místo k placení, za místo platební a zároveň za bydliště směnečníka.

²⁾ Původně ručil dlužník směnečný také svoji osobou a bylo přípustno tak zv. směnečné vězení pro nezaplacený dluh směnečný. Bylo zrušeno zákonem ze 4. května 1868 č. 34. ř. z.

³⁾ V závorkách [] uvedená slova v čl. 4. č. 4. byla připojena ministerským nařízením z 2. listopadu 1858 č. 197. ř. z.

⁴⁾ Poněvadž obsah tak zv. lhůtních směnek odporuje smyslu předpisů směnečního patentu z 25. ledna 1850 č. 51. ř. z. o době splatnosti, přijetí a protestování směnek, prohlašuje se tím, že takové směnky nelze pokládati za směnky platné a že prohlášení na nich učiněná nejsou směnečně závazná (nař. minist. práv z 29. října 1852 č. 218. ř. z.)

Čl. 5. Jest-li suma peněžitá, která se má platiti (čl. 4. čis. 2.) vyznačena písmeny a číslicemi, a jsou-li tyto od sebe rozdílné, platí suma vyznačená písmeny.

Jest-li suma vyznačena vícekráté písmeny nebo vícekráté číslicemi, platí v případě jich rozdílnosti suma menší.

Čl. 6. Vydatel může (čl. 4. č. 3) sám sebe označiti za remitenta (směnka na vlastní řád). Taktéž může vydatel sám sebe jmenovati směnečníkem (čl. 4. č. 7.), pokud platiti se má na jiném místě, nežli kde směnka byla vydána (vydaná vlastní směnka).

Čl. 7. Ze spisu, kterému se nedostává některé z těchto podstatných částí směnečných (čl. 4.), nebo ve kterém obsažen jest slib úroků, nevzchází žádný závazek směnečný. Taktéž nemají prohlášení k takovému spisu připojená: rubopis, přijmutí, rukojemství, platnosti směnečné.⁵⁾

II. Závazek vydatele.

Čl. 8. Vydatel směnky ručí způsobem směnečným za to, že směnka bude přijata a zaplácena.

III. Indossament (rubopis).

Čl. 9. Remittent může převésti směnku na jiného indossaci (girem).

Zapověděl-li však vydatel převedení ve směnce slovy: „nikoliv na řád“ nebo jiným výrazem stejného smyslu, nemá indossament (rubopis) směnečného účinku.

Čl. 10. Rubopisem přecházejí všeliká práva ze směnky na indossovníka, zvláště pak i právo k dalšímu indossování směnky. Směnka se může platně indossovati i na vydatele, na směnečníka, příjemce nebo na některého dřívějšího indossovatele a ti to ji mohou zase dále indossovati.

Čl. 11. Rubopis musí se napsati na směnce, na přepisu směnky nebo na listu se směnkou nebo s přepisem spojeném (alonge).

Čl. 12. Rubopis jest platný, když indossovatel (rubopisec) napíše třeba jen své jméno nebo svou firmu na zadní straně směnky nebo přepisu, anebo na přívěsku (indossament in bianco).

Čl. 13. Každý majitel směnky má právo, na ní se nalézající bianco indossamenty vyplniti; může ale směnku i bez tohoto vyplnění dále indossovati.

⁵⁾ Námitka, že tehdaž, když akceptace nebo jiné závazné prohlášení (indossament, rukojmí) na směnku psáno bylo, podpis vydatele nebo nějaká jiná ve čl. 4. výtčená podstatná část směnky ještě scházela a teprve později vyplněna byla, nemá proti třetímu bezelstnému majiteli směnky vůbec místa, proti těm však, kdož na dodatečném vyplnění podílu měli, může se činiti jen tehdy, když se prokáže, že listiny ještě nevyplněné neoprávněným nebo učiněné smlouvě na odpor jdoucím vyplněním proti právu užito bylo. (Nař. min. práv z 6. října 1853, č. 200. ř. z.)

Čl. 14. Indossovatel (rubopisec) jest práv způsobem směnečným každému pozdějšímu majiteli směnky za její přijetí a vyplacení. Připojil-li ale k indossaci slova: „nezavazují se ze správy“, „bez obliga“ nebo nějakou výhradu stejného smyslu, prost je vši závaznosti ze své indossace.

Čl. 15. Jest-li v indossamentu zakázáno další převádění slovy: „nikoli na řád“ nebo jiným výrazem stejného smyslu, nemohou se ti, jimž se dostala směnka z rukou indossovníka, hojiti postihem na indossovateli.

Čl. 16. Indossuje-li se směnka některá po projití lhůty ustanovené ku protestu pro neplacení, nabývá indossovník práv z případného akceptu na směnečníka a práv postizných na ty, kteří směnku po projití této lhůty indossovali.

Byla-li však směnka před indossací pro neplacení protestována, přísluší indossovníku toliko práva, která měl jeho indossant proti příjemci, vydateli a těm, kteří směnku indossovali až do doby protestu. V takovém případě není také indossant zavázán způsobem směnečným.

Čl. 17. Připsána-li k indossaci poznámka: „ku přijetí peněz“, „in procura“ nebo jiná formule zmocnění vyznačující, pak indossace taková nepřevádí vlastnictví směnky na jiného, avšak zmocňuje indossovníka k vybrání sumy směnečné, k protestu směnečnému a ku zpravení předchůdce indossovatele, že nebylo placeno, jakož i k zažalování nezaplaceného a k vyzdvižení deponovaného směnečného dluhu. Takový indossatář jest také oprávněn přenést své právo další procura-indossací na jiného.

Naproti tomu nemá však práva, přenést je dále skutečnou indossací, a to ani tehda, když jsou přidána ku zmocňovací indossací slova: „nebo na řád.“

IV. Předložení k přijetí (praesentace).

Čl. 18. Majitel směnky má právo směnku ihned předložit směnečníkovi ku přijetí, a nepřijme-li ji tento, dáti ji osvědčiti. Úmluva tomu odporující nemá směnečné platnosti.

Toliko při směnkách veletržních nebo tržních platí výjimka, že takové směnky teprve v čase, který v místě veletržním nebo tržním k předložení zákonem jest vyměřen, předloženy a pro jich nepřijetí protestovány býti mohou.

Tím, že kdo má směnku v rukou, jest již zmocněn předložit ji, a nebyla-li přijata, dáti to osvědčiti.

Čl. 19. Majitel směnky jest jen tehdy povinen podati ji k přijetí, svědčí-li směnka na určitý čas po vidění. Takové směnky musejí se předložit k přijetí podle zvláštního ve směnce uvedeného ustanovení, a není-li ho tam, nejdéle ve dvou letech po vydání směnky a to pod ztrátou směnečného práva na indossanta a na vydatele.

Připojil-li indossant v takové směnce ku své indossaci zvláštní lhůtu k předložení, pomíjí jeho směneční závazek, nepředloží-li se směnka v řečené lhůtě k přijetí.

Čl. 20. Nemožno-li dosáhnouti, aby směnka na určitý čas po vidění vydaná byla přijata, nebo zpěčuje-li se směnečník své přijetí datovati, musí majitel směnky osvědčením, předsevzatým ve lhůtě k předložení vyměřené (čl. 19.) dáti zjistiti, že byla směnka v pravý čas předložena, jinak by přišel o směnečné právo, které mu přísluší na indossanta a na vydatele.

Den protestu platí v tom případě za den předložení. Opomenulo-li se osvědčení, počítá se dospělost směnky proti příjemci, který své přijetí nedatoval, od posledního dne lhůty předkládací.

V. *Přijetí (akceptace).*

Čl. 21. Přijetí musí se státi písemně na směnce.

Všeliké na směnce napsané a směnečníkem podepsané prohlášení platí za neobmezené přijetí, pokud v něm není výslovně vyřknuto, že směnečník vůbec nechce přijati, nebo že přijímá toliko s jistým obmezením.

Taktéž pokládá se za obmezené přijetí, napíše-li směnečník beze všeho přídavku své jméno nebo svou firmu na přední straně směnky.

Přijetí jednou učiněné nelze odvolati.

Čl. 22. Směnečník může obmeziti přijetí na část sumy ve směnce napsané.

Připíší-li se k přijetí jiná obmezení, pokládá se směnka za takovou, jejíž přijetí zhola bylo odepřeno, příjemce ale jest práv způsobem směnečným podle obsahu přijetí svého.

Čl. 23. Směnečník podpisem svým co příjemce zavazuje se způsobem směnečným, že v době splatnosti zaplatí sumu přijatou.

Také vydatel jest směnečník práv způsobem směnečným ze svého přijetí.

Naproti tomu nemá však směnečník práva směnečného na vydatele.

Čl. 24. Je-li platební místo směnečníka udané ve směnce rozdílné od bydliště (čl. 4. č. 8., směnka umístěná, domicilovaná), má směnečník, přijímaje směnku, připomenouti na ní, kdo ji má v místě platebním zaplatiti, ač nevyplývá-li to snad již ze směnky samé.

Nestalo-li se tak, má se za to, že směnečník sám chce platiti v místě platebním.

Vydatel směnky umístěné může v ní předeptsati, aby se předložila ku přijetí. Opomenutím tohoto předpisu ztrácí se právo postihu proti vydateli a indossantům.

VI. *Postih ku zjištění.*

1. Proto, že nebyla směnka přijata.

Čl. 25. Nebyla-li směnka vůbec přijata, nebo byla-li přijata s obmezením, nebo toliko v menší sumě, jsou indossanti a vydatel

způsobem směnečným zavázání dání jistotu za to, že suma ve směnce napsaná, nebo část nepřijatá v den dospělosti bude zaplacená, a útraty nepřijetím vzešlé že budou nahrazeny, a to vydá-li se jim protest vznesený pro nepřijetí směnky.

Způsob, jak se má zajištění státi, a místo, kde se má věc za jistotu daná uschovati, závisí na srozumění stran. Nemohou-li se o tom shodnouti, musí se suma, která se má pojistiti, složit k soudu v hotovosti.

Směnečnému věriteli přísluší právo zástavní na věc za jistotu danou, byť mu i výslovně zřízeno nebylo.

Čl. 26. Remittent, jakož i každý indossatář, má v rukou osvědčení pro nepřijetí směnky učiněné, nabývá tím práva žádati od vydatele a ostatních předchůdců jistoty a žalovati o to pořadem práva směnečného.

Postihatel není při tom vázán pořádkem, v kterém po sobě jdou indossace, ani volbou jednou provedenou.

Také není třeba, aby se přiložila směnka a výkaz, že postihatel sám dal jistotu svým nástupcům.

Čl. 27. Daná jistota ručí netoliko postihovateli, nýbrž i všem ostatním nástupcům pojišťovatelovým, pokud na něm postihem žádají zjištění. Nástupníci mají právo žádati dalšího pojištění jen v tom případě, když činiti mohou důvodné námitky proti způsobu nebo velikosti dané jistoty.

Čl. 28. Daná jistota musí se vrátiti:

1. Jakmile později směnka úplně byla přijata.
2. Když na postižníka, který byl dal jistotu, do roka, počítajíc ode dne dospělosti směnky, na základě směnky nebylo žalováno o zaplacení.
3. Když směnka byla zaplacená, nebo směneční platnost její pominula.

2. Proto, že příjemce jest nejistý.

Čl. 29. Byla-li směnka přijata docela nebo částečně, může se jistota ohledně sumy přijaté žádati jen:

1. když byl na jmění příjemce vyhlášen konkurs, anebo když příjemce placení zastavil;
2. když po vydání směnky exekuce na majetnost příjemcovu vedená zůstala bez účinku.

Nedal-li v těchto případech příjemce jistoty, a učinil-li se proto protest, a nelze-li také, jak to protest vyžaduje, přijetí směnky obdržeti od adres podpůrných ve směnce uvedených, může každý majitel směnky a každý indossatář žádati jistoty od svých předchůdců, když jim vydá protest (čl. 25.—28.)

Pouhé držení směnky zastupuje místo plné moci žádati v případech č. 1. a 2. jmenovaných od příjemce pojištění, a nelze-li ho obdržeti, protestovati.

VII. Vyplnění závazku směnečného.

1. Den platební.

Čl. 30. Jest-li ve směnce udán určitý den co den platební, nastává dospělost toho dne.

Vyměřen-li čas platební na polovic měsíce některého, jest směnka dospělá 15. dne toho měsíce. Určen-li čas platební na začátek nebo konec měsíce, rozumí se vždy první nebo poslední den měsíce.

Čl. 31. Směnka znějící na viděnou jest dospělá, jakmile byla předložena.

Taková směnka musí se předložiti k placení podle zvláštního v ní obsaženého ustanovení a není-li ho tam, tedy ve dvou letech po vydání směnky a to pod ztrátou práva směnečného na všechny indossanty a na vydatele.

Připojil-li některý indossant na takové směnce ku své indossaci zvláštní lhůtu praesentační, pomijí směnečný jeho závazek, nebyla-li směnka v této lhůtě předložena.

Čl. 32. Směnky, které jsou splatné při projití jisté lhůty po vidění nebo po vydání, dospívají:

1. je-li lhůta vyměřena podle dní, posledního dne lhůty. Při počítání lhůty nepočítá se den, kterého vydána byla směnka po datu splatná, nebo kterého byla k přijetí předložena směnka splatná po vidění;

2. jest-li lhůta vyměřena dle týdnů, měsíců nebo dle doby více měsíců v sobě obsahující (roků, půlletí, čtvrtletí), dospěje směnka k placení toho dne v týdnu platebním, který svým jménem nebo číslem se srovnává se dnem vydání nebo předložení: schází-li den tento v měsíci výplatním, nastává dospělost posledního dne měsíce výplatního.

Význam „polovice měsíce“ pokládá se za dobu 15 dní. Svědčí-li směnka na jeden měsíc nebo na více celých měsíců a půl měsíce, počítati se má těchto 15 dní naposledy.

Čl. 33. Dni výhodné nemají místa.

Čl. 34. Byla-li v některé zemi, kde se počítá dle starého kalendáře, směnka splatná v tuzemsku vydána po datu, a není-li připomenuto, že směnka jest datována dle nového kalendáře, nebo jestli směnka datována jest podle obou kalendářů, počítá se den dospělosti dle onoho dne nového kalendáře, jenž se srovnává se dnem vydání, který připadá dle starého kalendáře.

Čl. 35. Směnky veletržní nebo tržní dospějí ve lhůtě platební, která jest vyměřena zákony místa veletržního nebo tržního, a není-li takového vyměření, v den před zákonným skončením veletrhu nebo trhu.

Trvá-li veletrh nebo trh jen jeden den, nastává dospělost směnky toho dne. *)

*) Tento článek byl nabrizen §§ 3. a 4. uvozovacího zák. k řádu směnečnému.

2. Placení.

Čl. 36. Majitel směnky indossované prokazuje se (legitimuje se) jakožto vlastník směnky nepřetržitou až na něho jdoucí řadou indossací. První indossace musí býti podepsána jménem remittenta, každá následující indossace jménem toho, kdo v indossaci přímo před tím jdoucí jmenován jest jakožto indossatář. Následuje-li po bianco-indossaci indossace další, má se za to, že ten, kdo psal tuto indossaci, nabyt směnky na základě indossace nevyplněné.

Přeškrtnané indossace pokládají se při zkoušení legitimace, jakoby nebyly psány.

Kdo platí, není povinen zkoušeti pravost indossace.

Čl. 37. Svědčí-li směnka na druh mince, jež není berná v místě platebním, nebo na měnu početní, vyplatiti se může suma směnečná dle její hodnoty v čas platnosti v minci zemské, pokud vydatel slovem „skutečně“ nebo jiným tomu podobným přídavkem výslovně neustanovil, aby se placení stalo v té minci, která ve směnce jest jmenována.

Čl. 38. Majitel směnky nesmí nabízené jemu částečné placení ani tenkrát odmítnouti, když byla směnka přijata na celou v ni napsanou sumu.

Čl. 39. Směnečný dlužník povinen jest zaplatiti, jen když se mu vydá kvitovaná směnka.

Zaplatil-li dlužník směnečný jenom částku, může pouze žádati, aby se částka zaplacená na směnce odepsala a kvitance na přepisu směnky se mu vydala.

Čl. 40. Nežádá-li se zaplacení směnky v čas dospělosti, má příjemce právo, po projití lhůty k protestování pro neplacení ustanovené složit sumu směnečnou k soudu na nebezpečí a útraty majitele. Aby byl majitel obeslán, není třeba.

VIII. Postih pro neplacení.

Čl. 41. Aby někdo za příčinou nezaplacení postihem hojiti se mohl na vydateli a indossovatelích, jest třeba:

1. aby byla směnka předložena k placení;
2. aby se takové předložení směnky i nevyplacení prokázalo protestem, v pravý čas o tom učiněným.

Protestování může se předsevzít v den platební, musí se státi ale nejdéle druhého dne všedního po dnu platebním.

Čl. 42. Vyzvání, aby se nedala směnka osvědčiti („bez protestu“, „bez útrat“ atd.), pokládá se za prominutí protestu, nikoliv ale za prominutí povinnosti ku včasnému předložení směnky. Směnkou zavázaný, od něhož takové vyzvání pochází, musí na se převzít povinnost důkazu, popírá-li, že předložení v náležitý čas se stalo.

Vyzvání to ale neosvobozuje od povinnosti, nahraditi výlohy protestováním vzešlé.

Čl. 43. Směnky domicilované předložiti se musí domiciliatu, nebo, není-li takový jmenován, směnečníku samému v tom místě.

kam jest směnka umístěna, a nebyla-li vyplacena, musí se tam dáti protestovati.

Opomene-li se však protestování v pravý čas u domiciliata, pomine tím směnečný nárok nejen proti vydateli a indossantu, ale i proti příjemci.

Čl. 44. K zachování práva směnečného na příjemce není třeba, kromě případu v čl. 43. uvedeného, ani aby se předložila směnka v den platební, ani aby se vznesl protest.

Čl. 45. Majitel směnky pro neplacení osvědčené povinen jest dáti svému bezprostřednímu předchůdci ve dvou dnech po protestování písemnou zprávu, že směnka nebyla vyplacena, k čemuž postačuje, když byl oznamovací list v této lhůtě dán na poštu.

Každý předchůdce, který o tom zprávy nabyt, musí stejným způsobem v téže lhůtě, která se ode dne obdržení zprávy počítati má, zpravit o tom svého nejbližšího předchůdce.

Majitel nebo indossatář, který opomene toto oznámení, nebo je nezašle svému bezprostřednímu předchůdci, povinen jest proto veškerým aneb opomenutým předchůdcům náhradou škody, vzešlé z opomenutého oznámení. Taktéž pozbude práva žádati od osob těchto úroky a útraty, a má tedy toliko právo žádati sumu směnečnou.

Čl. 46. Jedná-li se o důkaz, že v pravý čas předchůdci písemné oznámení bylo učiněno, postačuje prokáže-li se poštovním vysvědčením, že ten, koho se týče, odeslal toho dne list adressátu, pokud se nedokáže, že list doručený byl jiného obsahu.

I den, kdy se obdrželo písemné oznámení, prokázati se může poštovním vysvědčením.*)

Čl. 47. Dal-li indossant směnku dále, neudav při tom žádného místa, má se dáti zpráva o tom, že směnka zaplacená nebyla, jeho předchůdci.

Čl. 48. Směnečný dlužník, který zaplatil sumu směnečnou s úroky a útratami, má právo žádati od majitele směnky, aby mu vydal kvitovanou směnku i protest pro neplacení předsevzatý.

Čl. 49. Majitel směnky pro neplacení osvědčené může podati žalobu buď na všechny osoby směnkou zavázané, nebo jen na některé nebo na jednu z nich, aniž pozbude tím práva na ty zavázané, na kteréž nebyl nastupoval. — Majitel tento nemusí se řídit pořádkem, v kterém jdou po sobě indossace.

*) V souhlasu s čl. 45. a 46. přikázáno jest poštovním úřadům, aby při podávání doporučených dopisů v záležitostech směnečného protestu (kteréžto dopisy na adresse touto doložkou opatřeny býti musí), jak v recepse podacím tak i v návratném (ač jestli se za tento žádá), úplnou firmu, nebo jméno a příjmení adressáta — dle toho jak adresa zní, dále pak na rubu recepse podacího úplné znění firmy nebo jméno a příjmení odesílatele napsaly. Podavatel takového dopisu jest však povinen, dle § 15. řádu pošty listovní, na pečetní straně rekomandovaného dopisu svoje plné jméno (nebo firmu) připojiti. (Výnos min. obchodu z 25. srpna 1850, č. 337 ř. z.)

Čl. 50. Postižní práva majitele, který dal směnku pro neplacení osvědčiti, obmezují se:

1. na nezaplacenou sumu směnečnou s úroky šest ze sta, počítajíc ode dne dospělosti;
2. na útraty za osvědčení a jiné výlohy;
3. na provisi, činící $\frac{1}{3}$ ze sta.

Přebývá-li postižník v jiném místě, než v místě platebním, musí se tyto sumy platiti dle kursu, který má směnka, vydaná na viděnou z místa platebního do bydliště postižníkova.

Není-li v místě platebním žádného kursu na to bydliště znějícího, vezme se kurs toho místa, které jest nejbližší bydliště postižníkova.

Kurs má se písemně osvědčiti, žádá-li toho postižník, lístkem kursovním, sepsaným pod veřejnou autoritou, nebo vysvědčením přisežného dohodce, nebo není-li jednoho i druhého, vysvědčením dvou kupců.

Čl. 51. Indossant, který směnku vyplatil nebo ji dostal způsobem rimessy, má právo žádati od dřívějšího indossanta nebo vydatele:

1. sumu, kterou zaplatil, nebo která mu rimessou byla zaplacená, s úroky šest ze sta ročně ode dne zaplacení;
2. vzešlé útraty;
3. provisi, činící $\frac{1}{3}$ ze sta.

Přebývá-li postižník na jiném místě, než postihatel, musí se tyto sumy zaplatiti v té měně, kterou má směnka na viděnou, vydaná z bydliště postihatele do bydliště postižníka.

Není-li v bydlišti postihatele žádné měny na bydliště postižníka znějící, vezme se měna toho místa, které jest nejbližší bydlišti postižníkova.

Co se týká osvědčení měny, platí ustanovení čl. 50.

Čl. 52. Ustanovení čl. 50. a 51., číslo 1. a 3. nepřekáží, aby se při postihu vztahujícím se na některé místo zahraničné, při počítání užilo vyšších tam dovolených sazeb.

Čl. 53. Postihatel může na sumu své pohledávky na postižníka vydati směnku návratnou.

K pohledávce té přidá se v tomto případě i dohodné za prodej směnky návratné a poplatky kolkové, ač jsou-li jaké.

Směnka návratná musí býti výplatná na viděnou a přímo vydána (a. drittura).

Čl. 54. Postižník zavázán jest směnku vyplatiti jen tehdy, když se mu vydá směnka, osvědčení a kvitovaný účet návratný.

Čl. 55. Indossovatel, jenž vyplatí některého ze svých nástupců, může přeškrtnouti indossaci svou a svých nástupců.

IX. Intervence.

1. Přijetí pro čest.

Čl. 56. Jest-li na směnce pro nepřijetí osvědčené podpůrná adresa na místo platební znějící, musí se dříve žádati za přijetí u adresy podpůrné, než se může žádati pojištění.

Mezi více adressami podpůrnými přísluší přednost té, jejímž placením nejvíce zavázaných se osvobodí.

Čl. 57. Čestné přijetí osobou, která na směnce jakožto podpůrná adresa jmenována není, majitel nemusí připustiti.

Čl. 58. Příjemce pro čest musí sobě dáti vydati protest pro nepřijetí předsevzatý, zaplativ útraty vzešlé, a dodatkem k němu dáti připomenouti, že směнка přijata byla pro čest.

Týž musí poctěného o intervenci se stavší zpravit, protest jemu zaslati a ve dvou dnech po dnu, kterého byl protest předsevzat, oznámení toto i s protestem dáti na poštu.

Opomene-li toho, práv jest ze škody tímto opomenutím vzešlé.

Čl. 59. Nepřipomenul-li příjemce pro čest ve svém přijetí, pro či čest směнка byla přijata, pokládá se za poctěného vydatel sám.

Čl. 60. Příjemce pro čest jest z přijetí svého zavázán způsobem směnečným veškerým nástupcům poctěného. Závazek tento pomijí, nepředloží-li se směнка příjemci pro čest k placení nejdéle druhého dne všedního po dnu platebním.

Čl. 61. Přijme-li směnku pro čest některá podpůrná adresa nebo některý jiný prostředník, nepřisluší majiteli a nástupcům poctěného právo, postihem žádati pojištění.

Poctěný a jeho předchůdcové mohou ale takového pojištění žádati.

2. Placení pro čest.

Čl. 62. Jsou-li na směnce, kterou směnečník nevyplatil, nebo na prepisu směnky adressy podpůrné, nebo čestné přijetí, které zní na místo platební, musí majitel směnky předložit tuto k placení veškerým adressám podpůrným a příjemci pro čest nejdéle druhého dne všedního po dnu platebním a výsledek toho dáti připomenouti v protestu pro neplacení předsevzatém neb v přídavku k němu.

Neučini-li toho, ztrácí postih proti adressujícímu nebo poctěnému a jich nástupcům.

Odmítne-li majitel čestné zaplacení některým jiným prostředníkem jemu nabídnuté, ztrácí postih proti nástupcům poctěného.

Čl. 63. Platiteli pro čest vydati se musí směнка i protest pro neplacení předsevzatý, když nahradí útraty tím vzešlé.

Placením pro čest vstoupí on v práva, která přísluší majiteli (čl. 50. a 52.) na poctěného jeho předchůdce a příjemce.

Čl. 64. Nabízí-li se více osob k placení směnky pro čest, přísluší přednost tomu, jehož placením se osvobodí nejvíce směnečně zavázaných.

Prostředník, který platí, ačkoliv poznati mohl ze směnky nebo z protestu, že platiti chtěl směnku někdo jiný, jemuž by on tedy měl ustoupiti, nemá žádného postihu proti těm indossantům, kteří by se byli osvobodili placením, k němuž onen druhý se byl nabídl.

Čl. 65. Příjemce pro čest, na kterého nedojde placení, poněvadž směnečník nebo některý jiný prostředník zaplatil, má právo žádati od platícího provisi $\frac{1}{3}$ ze sta.

X. Zmnohonásobení směnky.

1. Duplikáty směnečné.

Čl. 66. Vydatel směnky vydané povinen jest dáti remittentovi, žádá-li za to, více exemplářů směnky stejně znějících.

Exempláře tyto musí býti v kontextu označeny jakožto směnka první, druhá, třetí atd., sice by se každý exemplář pokládal za směnku samostatnou (solo-směnku).

Také indossatář žádati může duplikát směnky. On musí v příčině té obrátiti se na svého bezprostředního předchůdce, který se zase obrátí na svého předchůdce, až se žádost ta dostane k vydateli. Každý indossatář žádati může od svého předchůdce, aby se dřívější indossace na duplikátu opakovaly.

Čl. 67. Byl-li z více zhotovených exemplářů jeden zaplacen, pozbývají ostatní platnosti.

Z ostatních exemplářů zůstávají však zavázáni:

1. indossant, který více exemplářů téže směnky indossoval na rozličné osoby, a všichni pozdější indossanti, jichžto podpisy nalézají se na exemplářích, při placení zpět nenavrácených, ze svých indossací;

2. příjemce, který přijal více exemplářů téže směnky, z akceptů, nacházejících se na exemplářích, ježto nebyly při placení navráceny.

Čl. 68. Kdo zaslal jeden z více exemplářů směnky k přijetí, musí připomenouti na ostatních exemplářích, u koho jest exemplář, jež byl zaslal k přijetí. Neučiní-li se to však, nepozbývá směnka proto moci směnečné.

Uschovatel exempláře k přijetí zasláního zavázán jest vydati jej tomu, kdo jakožto indossatář (čl. 36.) nebo jiným způsobem vykáže právo jej převzítí.

Čl. 69. Majitel duplikátu, na kterém jest udáno, u koho jest exemplář k přijetí zasláný, nemůže pro nepřijetí žádati postihem pojištění a pro neplacení žádati postihem zaplacení dříve, dokud nedá protestem zjistiti:

1. že mu exemplář k přijetí zasláný uschovatelem vydán nebyl;
2. že také na duplikát nebylo lze obdržeti přijetí nebo zaplacení. —

2. Přepisy směnečné.

Čl. 70. Přepisy směnky musí obsahovati přepis směnky a indossací i poznámek na ní se nacházejících, a musí na nich býti slova, „až dotud přepis (kopie)“ nebo jiné tomu podobné vyznačení.

V přepisu má se podotknouti, u koho jest prvopis směnky, jenž byl zaslán k přijetí. Neučiní-li se tak, nepozbývá proto indossovaný přepis směnečné platnosti.

Čl. 71. Každá původní indossace, jež se nalézá na přepisu směnky, zavazuje indossanta tak, jako by byla na směnce původní.

Čl. 72. Uschovatel směnky původní jest povinen vydati ji majiteli přepisu, opatřeného jedním nebo více původními indossacemi, pokud tento prokáže, že jakožto indossatář nebo z jiné příčiny má právo ji převzít.

Nevydá-li uschovatel směnku původní, má majitel směnky přepsané právo, žádati postihem pojištění teprve pak, když byl učiněn protest v čl. 69. č. 1. podotknutý, a po nastalé splatnosti v přepisu udané má právo postihem žádati placení na těch, jichžto původní indossace nalézají se na přepisu.

XI. Směnky ztracené.

Čl. 73. Vlastník směnky ztracené může žádati za amortisaci její u soudu místa platebního.

Soud, k němuž podána byla žádost za umoření směnky, má vydati na to edikt, vyzvatí v něm majitele směnky, aby ji k soudu předložil, vyměřiti mu k tomu lhůtu 45 dní a položití začátek její. není-li směnka ještě dospělá, na den po dospělosti směnky nejprve přisti.

Po započetí jednání umořovacího a po dospělosti směnky může vlastník směnky žádati příjemce, aby zaplatil, dá-li mu jistotu až do umoření směnky. Nedá-li ale takové jistoty, může pouze žádati, aby suma, z přijetí dlužná, složena byla k soudu.

Čl. 74. Majitel směnky, kterýž dle ustanovení čl. 36. se legitimoval, může jen tehda býti přidržen, aby tuto vydal, když byl nabyt směnky nesprávně, nebo když se při nabytí směnky dopustil hrubé nedbalosti.

XII. Směnky falešné.

Čl. 75. I když jest podpis vydatele směnky falešný nebo zfalšovaný, podrží přece pravé přijetí i pravé indossace směnečnou platnost.

Čl. 76. Ze směnky, na které jest falešná neb zfalšovaná akceptace nebo indossace, zůstávají zavázáni způsobem směnečným veškerí indossanti i vydatel, jichž podpisy jsou pravé.

XIII. Promlčení směnečné.

Čl. 77. Směneční nárok na příjemce promlčuje se ve třech letech, počítajíc ode dne dospělosti směnky.

Čl. 78. Postihací práva majitele (čl. 50.) na vydatele a na předchůdce promlčují se:

1. ve třech měsících, když byla směnka splatna v Evropě, kromě Islandu a ostrovů Faröerských;

2. v šesti měsících, když byla směnka splatna v přímořských zemích asiatských a afrických podle moře Středozemního a Černého, nebo na náležejících k přímoří tomuto ostrovech v těchto mořích;

3. v osmnácti měsících, když byla směnka splatna v jiné mimoevropské zemi nebo na Islandu nebo ostrovech Faröerských.

Promlčení počíná proti majiteli ode dne předsevzatého protestu.

Čl. 79. Postihací práva indossanta (čl. 51.) na vydatele a ostatní předchůdce promlčují se:

1. ve třech měsících, když postihatel přebývá v Evropě, kromě Islandu a ostrovů Faröerských;

2. v šesti měsících, když postihatel přebývá v přímořských zemích asiatských a afrických podle moře Středoziemního a Černého, nebo na ostrovech v mořích těch k přímoří tomuto náležejících;

3. v osmnácti měsících, když přebývá postihatel v jiné mimo-evropské zemi aneb v Islandu nebo na ostrovech Faröerských.

Proti indossantu běží lhůta, jestliže zaplatil dříve, než podána byla na něho směnečná žaloba, ode dne zaplacení, ve všech ostatních případech ale ode dne dodané mu žaloby nebo obsilky.

Čl. 80. Promlčení (čl. 77—79) přerušuje se jenom dodáním žaloby a toliko proti tomu, kdo jest žalován.

V tom ohledu platí však opovědění rozepře obžalovaným učiněné, jako žaloba.*)

XIV. Žalobní právo věřitele směnečného.

Čl. 81. Směneční závazek vztahuje se na vydatele, příjemce a indossovatele směnky, jakož i na každého, kdo spolu podepsal směnku, přepis směnky, akceptaci nebo indossaci a to i tehdy, když se při tom jmenoval toliko rukojmím (per aval).

Povinnost osob těchto vztahuje se na vše, čeho pohledávati může majitel směnky pro nevyplnění závazku směnečného.

Majitel směnky držeti se může, co se týče celé jeho pohledávky, jednotlivých osob; na jeho vůli záleží, na kterém ze směnečně zavázaných nejdříve se chce hojiti.

Čl. 82. Dlužník směnečný užiti může jen takových námitek, které vycházejí ze samého práva směnečného, nebo které mu přísluší přímo proti žalobci, jenž právě žaluje.

Čl. 83. Pominul-li směnečný závazek vydatele nebo příjemce promlčením nebo tím, že se opomenulo učiniti, co k udržení práva směnečného zákonem bylo předepsáno, zůstávají vydatel neb příjemce majiteli směnky jen potud zavázáni, pokud by se jeho škodou obohatili.

Proti indossantům, jichž směnečný závazek pominul, nemá takový nárok místa.

XV. Zahranichní zákonodárství.

Čl. 84. Způsobnost cizozemce vejíti v závazek směnečný, posuzuje se dle zákonů té země, do které on přísluší. Cizozemec ale,

*) Přihlášení pohledávky v konkursu přerušuje také promlčení.

který dle zákonů své vlasti k směnkám není způsobilý, zavazuje se, přijme-li povinnosti směneční v těchto zemích potud, pokud jest způsobilý k směnkám dle zákonů zemí těchto.

Čl. 85. Podstatné části směnky v cizích zemích vydané, jakož i každého prohlášení v zemích cizích zdělaného, posuzují se dle zákonů toho místa, kde se prohlášení stalo.

Byla-li ale prohlášení směnečná v zemích cizích zdělána tak, jak toho zdejší zákony žádají, nemůže z toho, že jsou dle cizozemských zákonů nedostatečná, vzejíti žádná námitka proti právní závaznosti těch prohlášení, která později v zemích těchto na směnku byla napsána.

Taktéž mají směnečnou platnost prohlášení směnečná, jimiž se zavazuje některý zdejší obyvatel jinému obyvatele zdejšímu v cizozemsku, byť zdělána byla jen tak, jak toho zdejší zákony žádají.

Čl. 86. Co se týče formy jednání, jež se mají se směnkou v místě zahraničním předsevzítí za účelem vykonání nebo zachování práva směnečného, rozhoduje právo tam platné.

XVI. Protest čili osvědčení směnečné.

Čl. 87. Všeliký protest musí se předsevzítí notářem nebo úředníkem soudním.

Aby se k tomu přivzali svědkové nebo zapisovatel, není potřebí.

Čl. 88. Protest musí obsahovati:

1. doslovný opis směnky nebo přepisu, i všech na jednom nebo na druhém se nacházejících indossací a poznámek;

2. jméno neb firmu osob, pro které a proti kterým se před se běře;

3. žádost, jež vznáší se na osobu, proti které se protest učinil, odpověď její nebo připomenutí, že žádné odpovědi nedala nebo že nemohla býti nalezena;

4. udání místa, jakož i kalendářního dne, měsíce a roku, kterého se stalo vybídnutí (čl. 3.) nebo kterého byl o ně, však bez účinku, pokus učiněn;

5. v případě přijetí pro čest nebo zaplacení pro čest musí se připomenouti, kým, pro koho a jak bylo nabízeno a učiněno;

6. podpis notáře nebo soudního úředníka, který osvědčení předsevzal s připojenou úřední pečeti.

Čl. 89. Musí-li nějaké směneční konání žádati se od více osob, třeba jest toliko jediné protestní listiny o takovém kolikerém vybídnutí.

Čl. 90. Notáři a úředníci soudní povinni jsou učiněné jimi protesty dle celého jich znění den ode dne a v pořádku dle data vepsati do zvláštního rejstříku, jehož list od listu opatřen jest čísly pořadem jdoucími.

XVII. Místo a čas k předkládání čili praesentaci a k jiným výkonům v obchodu směnečném.

Čl. 91. Předložení směnky k přijetí nebo placení, protestování, žádání duplikátu směnky, jakož i všeliké jiné výkony, jež se mají předsevzít u jisté osoby, musí se předsevzít v její místnosti obchodní a není-li takové, v jejím obydlí. V jiném místě, na př. na burse, státi se to může toliko s obaplným srozuměním.

Že se nemohla vypátrati obchodní místnost nebo obydlí, má se teprv tehdy pokládati za zjištěné, když i dotaz, notářem nebo úředníkem soudním na místní policejní úřad o tom učiněný, zůstal bez účinku, což připomenouti se musí v protestu.

Čl. 92. Dospěla-li směnka k placení v neděli nebo v obecný svátek, jest nejbližší den všední dnem platebním. Taktéž se může žádati jenom v den všední, aby duplikát směnky byl vydán, aby učinilo se prohlášení, zdali směnka se přijímá, aneb jakékoliv jiné prohlášení. Případá-li doba, ve které se nejdéle žádati musí za předsevzetí některého napřed uvedeného výkonu, na neděli nebo obecný svátek, žádati se musí za takový výkon v nejbližší na to den všední.

Totéž ustanovení vztahuje se i na osvědčování směnky.

Čl. 93. Jsou-li v některém místě směnečném obecné dni platební (dni výběrní), netřeba směnku, která mezi dny platebními dospěla, platiti dříve, nežli v nejbližší den platební, pokud snad nezní směnka na viděnou.

Lhůta v čl. 41. pro protestování pro neplacení vyměřená nesmí se však překročiti.

XVIII. Nedostatečné podpisy.

Čl. 94. Směnečná prohlášení, v nichž se na místo jména položily křížky nebo jiná znamení, mají jen tehdy směneční platnost, když jsou soudem nebo notářem ověřena.

Čl. 95. Kdo podepíše směnečné prohlášení jako plnomocník někoho jiného, nemaje k tomu plnomocenství, zavázán jest osobou svou v témž způsobu, jak by byl zavázán býval domnělý zmocnitel, kdyby se bylo zmocnění stalo.

Totéž platí o poručnících a jiných zástupcích, kteří překročivše svá oprávnění, vydávají směnečná prohlášení.*)

*) Nároky ze směnečných prohlášení, kteráž nepodepsal sám jejich vydatel, nýbrž jeho jménem někdo jiný, mohou se ve směnečném řízení jen tehdy činiti platnými, když tento jiný připojil k nim i svůj vlastní podpis s dodatkem, plnomocenství naznačujícím, a když mimo to přiloží se plná moc, zmocňujícím podepsaná anebo jeho znamením ruky, notářem neb soudem ověřeným, opatřená. Zákonní předpisy o podpisu firmy kupcem se tímto ustanovením nemění. (Zákon z 19. června 1872, č. 88 ř. z.)

Oddělení třetí.

O směnkách vlastních.

Čl. 96. Podstatné části směnký vlastní (suché) jsou:

1. aby se přijalo do samé směnký pojmenování, že jest to směnka, nebo jestli směnka zdělána v cizí řeči, aby se přijal takový význam v řeči cizí, který se srovnává s oním pojmenováním;

2. aby se udala suma peněžitá, jež se má platiti;

3. aby se jmenovala osoba nebo firma, které nebo na jejíž rád vydatel chce platiti;

4. aby se ustanovil čas, kdy se má platiti (čl. 4., č. 4.);

5. aby se vydatel podepsal svým jménem nebo svou firmou;

6. aby se udalo místo, den, měsíc a rok, kde a kdy byla směnka vydána.

Čl. 97. Místo, kde byla směnka vydána, pokládá se při vlastní směnce, není-li zvláštní místo platební udáno, za místo platební a zároveň za bydliště vydatel.

Čl. 98. Následující ustanovení, daná v tomto zákoně pro směnký na jiného vydané, platí i o směnkách vlastních:

1. čl. 5. a 7. o formě směnký;

2. čl. 9.—17. o indossaci;

3. čl. 19. a 20. o předložení směnek znějících na jistý čas po vidění s tím rozdílem, že směnka se musí předložiti vydateli;

4. čl. 29. o postihu k pojištění, s tím rozdílem, že postih ten má místa, jest-li vydatel nejistý;

5. čl. 30. a 40. o placení a právu složití dospělou sumu směnečnou, s tím rozdílem, že složení toto státi se může vydatel;

6. čl. 41. a 42., jakož i čl. 45. o postihu na indossovatelích pro neplacení;

7. čl. 62.—65. o placení pro čest;

8. čl. 70.—72. o prepisech;

9. čl. 73.—76. o směnkách ztracených a falešných s tím rozdílem, že v případě čl. 73. placení konati se musí vydatel;

10. čl. 78.—95. o obecných pravidlech promlčení směnek, o promlčení práv postihacích na indossovatele, o právě žalobním věřitele směnečného, o cizozemských zákonech směnečných, o protestu, o místě a času k předkládání a jiným v obchodu směnečným přicházejícím výkonům, jakož i o nedostatečných podpisech.

Čl. 99. Vlastní domicilované směnký mají se k placení podati umístěnci, nebo není-li umístěnc jmenován, vydateli samému v tom místě, kam směnka jest umístěna a nezaplátí-li se, mají se tam dáti osvědčiti. Opomene-li kdo dáti v pravý čas směnku protestovati u umístěnce (domiciliata), ztrácí tím právo hojiti se způsobem směnečným na vydateli a indossantech. Kromě toho případu není pro zachování práva směnečného na vydatel třeba, ani aby směnka v den platební předložena byla, ani aby předsevzat byl protest.

Čl. 100. Právo hojiti se způsobem směnečným na vydateli směnký vlastní promlčuje se ve třech létech, počítajíc ode dne, kdy směnka dospěla.

Dodatek II.

Kolky a poplatky směnečné

dle zákona dne 8. března 1876 č. 26 ř. z., jehož dotyčné předpisy zní:

I. Jak se mění kolková škála I.

§ 1. (Uvádí škálu I., kterou jsme v oddílu II. uvedli).

II. Jak se má zapravovati kolek ze směnek.

§ 2. Slovem „zdejší země“ rozumí se v §§ následujících obvod, pro něž tento zákon platí: pokládána buď tedy každá směнка, mimo tento obvod vydaná, za cizozemskou.

Co se týče směnek, vydaných v zemích koruny uherské, má i přístě platiti to, co jest ustanoveno v nařízení ze dne 2. října 1868 č. 135 ř. z., zejména v §§ 26., 27. a 28. Budiž tedy, když jde o takové směnky, z poplatku, který dle tohoto zákona na ně vchází, sraženo tolik, co při jich vydání bylo král. uherským financím v kolkách nebo v penězích dle předpisu prokázaně zapláceno.*)

§ 3. Lhůty v tomto zákoně dle měsíců vyměřené počítány buďte podle čl. 32. řádu směnečného, t. j. tak, aby lhůta došla toho dne v posledním měsíci, který má totéž číslo jako den, kterým lhůta počíná, a kdyby toho dne v posledním měsíci nebylo, aby došla lhůta posledního dne měsíce toho.

Lhůty vyměřené dle dni počítány buďte dle kalendáře; avšak den, kterým lhůta počíná, se nepočítá.**)

*) Ježto se v § tomto stanoví, že platí předpisy §§ 26., 27. a 28. nař. z 2. října 1868, čl. 135 ř. z., nutno na směnky v zemích koruny uherské vydané (jedná-li se o poplatek, jež zaplatiti dlužno při jejich přenesení do obvodu zemí rakouských) užiti § 4. zákona tohoto a obnos důchodkový, zaplacený z nich dle předpisu král. financím uherským, vpočten budiž v důchodkovou povinnost, vypočtenou dle tohoto zákona (v §§ 8., 10. a 13.)

**) Má-li se vypočísti lhůta, v odstavci 1. tohoto paragrafu stanovená, pokud jde o užiti škály I. nebo II., dlužno hleděti k tomu, shoduje-li se den, kdy směнка je splatna, co do označení svého s tím dnem, kdy byla vydána. Na př. směнка vydaná dne 28. února jen tehdaž by podléhala kolku dle škály I., kdyby nejdéle dne 28. srpna téhož roku splatna byla; směнка dne 28. února vydaná, dne 29. nebo 30. srpna splatná, kolkovati by se musela již dle škály II. Právě tak by na př. u směnky dne 30. září 1876. vydané, dne 31. března 1877 splatné, nevyměřil se kolek dle škály I., nýbrž dle škály II. (nařízení vykonávací ze dne 31. března 1876.)

§ 4. Ze směnek v zemích zdejších vydaných, cizích i vlastních, splatných v určité lhůtě, nebo na viděnou, nebo na určitý čas po vidění — a nechť se mají platiti v zemích zdejších nebo cizích — platí se kolek dle sumy, na kterou směnka zní, totiž:

a) není-li již ze směnky samé viděti, že je splatná později než v šesti měsících ode dne vydání, a není-li tu případ v konečné větě tohoto paragrafu uvedený, platí se kolek dle škály I.;

b) jest-li již ze směnky samé viděti, že je splatná později nežli v šesti měsících ode dne vydání, platí se kolek dle škály II.

Z každé směnky znásobené (z druhé, třetí atd.), též z každé kopie směnky na jiného převedené, platí se též kolek, jako z prvního exempláře; avšak z několika exemplářů směnky zproštěn jest z koliků onen, který výhradně určen jest toliko k tomu, aby trassátem nějakým vně mocnářství Rakouského bydlícím byl přijat a na jehož přední straně napsána jsou slova: „jest toliko k akceptu ustanoven“ — když se zadní strana toho exempláře přeškrtně, aby se na ni nemohl napsati ani rubopis, ani potvrzení obdržecí.

§ 5. Nebyly-li směnky v § 4. a) uvedené, totiž směnky splatné na viděnou nebo určitý čas po vidění do šesti měsíců po jich vydání ku placení předloženy, nutno po uplynutí této šestiměsíční lhůty poplatek doplniti na část vypadající dle škály II.

Má-li se směnka některá, pod § 4. a) náležející, v určité lhůtě splatná, po šesti měsících ode dne vydání dáti dále (čimž se však nerozumí giro ku přijetí peněz nebo per procura dle čl. 17. ř. sm.), doplaceno buď — prve nežli se dá dále — tolik, co se na kolek dle škály II. nedostává.

Dá-li se jen část sumy směnečné dále, a byla-li směnka, když se vydávala, poplatku zproštěna, zapraven buď poplatek s postoupenou částí dle škály II. se srovnávající; byla-li však směnka již původně kolku podrobena, zapraveno buď to, oč jest poplatek z postoupené sumy dle škály II. vypadající větší, než poplatek z téže sumy dle škály I., kteráž platila toho času, když směnka byla vydána.

§ 6. Z každé písemné prolongace směnky v zemích zdejších vydané zapraven buď poplatek, a sice: neprodlouží-li se lhůta na více než šest měsíců, dle škály I., jinak dle škály II.

Lhůta prodloužená počítá se od toho dne, kterého došla předešlá lhůta ku placení, a nikoliv ode dne prohlášení prolongace.

§ 8. Dojde-li nějaká směnka cizozemská (§ 2.) do zemí zdejších, vzejde zpravidla (§ 9.) již tím povinnost, kolek z ní zapraviti (§ 13.), a sice:

a) podle škály I., není-li již ze směnky viděti, že je splatná později, nežli ve 12 měsících ode dne vydání, a

b) podle škály II., když jest ze směnky viděti, že je splatná později, než ve 12 měsících ode dne vydání.

Co ustanoveno v předposledním odstavci § 4., dále pak v §§ 5., 6. a 7., vztahuje se také k těmto směnkám a k prolongacím

písemným v zemích zdejších k nim připojeným, s tou toliko změnou, že lhůty v §§ 5. a 6. na šest měsíců vyměřené u takových směnek prodlužují se na 12 měsíců.

§ 9. Výminku z pravidla, daného v § 8., činí jen směny cizozemské, které jsou jen v cizích zemích splatné. Z takových směnek musí se kolek platiti teprve, když se v zemích zdejších uvedou v oběh (§ 10.), ve kterémž případě zapraviti dlužno za takové směny a za prolongace k nim v zemích zdejších připojené zpravidla jen 4 haléře za každých 200 K sumy směnečné, přičemž se zbytek pod 200 K počítá za plných 200 K.

Učini-li se však směnka dodatečně v zemích zdejších splatnou, nebo užije-li se jí v zemích zdejších u soudu, doplněn buď poplatek, když se to stane, resp. když se směny užije u soudu, na plný obnos toho, co dle § 8. připadá.*)

§ 10. O směnce pokládá se, že jest dána v oběh, když ji někdo opatří akceptem, rukojemstvím nebo rubopisem, a vůbec, když směny na svůj nebo na cizí účet nabude, ji zcizí, zastaví nebo za jistotu přijme, ku přijetí nebo ku placení praesentuje, něco na ni zaplatí nebo přijme, pro nepřijetí nebo neplacení dá protest učiniti, nebo když směny úředně užije, nechať se jméno nebo firma jeho na směnku napíše nebo ne.

§ 11. Akcepty ku směnce připojené jsou kolku prosty, vyjma případ v § 12. uvedený, nechať směnka je kolku zproštěna nebo se z ní platí kolek dle škály I., nebo kolek nižší neb vyšší.

Rubopisy, pojímajíc v ně i rubopisy per procura, ku přijetí peněz a t. p. (čl. 17. sm. ř.), pak rukojemství a potvrzení obdržeci na směnkách kolku zproštěných, nebo kolku dle škály I., aneb kolku nižšímu podrobených, jsou taktéž kolku prosty, vyjma případ v § 12. uvedený. —

§ 12. Byl-li však rubopis, nebo bylo-li rukojemství a potvrzení obdržeci připojeno ku směnce, z níž se platí kolek dle škály II., nebo bylo-li to neb ono prohlášení připojeno k nějaké jiné směnce tehdy, když dle tohoto zákona kolek ze směny měl se dle škály II. doplniti, anebo byl-li rubopis připojen v takovém čase, že následkem tohoto připojení má se kolek dle škály II. doplniti (§ 5.), tedy se má za rubopis, rukojemství a potvrzení obdržeci kolek zapraviti — a sice podrobeny jsou:

a) rubopisy kolku podle škály I. rubopisy pak, k nimž doloženo jest „ku přijetí peněz“, „per procura“, nebo k nimž připojena jest nějaká jiná formule, kterou se vyznačuje plnomocenství (čl. 17. ř. sm.), jsou podrobeny témuž kolku jako smlouvy zmocňovací (tar. pol. 111. zák. z 9. února 1850 č. 50. ř. z.);

*) Výhoda propůjčená v tomto paragrafu cizozemským směnkám průvozním pomine, jakmile později, na př. tím, že připojí se tuzemská adresa podpůrná, místo placení, akcept pro čest — přivodí se splatnost směny v tuzemsku aneb jakmile se jí v tuzemsku soudně upotřebí, protože v případech takových směnka přestává býti směnkou pouze průvozní. (Nař. výkon. ze dne 31. března 1876.)

b) rukojemství kolku dle škály II., podle sumy závazku zaručeného;

c) potvrzení obdržecí kolku dle škály II., podle sumy, na kterou se potvrzení vydává.

§ 13. Kolek ze směnky v zemích zdejších vydané zapraven buď prve, než se na papíře ku směnce ustanoveném strany podepíší, ze směnky však, vydané v zemích cizích, zapraven buď kolek prve, než se směnka v zemích zdejších dá v oběh (§ 10.) a není-li směnka jen v cizích zemích splatná, na všechen způsob prve, než projde 14 dní od přenesení směnky do zemí zdejších.

§ 14. Povinnost, zapraviti kolek ze směnky, může se vyplniti toliko tímto způsobem:

A. Užitím kolkovaných blanketů úředních.

B. Užije-li se blanketů úředních, jimiž však kolek není úplně zapraven, též užije-li se blanketů jiných, aneb vydá-li se směnka a neužije-li se k ní úředního blanketu, učiní se povinnosti dotčené zadost tím, že se známky kolkové s připadajícím poplatkem, dle případu s kollem doplňovacím se srovnávající, na hřbetě papíru, jehož se ku směnce užije, prve než směnka se napíše, přilepí a úřadem k tomu zmocněným pečeti úřední překolkují.

Datum této obliterace, není-li již na vytištěném kolku, budiž úřadem, který známky překolkoval, ciframi do každé známky vepsáno.

Jest-li na papíře již podepsán vydatel, akceptant anebo indosant nebo vůbec některá strana, nemůže již úřad známky kolkové překolkovati; kdyby kdo jinak, nežli v odst. B. předepsáno, známkami kolkovými kolek zapravil (vyjma případy níže pod lit. F. uvedené), jmenovitě kdyby se překolkovaly známky pečeti nějaké osoby soukromé nebo pečeti nějakého úřadu, který není k úřednímu překolkování zmocněn, neučiní se tím dosti povinnosti kolkové.

C. Jde-li o zapravení kolku ze směnky v tuzemsku vydané, přilepeny buďtež známky kolkové s kollem náležitým se srovnávající na rubu směnky, a to, není-li na něm ještě nic napsáno, na horním kraji, jinak ale přímo pod posledním cizozemským zápisem tam se nacházejícím, tak, aby nad známkami nebylo již žádného příhodného místa, kde by se rubopis nebo něco jiného mohlo napsati. načež buď úřad včas (§ 13.) požádán, aby známky přilepené, jak pod lit. B. tohoto paragrafu předepsáno, překolkoval.

D. Jde-li o doplnění kolku u některé směnky, která byla původně kolku zproštěna nebo menšímu kolku podrobena (§§ 5., 7., 8. a 9.), přilepeny buďtež známky kolkové s kollem doplňovacím se srovnávající na rubu směnky dříve, než se jí užije k účelu, k němuž toho doplnění potřebí, anebo dříve, než nastane okolnost nebo doba, která tohoto doplnění vyžaduje; kdyby povinnost, doplniti kolek, vzešla tím, že se má směnka podati k soudu (§§ 7. a 8.), tedy má soud známky úředně překolkovati. Kromě toho však povinna jest strana pod svým zodpovídáním vyžádati si toho, aby překolkoval známky úřad k tomu zmocněný dle odst. B. dříve ještě než se směnky k tomu účelu, k němuž toho doplnění potřebí, užije,

aneb než nastane okolnost nebo doba, která toho doplnění vyžaduje. —

E. Čini-li poplatek, který se má zapraviti, případně poplatek doplňovací, počítajíc k němu i přírážku, více než 50 K, tedy se může ve lhůtách v § 13. uvedených, anebo dle případu dříve, než nastane doba neb okolnost, na které se zakládá povinnost, zapraviti nebo doplniti poplatek (§§ 5., 7., 8. a 9.), zaplatiti přímo u některého úřadu k vyměřování poplatků ustanoveného, ve kterémž případě tento úřad na směnce, vztahmo na papíře ku směnce určeném, potvrdí, že poplatek jest zapraven.

F. Poplatek za prolongace (§ 6.), též za prohlášení kolků podrobená a ku směnce připojená (§§ 11. a 12.), zapraven buď — není-li třeba proto, že čini více než 50 K, zaplatiti jej přímo dle odst. *E.* — tak, jak ustanoveno v odstavci *B.*, nebo jak vůbec předepsáno v § 3. nař. z 28. března 1854 (č. 70. ř. z.) t. j. tím způsobem, že se známky kolkové s poplatkem se srovnávají, prve než se sdělá prolongace nebo jiné prohlášení, na onom místě směnky, na němž se prolongace neb jiné prohlášení připojiti má, přilepí, a že se na barevném poli pod znamením kolkovým napíše přes ně první řádek prohlášení v rovné čáře pořad jdoucí, nebo čini-li toto prohlášení jen jeden řádek, část toho prohlášení, nikoli však nadpis nebo podpis.

Jestli by se nepsalo přes známky, nýbrž vytisklo-li by se přes ně razítko soukromé, nemělo by to ani v tomto případě účinku.

§ 15. Správě finanční zůstává se na vůli, aby dala tisknouti pro tu neb onu firmu blankety zvláštní, úředním znamením kolkovým opatřené. O takových blanketech platí, co nařízeno o blanketech úředních (§ 14. *A.* a *B.*)

§ 16. Poplatek ze směnky v zemích zdejších vydané, též z prohlášení na ní napsaných (prolongace, rubopisy atd.), povinni jsou, zřetel majíc k době, kdy povinnost kolková vznikla, rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti vydavatel, podpisatel nebo spolupodpisatel akceptu, rubopisu nebo jiného prohlášení na směnce napsaného, vůbec každý, kdo měl v oběhu směnky činem nějakým v § 10. připomenutým nějaké účastenství; mimo to ten, kdo učiniv protest, neoznámil dle předpisu, že byl zákon přestoupen, a konečně majitel směnky.

Zapravil-li však některý z těch, již jsou povinni kolek zaplatiti, poplatek, který měl býti zapraven, dříve než dal směnku v oběh nebo učinil protest, tedy se může hojiti na těch předchůdcích, kteří dle zákona byli nejprve povinni poplatek zapraviti, ač nebyli-li této povinnosti pro svou osobu zproštěni.

§ 17. Zaplatiti kolek ze smének cizozemských a z prohlášení k nim v tuzemsku připojených, povinni jsou rukou společnou a nerozdílnou ti, kdož předsevezmou v tuzemsku čin nějaký, kterýž dle § 10. předpokládá povinnost kolek zapraviti, též ti, kteří toho času, když vzejde povinnost kolek zapraviti (§ 13.), jsou majiteli

směnky, konečně ten, kdo učiní protest, neoznámiv dle předpisu, že byl zákon přestoupen.

Závěrečná věta § 16. platí obdobně i zde.

§ 18. vztahuje se na kolkování kupeckých poukázek; § 19 na účty.

V. Jakou škodu přináší přestoupení zákona.

§ 20. a) Při směnkách, nebylo-li povinnosti kolkové zadost učiněno, nebyl-li totiž z listiny kolek buď naprosto zapraven, nebo nebylo-li zapraveno tolik, kolik zákonem vyměřeno, anebo nebyl-li kolek zapraven včas anebo tak, jak je předepsáno, tedy budiž — aniž by se zavedlo řízení trestní, podle nálezu, jímž se zjistilo, že zákon byl přestoupen, od osob, které jsou dle zákona povinny, poplatek zaplatiti, nebo jsou z něho právy, vybrán rukou nerozdílnou poplatek zvýšený.

Poplatek zvýšený, pojímajíc v něj poplatek řádný, činí:

1. jde-li o poplatky dle škály I. zapravované, o poplatky v § 9. ustanovené, a o stálé poplatky z listin pod lit. a) uvedených, padesateronásobně tolik;

2. jde-li o poplatky z listin pod lit. a) uvedených, dle škály II. zapravované, činí zvýšený poplatek desateronásobně tolik, co poplatek, který buď naprosto nebyl zaplacen, nebo nebyl zaplacen dle předpisu nebo v pravý čas.

Měl-li se dle tohoto zákona poplatek původně nižší později doplniti na poplatek dle škály II., tedy vyhledáno buď to, oč se má původní doplatek zvýšiti, pokud tento doplatek schází, dle odst. 1. tohoto paragrafu, a nedostávající se doplněk dle odst. 2.

Má-li se pro zkrácení důchodků kolkových, když jde o listiny pod lit. a) uvedené, nalézt pokuta nějaká (§§ 82. a násl. zák. ze dne 9. února 1850), nemá nejmenší mira pokuty činiti méně, než poplatek zvýšený, dle tohoto zákona vypadající, aniž se může pokuta, která se má za příčinou upuštění od řízení trestního podle §§ 541, a 544. trestního zákona důchodkového složiti aneb pojistiti, pod tento zvýšený poplatek vyměřiti.

§ 21. Oznámí-li ten, kdo má nésti škodu přestoupením zákona vzešlou úřadu finančnímu, že zákon přestoupil, dříve než tento úřad odjinud se o tom doví a zaplatí-li hned poplatek, o který důchodky byly zkráceny, i s poplatkem zvýšeným, vzdav se všeliké další stížnosti, tedy se má od něho vybrati zvýšeného poplatku — krom řádného poplatku — jen polovic toho, oč by se byl měl řádný poplatek podle § 20. zvýšiti.

Kromě tohoto případu zvýšené poplatky a pokuty v § 20. ustanovené ani se nesnižují ani nepromíjejí.

§ 22. Ten, kdo přijme listinu nějakou, kolku podrobenou, v § 20. pod. lit. a) uvedenou, která není kolkovaná, nebo jest kolkovaná nedostatečně, aneb není kolkovaná dle předpisu aneb v pravý čas, může sebe i své nástupce zprostiti placení části poplatku zvýšeného, řádný poplatek převyšující a jestli případ takový,

že se může k němu přikročiti dle důchodkového zákona trestního, může se zprostiti i pokuty, když ve třiceti dnech ode dne přijetí této listiny nejprve příštích příslušnému úřadu finančnímu oznámí, že zákon byl přestoupen.

Důkaz, že lhůta byla dodržena, náleží straně (§ 24).

§ 23. Akceptant, indossant, nebo kdo jiný jest dle §§ 16. a 17. tohoto zákona povinen poplatek zaplatiti, nemůže z toho, že směnka toho času, když ji podepsal, aneb když nastala okolnost, na které se zakládá jeho povinnost poplatek zaplatiti, byla vadná, činiti námitky proti zákonným účinkům, vzešlým z toho, že poplatek nebyl zapraven, nebo že byl zapraven nedostatečně.

§ 24. Není-li možno ze směnky zřejmě vyrozuměti, že je tu ta okolnost, nebo že nastala doba, na které se zakládá povinnost kolková, nebo doplnění aneb zvýšení poplatku, tedy se až do té chvíle, než strana opak toho dokáže, vzhledem k vyměření poplatku má za to, že jest tu ona doba aneb že nastala ona okolnost, na které se zakládá povinnost kolková aneb vyšší míra poplatku.

Podle těchto pravidel pokládá se zvláště také až do té chvíle, než se opak toho prokáže, za to, že indossament či rubopis nedatovaný na směnce, vydané před více než šesti měsíci v tuzemsku, před více než dvanácti měsíci v cizozemsku, připojen byl teprve po projití těchto šesti, vztažně dvanácti měsíců, ode dne vydání směnky počínajíc (§§ 5. a 8.)

§ 25. Dohodce obchodní (sensál), který měl účastenství při vydávání směnky nějaké, o které věděl nebo věděti mohl, že není náležitě kolkována, práv jest z poplatku, o který důchodky jsou zkráceny, i z poplatku zvýšeného, a potrestán bude mimo to tresty disciplinárními, ustanovenými v § 84 c) al. II. zákona ze dne 4. dubna 1875 č. 68. ř. z.

§ 26. Co se týče promlčení škodných účinků z přestoupení tohoto zákona vzešlých, jako vůbec, pokud v tomto zákoně nic jiného není ustanoveno, mají také příště ohledně směnek platnost obecné zákony důchodkové.

§ 27. Jest-li na některé směnce, na úředním blanketu napsané neb známkami na úřadu překolkovanými opatřené, vydané, ale ještě nepřijaté, již podpis vydatelův, není to překážkou, aby se vyměnila za jiný blanket kolkovaný nebo za známky kolkové tehdy, když jest vydatelem na vlastní jeho řád vydána, když není na ní ani akceptu, ani rubopisu a vůbec podpisu strany nějaké, a když se podá k vyměnění dříve, než dospěla k placení.*)

*) Úřadům oprávněným nyní k vyměňování dává se vůbec moc, aby v § 27. naznačené tuzemské směnky, pokud splněny jsou všechny tam předepsané podmínky, za jiné úřední blankety směnečné, případně za známky kolkové v téže ceně vyměňovaly. Dotyčná žádost budiž dle odst. 44 q) zák. důchodkového vyřizována. Rozhodovati o výměně směnek, adresovaných na směnečníka v cizozemsku, vyhrazeno jest ministerstvu financí. (Nař. vykon. ze dne 31. března 1876.)

VI. Jak se zvyšuje míra úroků z prodlení.

§ 28. Míra úroků z prodlení, které se mají, když kdo přestoupí lhůtu ku placení přímých poplatků a ekvivalentu poplatkového zákonem vyměřenou, dle nařízení ze dne 6. dubna 1856 č. 50. ř. z. zapraviti, zvyšuje se na 6⁰/₀; když by se však poplatky vybrané následkem rekursu straně vrátily, budtež ji 6⁰/₀ úroky ze sumy navracené od toho dne, kdy tato suma byla zaplácena, nahrazeny. —

VII. Ustanovení závěrečná.

§ 29. §§ 1., 2., 3. a 4. zák. z 29. února 1864 a tarifová položka 113. změněných tarifových ustanovení zákona ze dne 13. prosince 1862 pozbývají platnosti.

§ 30. Mému ministru financí se ukládá, aby tento zákon ve skutek uvedl.*)

*) Platnost zákona tohoto počala dnem 1. května 1876.

Dodatek III.

Poplatky za směnečné protesty a platební rozkazy.

A. Směnečné protesty, kteréž jsou sepsány notářem, vyžadují kolek 2 K; jsou-li sepsány soudem, až do sumy 400 K kolek 4 K, z vyšší sumy 6 K. Zák. z 13. prosince 1862, č. 80. ř. z.)

Poplatek notáři za sepsání protestu obnáší: do sumy 400 K 2 K, od 400—2000 K 4 K, od 2000—8000 K 6 K, přes 8000 K 8 K, mimo to za každou praesentaci podpůrné adressy 92 hal. (§ 7. not. sazby z 25. července 1871 č. 75. ř. z.)

B. Poplatek za směnečné platební rozkazy činí: do sumy 100 K kolek 2 K; od 100—400 K kolek 5 K; od 400—1600 K kolek 10 K; přes 1600 K $\frac{1}{2}$ percenta sumy směnečné s mimořádnou přírůžkou 25⁰/₀. Tento poslední poplatek nemá, byla-li směnečná žaloba zamítnuta, nikdy obnášeti méně než 10 K a ne více než 30 K. (Zák. ze dne 13. prosince 1862 č. 80. ř. z., tar. pol. 103.)

Rejstřík.

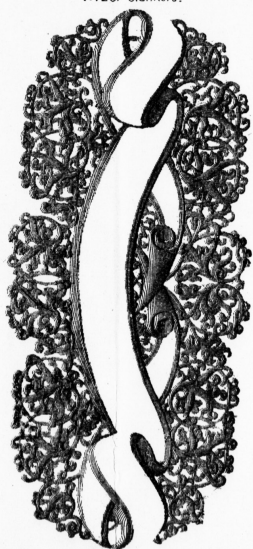
- A**dressa podpůrná 66 a násl. 89, 90.
Adressát podpůrný 67.
Adressovatel podpůrný 67.
Akcept 20.
Akceptant viz Příjemce.
Amortisace viz Umoření.
Aval viz Rukojemství směnečné.
Avalista viz Rukojmí směnečný.
- B**lanco indossameut 35, 36, 78.
Blanket směnečný (vyplnění) 1, 2.
Blbi 17.
- C**izincova způsobilost 97.
- D**iskont směnky 75 a násl.
Domicil viz Umístění.
Domiciliat viz Umístěnek.
Duchovní řády 17.
Duchovní světští 17.
Duplikáty 48 a násl. 69, 92, rozdíl od kopie 60.
- E**skont směnky 75 a násl.
- G**irant viz Rubopisec.
Giratar viz Rubopisník.
Giro viz Rubopis.
- H**luchoněmi 17.
Hodnota 8.
Honorant viz Příjemce pro čest a Placení pro čest.
Honorát viz Poctěný a Placení pro čest.
- I**ndossament viz Rubopis.
Indossant viz Rubopisec.
Indossatář viz Rubopisník.
Intervenient viz Příjemce čestný.
- K**olkování směnky 9, 14, 15, 16, 88 a dodatek II.
Kvitování směnky 79.
- M**arnotratníci 17.
Měna směneční 79.
Mezinárodní právo 97.
Místo vydání 4, 27.
 „ splatnosti 5, 27, 28.
Moratorium 90.
- N**ámitky směnečné 94.
Návěští 8, 9.
Návratní účet 86, 90, 93, 94.
Nezletili 17, 18.
Notifikace o čestném přijetí 68.
 „ o neplacení 85, 86, 93, 94.
- O**deslatel viz Remittent.
Odročení viz Prolongace.
Ordre viz Řád.
Osoby právnické 18.
Osvědčení pro nepřijetí 21, 22, 23.
 „ pro částečné přijetí 24.
 „ pro obmezené přijetí 24.
 „ pro nevydání duplikátu 52.
 „ pro nevydání originálu 60.
 „ pro neplacení 82, 83, 84, 93, 94.
 „ o čestném přijetí 68.
 „ pro nepřijetí čestného placení 90.
- P**lacení čestné 89 a násl.
Placení směnky 69 a násl.
Poctěný 67, 89.

- Podpůrná adresa viz Adresa podpůrná.
 Postih pro neplacení 82 a násl.
 Postih zajišťovací 20.
 Praesentace směnky 69, 82, 83.
 Prodloužení moci otcovské 17.
 Prolongace 91.
 Promlčení 93, 94.
 Protest viz Osvědčení.
 Provis směneční 80, 87, 93, 94.
 Přepis směnky (kopie) 57 a násl., 69.
 Převod směnky 33 a násl.
 Příjemce 20, 21, 52, 54, 61—65, 70, 80.
 Příjemce čestný 67 a násl. 69, 71, 89, 90.
 Přijetí směnky 19 a násl.
 „ odepření 21 a násl., 61.
 „ částečné 24, 25.
 „ obmezené 24.
 „ znamením ruky 24, 25.
 „ prokuristou 24, 25.
 „ lhůta k přijetí 32.
 „ čestné 67 a násl.
 Přívěsek 38, 39.
- R**egress viz Postih.
 Remittent 4, 6, 11, 13, 29, 30, 34, 37, 45, 46, 51, 53, 55.
 Rubopis vyplněný 33 a násl.
 „ nevyplněný 35, 78.
 „ škrtnutý 38.
 „ zmochovací 41, 42.
 „ inkassní 42.
 „ splatné směnky 43, 44.
 „ bez protestu 87.
 „ bez závaznosti (obliga) 42.
 „ přímý (recta) 46, 47.
 „ zakázaný vydatelem 45.
 Rubopisec 34 a násl., 43, 44, 50, 52, 55, 57, 60, 66, 69, 77, 78, 82.
 Rubopisník 34 a násl., 43, 46.
 Rukojemství směnečné 73 a násl.
 Rukojmí směnečný 73 a násl.
- Ř**ád 8, 37.
- S**chovatel 50, 58.
 Směnečník 6, 20, 21, 34, 69, 70, 78, 79, 90.
 Směneční obnos 4, 9, 13.
 Směnečný řád všeobecný 9, 98.
 Směnka 3—7.
 Směnka cizí 3—6, 20.
 Směnka à dato 4, 12.
 „ à drittura 87.
 „ druhá 7, 48 a násl.
 „ falešná 14.
 „ jediná 7.
 „ lhůtní 4.
 „ na viděnou 4, 13, 82.
 „ na dobu po vidění 4, 13, 82.
 „ na trhy 4, 13.
 „ návratní 87, 88.
 „ nepravdivá 29 a násl.
 „ nezpůsobilých 17.
 „ a způsobilých 18.
 „ první 7, 48 a násl.
 „ přijatá 20.
 „ přímá 45.
 „ recta 45.
 „ umístěná 31 a násl. 78, 79, 80, 81, 84.
 „ třetí 7, 48 a násl.
 „ vlastní 27 a násl., 29.
 „ vydaná 3—6, 20.
 „ vydaná na vlastní řád 29.
 „ vydaná vlastní 30.
 „ vydaná vlastní na vlastní řád 30.
 „ znamením podepsaná 14.
 Splatnost směnky 4, 12.
 Společenstva 18.
 Společnosti obchodní 18.
 Spolky nedovolené 18.
- Š**ílení 17
- T**rassant viz Vydatel.
 Tratta viz Směnka vydaná.
 Trassat viz Směnečník.
- U**místěná směnka 32, 78, 79, 80, 81, 84.

- Umístětec 32, 78, 79, 80, 84.
 Umístění 31, 32.
 Umoření 92.
 Úrok z prodlení 85.
- V**ojáci činné služby 17, 18.
 „ v záloze 18.
 „ na dovolené 18.
 Vojenské osoby v hodnosti důstojníků 17.
 Vydatel směnky vlastní 27, 29, 30, 45, 46, 48, 51, 54, 70, 80.
 Vydatel směnky vydané 4, 6, 29, 30, 45, 46, 48, 51, 54, 66, 69, 82.
- Z**ajištětec 65.
 Zajištění pro nepřijetí 21 a násl., 61.
 „ pro nejistotu příjemce 61, 65.
 „ pro nevydání duplikátu, kopie 61.
 Zajišťovatel 65.
 Zmocněnec ku přijetí 24, 25.
 Způsobilost k právům 17, 38.
 „ k závazkům 17, 38.
 „ doby, dle níž se řídí 18.
- Ž**aloba 95, 96 a dodatek III.
-

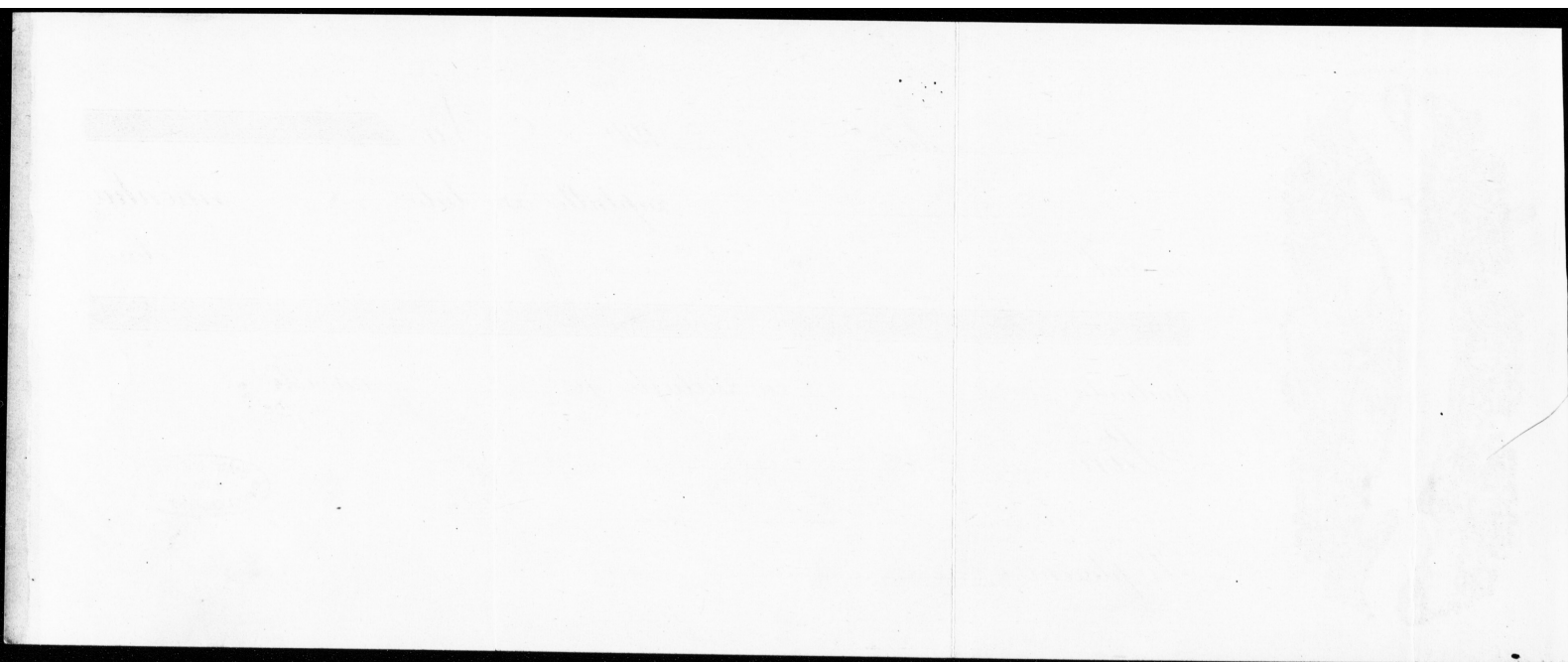

I. Vzor blanketu.

_____ dne _____ 190 _____ Na _____
_____ zaplatte za tuto _____ směnku
na řád _____ obnos _____
_____ hodnotu _____ a zúčtujte ji _____ návštěvě _____
Pan _____
v _____
K placení v _____

II. Vzor směnky vydané domicilované s domiciliatem.

V Praze dne 1. ledna 1906 Na Kč 600.~
Dne 1. dubna 1906 zaplatte za tuto první směnku
na řád firmy Karel Veselý a spol. v Praze obnos
korun šest set
hodnotu ve slově a účtujte ji dle návěští.
Pan Josef Brož, obchodník
v Čáslavi
K placení v Praze v Žirnostenské banky Ladislav Věříš přijal

Misto nám na řád Z. Kubnera syna
Karel Veselý a spol.

Ža mne na řád firmy Karla Nováka odora
Z. Kubnera syna

Karla Nováka odora, bez našeho obliha

Misto mně Janu Křístnému, ne však
na jeho řád V. Křístný

Ža mne Františku Vocáskovi jako mně
phonocniku Jan Křístný

Ža mne na řád Ludvíka Maršala
V. Praxe, 3/4 1906. Jan Křístný

Ža mne na řád Popumila Křístného
V. Praxe, 3/4 1906. Ludvík Maršal

III. Vzor směnky vlastní.

V Táboře dne 1. února 1906 Na Kč 250.-
Za tři měsíce ode dneška zaplatiti ^{kim} za tuto první směnku
na řád pana Jana Nováka v Praze obnos
korun dvě stě padesát
hodnotu obdržel a účtujte ji bez náležitosti.
Pan _____
v _____
K placení v _____

Josef J. J. J.

Jan Novák

Radislav Chlápek

Karel Pavouček

Ja mne na řád první Prokypuk a syn

Jan Valch

Ja nás na řád Žimastonské banky
pro Čechy a Moravu v Praze

Prokypuk a syn

Ja nás na řád Rakousko-uherské banky
filialka v Praze

Žimastonská banka
pro Čechy a Moravu v Praze

Kaplan Vilek p.p.

Ja nás na řád Rakousko-uherské banky
filialka v Českých Budějovicích
Rakousko-uherská banka
filialka v Praze

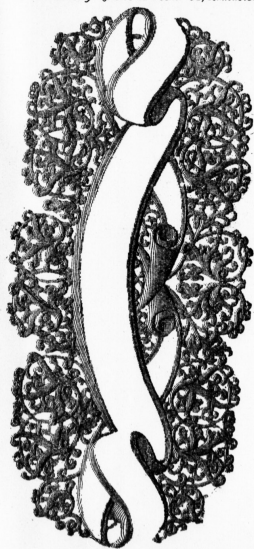
Koch W. Winkler p.p.

Ja nás Žimastonské banky pro Čechy a
Moravu filialka v Tělově kinkaru

Rakousko-uherská banka
filialka v Českých Budějovicích

Winkler p.p. Vilek

IV. Vzor směnky vydané na vlastní řád, domicilované.

V Čáslavi, dne 20. ledna 1906 Na Kč 1000 ~
Za šest měsíců ode dneška zaplatte za tuto první směnku
na řád náš vlastní ~~~~~ obnos

~~korun jeden tisíc~~ ~~~~~

hodnotu v uctě a uctíte ji bez návěští.

Pan Karel Bienerl, obchodník

v Golčově Jeníkově

K placení v Praze

Z Kaspary

Karel Bienerl, přijal K. dubna 1906.

Ža nás firmě J. Prokopec

Ztracen

Ža nás Jaroslav Vojtkovi,
do 1 měsíce předložit k akceptu
v Praze, 3/1096

J. Prokopec

kolek
za 80h